

REPUBLICA MOLDOVA

PARLAMENTUL

**LEGE Nr. [●]
din [●] [●] 2015**

cu privire la energia electrică

Parlamentul adoptă prezenta Lege organică.

Prezenta Lege creează cadrul juridic necesar transpunerii și punerii în aplicare a Directivei nr. 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L211 din 14 august 2009, a Directivei 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L33 din 4 februarie 2006, precum și Regulamentul (CE) nr 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 12285/2003, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 211 din 14 august 2009.

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii și sfera de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, pentru reglementarea, pentru funcționarea eficientă și pentru monitorizarea supravegherea sectorului electroenergetic în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență, asigurarea accesului liber la piața energiei electrice, promovarea producerii energiei electrice, asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității interconexiunilor și a schimburilor transfrontaliere de energie electrică; dezvoltarea și integrarea într-o piață de energie electrică competitivă; stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică, îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public, asigurarea respectării drepturilor consumatorilor finali, precum și a normelor privind protecția mediului.

(2) Sub incidența prezentei legi cad:

- a) producerea energiei electrice, inclusiv producerea energiei electrice și a energiei termice la centralele electrice cu termoficare;
- b) transportul energiei electrice și operarea sistemului electroenergetic, inclusiv fluxurile transfrontaliere de energie electrică;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice;
- e) importul și exportul energiei electrice;
- f) determinarea și aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate la energia electrică și a tarifelor ce țin de accesul la rețelele electrice, precum și pentru alte servicii prestate;

- g) licențierea genurilor de activitate pe piața energiei electrice;
- h) piața energiei electrice și accesul la piață de energie electrică;
- i) organizarea, funcționarea și monitorizarea sistemului electroenergetic;
- j) securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali;
- k) accesul terților la rețelele electrice.
- l) protecția drepturilor consumatorilor.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

calitate a energiei electrice – totalitate a caracteristicilor energiei electrice referitoare la frecvența tensiunii, la amplitudinea și variația tensiunii, la golurile de tensiune, la asimetria tensiunii pe cele trei faze, la supratensiuni, stabilite în standardul național „Normele de calitate a energiei electrice în sistemele electroenergetice publice”;

centrală electrică – instalație sau ansamblu de instalații tehnice care produc energie electrică, utilizând diverse feluri de combustibili (cărbune, gaze, produse petroliere etc.) sau alte resurse energetice, inclusive surse de energie regenerabilă;

centrală electrică cu termoficare – centrală electrică pentru producerea combinată a energiei electrice și a celei termice;

centrală electrică destinată uzului intern – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică mai mult de 40% este destinată consumului intern al deținătorului;

centrală electrică publică – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică cel puțin 60% este destinată livrării în rețelele electrice și vânzării pe piața energiei electrice;

certificare – procedura care stabilește respectarea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind independența și separarea acestuia, precum și alte cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport prin prezenta lege, și conform căreia este numit și desemnat operatorul sistemului de transport;

congestie – situație în care o interconexiune nu poate face față tuturor fluxurilor fizice de energie electrică ce rezultă din tranzacțiile internaționale solicitate de participanții pe piața energiei electrice, din cauza lipsei capacității interconexiunilor și/sau a sistemelor de transport în cauză;

consumator – consumator angro sau consumator final;

consumator angro – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică care procură energie electrică în scopul revânzării ei în interiorul sau în exteriorul sistemului electroenergetic ;

consumator casnic – persoană fizică care procură energie electrică pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acesteia în scopuri comerciale, pentru desfășurarea activităților de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil – consumator de energie electrică care este liber să își aleagă furnizorul sau producătorul de la care să cumpere energia electrică, inclusiv din străinătate;

consumator final – consumator casnic și consumator noncasnic, care procură energie electrică pentru uz propriu;

consumator mic – consumator casnic și consumator noncasnic cu un număr de angajați de pînă la 50 persoane și cu o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește 160 mil. lei, ale cărei instalații electrice sînt racordate la rețelele electrice de distribuție de joasă tensiune;

consumator noncasnic – persoană fizică sau juridică care procură energie electrică în alte scopuri decît propriile necesități casnice, inclusiv producătorii și consumatorii angro;

consumator noncasnic mare – consumator noncasnic care nu corespunde criteriilor stabilite pentru consumatorii mici;

consumator vulnerabil – consumator casnic care datorită statutului său social și/sau stării sănătății sale, în conformitate cu actele normative în domeniul protecției sociale, este recunoscut ca beneficiar ale alocațiilor sociale de stat și/sau al ajutorului social garantat de stat;

contract de furnizare a energiei electrice – contract în baza căruia se furnizează energie electrică consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al energiei electrice;

control asupra unei întreprinderi – situație în care datorită unor drepturi, contracte sau prin orice alte mijloace care, separat sau împreună și avînd în vedere considerentele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin deținere cu titlu de proprietate sau de folosință a tuturor activelor întreprinderii sau a unei părți din acestea și/sau prin obținerea de drepturi sau încheierea de contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii, a voturilor sau a deciziilor organelor corporative și/sau a organelor de conducere ale unei întreprinderi;

dezvoltarea rețelei electrice de transport sau de distribuție – majorare a capacității rețelei electrice de transport sau de distribuție existente sau construcția unor noi rețele electrice sau porțiuni de rețele electrice de transport sau de distribuție, acțiuni efectuate de operatorul de sistemului de transport sau de operatorul sistemului de distribuție pentru satisfacerea cererii de energie electrică a persoanelor fizice și juridice care solicită racordare la rețeaua electrică;

dispecerizare - activitate tehnică specifică sectorului electroenergetic, care este efectuată de unități specializate ale operatorului sistemului de transport în scopul exploatării coordonate a instalațiilor și a echipamentelor componente ale sistemului electroenergetic care necesită o comandă unitară.

distribuție – transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție în vederea livrării ei către consumatori, fără a se include furnizarea;

echilibru între ofertă și cerere – satisfacere a cererilor previzibile de consum al energiei electrice fără a fi necesară aplicarea de măsuri de reducere a consumului;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării cantității de energie electrică livrată și, după caz, a puterii electrice, în scopul facturării;

energie electrică de echilibrare – energie electrică necesară pentru echilibrarea sistemului electroenergetic întru acoperirea completă a cererii de energie electrică, suplimentar celei planificate și confirmate, care asigură acoperirii curbei reale de sarcină;

echilibrare - ansamblu de acțiuni și procese, realizate la toate intervalele de timp, prin intermediul cărora operatorul sistemului de transport asigură în mod continuu menținerea frecvenței sistemului electroenergetic în limitele de stabilitate predefinită, pentru a respecta volumul rezervelor necesare pentru fiecare proces de izolare a frecvenței, de restaurare a frecvenței și de înlocuire a rezervei cu privire la calitatea necesară, în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor electrice, aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare Agenția);

export declarat – livrarea energiei electrice din sistemul electroenergetic al Republicii Moldova pe baza unui acord contractual care va prevedea că preluarea corespunzătoare

simultană (importul declarat) a energiei electrice va avea loc într-o țară, Parte a Comunității Energetice, sau într-o țară terță;

flux transfrontalier – flux fizic de energie electrică în rețelele de transport a Republicii Moldova, care rezultă din impactul activității producătorilor și/sau a consumatorilor din afara Republicii Moldova asupra rețelei sale de transport;

furnizare – vânzare, inclusiv revânzare, a energiei electrice procurate către consumatori;

furnizare de ultima opțiune – furnizare a energiei electrice unei anumite categorii de consumatori finali, care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, efectuată pentru o perioadă limitată de timp, efectuată în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, în condiții reglementate, stabilite prin prezenta lege;

furnizor – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică, titular de licență pentru furnizarea energiei electrice, care furnizează energie electrică în condițiile prezentei legi;

furnizor central de energie electrică – furnizor desemnat de Guvern să procure și să furnizeze pe piață, la tarifele stabilite de Agenție, energia electrică produsă de centralele electrice din surse regenerabile de energie, energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și energia electrică produsă de centralele electrice cu termoficare care livrează energia termică produsă de ele în sistemul centralizat de încălzire;

furnizor de serviciu universal - furnizor care, în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, este desemnat să asigure consumatorilor mici dreptul de a li se furniza energie electrică în condiții reglementate, stabilite prin prezenta lege;

furnizor de ultimă opțiune – furnizor care, în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o anumită perioadă de timp, energie electrică unei anumite categorii de consumatori finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, în condiții specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

grup de echilibrare – grup constituit din unul sau mai mulți participanți la piața energiei electrice care își transferă obligațiile aferente responsabilității de echilibrare în sarcina responsabilului grupului de echilibrare;

import declarat introducerea energiei electrice în Republica Moldova concomitent cu livrarea energiei electrice (exportul declarat) într-o țară, Parte a Comunității Energetice, sau într-o țară terță;

incident – eveniment care se manifestă prin deteriorarea instalațiilor sau a rețelelor electrice și/sau prin abaterea periculoasă a parametrilor regimului de funcționare a utilajului electroenergetic de la cei prevăzuți de normele tehnice în vigoare;

instrument derivat al energiei electrice – instrument financiar menit să asigure participanții la piața energiei electrice împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la energia electrică pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul electroenergetic;

instalație de racordare – instalație electrică prin care se face legătura între rețeaua electrică și centrala electrică sau instalația de utilizare;

instalație de utilizare – ansamblu de instalații electrice ale consumatorului final destinate utilizării energiei electrice;

interconexiune – instalații și echipamente utilizate la interconectarea sistemului electroenergetic național cu sisteme electroenergetice din alte țări;

întreprindere electroenergetică – persoana fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică ce desfășoară cel puțin una din activitățile de producere, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și de operare a sistemului electroenergetic, care

îndeplinește funcții cu caracter comercial, tehnic sau funcții de întreținere aferente activităților respective, afără a include consumatorii finali;

întreprindere electroenergetică integrată – o întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală – întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, transport, distribuție sau furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul electroenergetic;

întreprindere electroenergetică integrată pe verticală – o întreprindere electroenergetică sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul căreia aceeași persoană sau aceleași persoane este (sînt) îndreptățită (te) direct sau indirect, să exercite controlul, după cum este definit în prezenta lege, și care desfășoară cel puțin una din activitățile de transport sau de distribuție a energiei electrice și cel puțin una din activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;

întreprindere înrudită – întreprindere afiliată care deține majoritatea voturilor în cadrul unei alte întreprinderi sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi și care este în același timp acționar al întreprinderii respective sau care, în temeiul acordului încheiat cu alți acționari ai întreprinderii, controlează de una singură majoritatea voturilor în cadrul întreprinderii respective și/sau întreprinderea dependentă în raport cu întreprinderea dominantă și/sau întreprinderile asociate care exercită influență semnificativă asupra politicii financiare și de administrare a unei alte întreprinderi și/sau întreprinderile care aparțin aceluiași/acelorași acționari sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane și/sau alte tipuri de societăți comerciale afiliate;

linie electrică directă – linie electrică ce leagă o centrală electrică izolată de sistemul electroenergetic cu instalațiile de electrice ale unui consumator final izolat, sau linie electrică ce leagă o centrală electrică și un furnizor al energiei electrice în vederea livrării energiei electrice în mod direct către propriile spații, filiale și consumatori finali;

loc de consum – amplasament al instalațiilor electrice ale consumatorului final unde, printr-o singură instalație de utilizare, se consumă și se măsoară energie electrică furnizată prin una sau mai multe instalații de racordare;

management al eficienței energetice/gestionare a cererii – abordare globală sau integrală în scop de a influența cantitatea și perioada de consum al energiei electrice în vederea reducerii consumului de energie primară și a vîrfurilor de sarcină prin acordare de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum ar fi contractele de furnizare întreruptibilă cu energie electrică, investițiilor pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, luîndu-se în considerație impactul pozitiv pe care îl are reducerea consumului de energie electrică asupra mediului, asupra securității aprovizionării cu energie electrică, precum și asupra costurilor serviciului de distribuție a energiei electrice aferente acestor măsuri;

metodologia de calculare a tarifelor/ a prețurilor reglementate – set de reguli, metode și principii, stabilite de Agenție și aplicate la calcularea, aprobarea și aplicarea tarifelor pentru energia electrică furnizată și pentru serviciile reglementate prestate consumatorilor și utilizatorilor de sistem de către întreprinderile electroenergetice;

obligații de serviciu public – obligații impuse întreprinderilor electroenergetice în interesul economic general care se pot referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu energie electrică, la regularitate, la calitate și la prețurile furnizărilor, precum și la protecția mediului, și care nu sînt discriminatorii și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză;

operator al pieței energiei electrice – persoană juridică, titular de licență pentru operarea pieței energiei electrice, responsabilă de operarea și de asigurarea funcționării piețelor organizate de energie electrică;

operator al sistemului de distribuție – întreprindere electroenergetică, titular de licență pentru distribuția energiei electrice, care dispune de rețele electrice de distribuție, îndeplinește funcții de distribuție a energiei electrice și care este responsabilă de exploatarea, de întreținerea, de rețehnologizarea, de modernizarea și de dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție în anumite zone și a interconexiunilor cu alte rețelele electrice, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de distribuție de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii de distribuție a energiei electrice;

operator de rețea – operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție;

operator al sistemului de transport – întreprindere electroenergetică, titular de licență pentru transportul energiei electrice, care dispune de rețele electrice de transport, îndeplinește funcții de transport al energiei electrice și de dirijare operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic și care este responsabilă de exploatarea, de întreținerea, de rețehnologizarea, de modernizarea și de dezvoltarea rețelelor electrice de transport și a interconexiunilor cu alte rețele electrice, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de transport de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii de transport al energiei electrice;

ordinea de prioritate economică – ierarhizare a surselor de furnizare a energiei electrice după criteriile economice;

parte a Comunității Energetice - parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, precum și Uniunea Europeană și statele sale membre;

participant la piața energiei electrice - persoană fizică sau persoană juridică ce vinde sau cumpără energie electrică pe piața energiei electrice în conformitate cu prevederile prezentei legi și cu Regulile pieței energiei electrice;

piața organizată de energie electrică – piață cu ridicata, organizată și administrată de operatorul pieței energiei electrice sau de operatorul sistemului de transport, în funcție de specificul pieței, în condițiile legii, care include piața energiei electrice pentru ziua următoare, piața energiei electrice pe parcursul zilei, piața energiei electrice de echilibrare și piața serviciilor de sistem;

piața contractelor bilaterale – piață în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice are loc direct între participanții la piața energiei electrice, în baza contractelor bilaterale de vânzare-cumpărare a energiei electrice;

piața energiei electrice – cadru organizat de vânzare-cumpărare a energiei electrice de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul organizării continue și fiabile a consumatorilor cu energie electrică în cadrul sistemului electroenergetic;

piața energiei electrice de echilibrare – piață cu ridicata organizată, destinată pentru cumpărarea și vânzarea energiei electrice pentru acoperirea necesităților de echilibrare a sistemului electroenergetic;

piața energiei electrice pentru ziua următoare – piață cu ridicata organizată, în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice are loc la fiecare oră a fiecărei zile, înainte de ziua de vânzare efectivă și de livrare fizică a energiei electrice;

piața energiei electrice pe parcursul zilei – piață cu ridicata organizată în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice se efectuează în baza tranzacțiilor ce au loc după închiderea pieței energiei electrice pentru ziua următoare;

planificare pe termen lung – planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități de producere, în rețelele electrice de transport și de distribuție în vederea satisfacerii cererii de

energie electrică a sistemului și pentru a contribui la diversificarea surselor și în scopul garantării continuității furnizării energiei electrice consumatorilor;

procedura de licitație – procedură prin care cerințele suplimentare și capacitatea de reînnoire, planificate sînt acoperite prin furnizări de la centrale electrice noi sau de la centrale electrice existente;

producător – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică, ce dispune de o centrală electrică, o exploatează și produce energie electrică;

producere – acțiunea de producere a energiei electrice;

producere distribuită – producere a energiei electrice de către o centrală electrică racordată la o rețea electrică de distribuție;

punct de racordare – punct fizic din rețeaua electrică la care se racordează, prin intermediul instalației de racordare, centrala electrică sau instalația de utilizare;

putere a centralei electrice – sumă a puterilor active nominale ale generatoarelor de energie electrică ale unei centrale electrice, stabilită la barele acesteia;

racordare – realizare de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul sistemului de distribuție a instalației de racordare a unui solicitant, potențial producător sau consumator final, și punere sub tensiune a instalației de utilizare sau a centralei electrice, în condițiile în care a fost emis actul de dare în exploatare;

responsabilul grupului de echilibrare – participant la piața energiei electrice care este responsabil pentru dezechilibrele provocate de un grup de echilibrare și care achită operatorului sistemului de transport tariful pentru serviciul de echilibrare în cazul în care unul din membrii grupului de echilibrare a provocat dezechilibru în sistemul electroenergetic;

retehnologizare – ansamblu al operațiunilor de înlocuire a unor tehnologii existente, uzate moral și/sau fizic, cu tehnologii moderne în scopul eficientizării activității în sectorul electroenergetic, al reducerii consumului tehnologic de energie electrică, al reducerii emisiilor de poluanți etc.;

rețea electrică – rețea electrică de transport și de distribuție;

rețea electrică de distribuție – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, medie și joasă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare situate în aval de punctul de racordare la rețeaua electrică de transport sau la centrala electrică și în amonte de punctul de racordare a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali, care servesc în ansamblu la distribuția energiei electrice;

rețea electrică de transport – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare, pînă la punctual de racordare al utilizatorilor de sistem, care servesc în ansamblu la transportul energiei electrice ;

securitate – securitatea furnizării și livrării de energie electrică, precum și securitatea tehnică;

securitate a exploatării rețelei electrice – exploatare continuă a rețelei electrice de transport și, după caz, a rețelei electrice de distribuție în circumstanțe previzibile;

servicii auxiliare – servicii aferente transportului sau distribuției energiei electrice, acordate utilizatorilor de sistem și terților de către operatorul sistemului de transport sau de operatorul sistemului de distribuție, în conformitate cu prezenta Lege și actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

servicii de sistem – servicii necesare pentru operarea sistemului electric de transport și a sistemului electric de distribuție

serviciu universal – serviciu prestat de furnizorul serviciului universal pentru asigurarea dreptului consumatorilor mici de a li se furniza în mod garantat energie electrică, la parametri de calitate stabiliți, la tarife reglementate, rezonabile, transparente și ușor comparabile;

securitatea aprovizionării cu energie electrică - capacitatea sistemului electroenergetic de a furniza consumatorilor finali energie electrică în conformitate cu dispozițiile prezentei legi;

sistem electroenergetic – centrale electrice și utilaje necesare dirijării operativ-tehnologice, rețele electrice, precum și instalațiile electrice ale consumatorilor finali, care, în ansamblu, funcționează într-un sistem unic;

sistem interconectat – ansamblu de sisteme de transport și de distribuție a energiei electrice legate între ele prin intermediul unui sau mai multor interconexiuni;

sistem izolat – sistem electroenergetic care nu este interconectat cu alte sisteme sau în care mai puțin de 5% din consumul anual se obțin prin capacitățile interconexiunilor cu alte sisteme;

sistem de distribuție închis – sistem autorizat în conformitate cu termenii și condițiile stabilite în prezenta Lege, care distribuie energiei electrice într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitat din punct de vedere geografic și care nu este destinat alimentării consumatorilor casnici;

sistem paușal – metodă de determinare prin calcul a cantității de energie electrică consumată, în funcție de puterea receptoarelor electrice și de numărul orelor de utilizare pe tipuri de receptoare electrice sau în funcție de puterea contractată și de numărul orelor de utilizare a acestei puteri, metodă care trebuie aplicată în termenii și în condițiile prevăzute de lege;

tarif – contravaloare a energiei electrice și a serviciilor reglementate, prestate de întreprinderile electroenergetice consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem;

tarif binom – tarif pentru energie electrică, care constă din două componente: una pentru putere electrică și alta pentru energie electrică;

tarif de racordare – tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție pentru acoperirea costurilor de racordare, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenție;

transport al energiei electrice – transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de transport, inclusiv tranzitul, în vederea livrării ei către consumatorii finali sau către operatorii sistemelor de distribuție, fără a include furnizarea;

tranzit declarat – situație în care apare un „export declarat” de energie electrică și în care, pe traseul desemnat al tranzacției respective se află o țară, pe teritoriul căreia nu va avea loc nici livrarea, nici introducerea concomitentă a energiei electrice;

utilizator de sistem – persoană fizică sau persoană juridică care livrează în sistemul electroenergetic sau căreia i se livrează din sistemul electroenergetic;

zonă de protecție a rețelelor electrice – zonă adiacentă rețelelor electrice, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei electrice și în jurul altor obiecte ale rețelei electrice, în limitele căreia se introduc interdicții privind accesul de persoane, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor, în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și pentru excluderea posibilității de deteriorare a rețelelor electrice.

Articolul 3. Principii și obiective generale

(1) În conformitate cu prezenta Lege, energia electrică se produce, se transportă, se distribuie, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Principiile și obiectivele generale ale prezentei legi sunt următoarele:

- a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- b) asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a sistemului electroenergetic menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a energiei electrice și satisfacerea cererilor de energie electrică ale consumatorilor finali, la parametri de calitate stabiliți, precum și prestarea serviciilor de sistem;
- c) organizarea și asigurarea funcționării pieței energiei electrice în condiții de transparentă, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acesteia în piața regională și europeană, crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața energiei electrice;
- d) asigurarea accesului nediscriminatoriu tuturor persoanelor fizice și juridice la piața energiei electrice, la rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și la serviciile de sistem;
- e) stabilirea funcțiilor și a obligațiilor Agenției, a drepturilor și a obligațiilor întreprinderilor electroenergetice, a relațiilor reciproce între întreprinderile electroenergetice, precum și a relațiilor acestora cu Agenția;
- f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și pentru monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport și a operatorilor sistemelor de distribuție, precum și asigurarea independenței lor față de întreprinderile electroenergetice care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;
- g) crearea condițiilor necesare pentru efectuarea de investiții adecvate în sistemul electroenergetic, inclusiv pentru asigurarea de capacități suficiente de producere a energiei electrice, de capacități suficiente în rețelele electrice de transport și de distribuție, în interconexiunile cu sistemele electroenergetice vecine, necesare pentru funcționarea stabilă și fiabilă a sistemului electroenergetic, precum și pentru asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică;
- h) promovarea utilizării tehnologiilor moderne, inteligente și ecologice, a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice în regim de cogenerare de înaltă eficiență;
- i) facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică în baza unor mecanisme clar definite, transparente și nediscriminatorii privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităților de interconexiune, pentru promovarea diversificării și a competitivității la importurile de energie electrică;
- j) stabilirea termenelor și a condițiilor de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public în sectorul electroenergetic și asigurarea protecției drepturilor consumatorilor finali;
- k) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali;
- l) sporirea eficienței și reducerea impactului negativ al activităților din sectorul electroenergetic asupra mediului, precum și promovarea dezvoltării acestora în conformitate cu politicile economice de mediu și sociale ale statului;
- m) asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorului sistemului de transport și a Agenției, precum și a cooperării reciproce între autoritățile de resort ale statului.

CAPITOLUL II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competența Guvernului

- (1) Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a sectorului electroenergetic, Guvernul:
  - a) stabilește direcțiile prioritare și politicile de stat în domeniul electroenergetic;

b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea și pentru funcționarea durabilă a sectorului electroenergetic;

c) aprobă strategia energetică pentru următorii 15 ani și balanța energetică pentru următorii 5 ani, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;

d) impune întreprinderilor electroenergetice, în interesul economic general, obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta Lege;

e) asigură securitatea energetică a statului, inclusiv pentru asigurarea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali, prin crearea, în caz de necesitate, a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport de distribuție sau de furnizare a energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public;

f) aprobă construcția de centrale electrice cu o putere mai mare de 20 MW, aprobă majorarea capacităților centralelor electrice cu termoficare existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, în conformitate cu regulamentul privind aprobarea construcției/reconstrucției centralelor electrice;

g) stabilește cantitatea minimă a rezervelor de combustibil necesară centralelor electrice;

h) lansează procedura de licitație, în condițiile legii;

i) desemnează, furnizorul care va achiziționa și va furniza pe piața energiei electrice energia electrică produsă de centralele electrice cu termoficare și de centralele electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie, în condițiile legii (în continuare furnizorul central de energie electrică);

j) desemnează operatorul pieței energiei electrice;

k) aprobă Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice;

l) aprobă Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice;

m) aprobă programul privind ajutorul social de stat și de acordare a compensațiilor consumatorilor vulnerabili, elaborat de către organul central al administrației publice în domeniul protecției sociale.

n) asigură protecția mediului;

o) promovează interesele sectorului electroenergetic pe plan internațional.

(2) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și în cooperare cu Agenția, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică. Monitorizarea, în special, va viza:

a) acoperirea balanței dintre cerere și ofertă pe piața energiei electrice;

b) nivelul cererii viitoare prognozate de energie electrică și sursele de acoperire disponibile;

c) capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție;

d) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor electrice, securitatea exploatarei rețelelor electrice, precum și îndeplinirea măsurilor de acoperire a sarcinii de vârf și a deficitului în furnizarea energiei electrice în cazul indisponibilității unui sau a mai multor furnizori.

(3) Odată la doi ani, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei urmează să întocmească, să publice în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa electronica, precum și să prezinte Secretariatului Comunității Energetice un raport în care va prezenta rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu energie electrică. În acest raport se vor constata rezultatele monitorizării aspectelor indicate în alineatul (2) din prezentul articol, măsurile luate sau preconizate de a fi luate pentru soluționarea

acestora, precum și capacitatea sistemului electroenergetic de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de energie electrică, precum și informații cu privire la:

- a) securitatea exploatarei rețelelor electrice;
- b) balanța estimativă dintre cerere și ofertă pentru următorii 5 ani;
- c) perspectivele securității aprovizionării cu energie electrică pentru o perioadă ulterioară de 5 -15 ani;
- d) proiectele de investiții, cel puțin pentru următorii 5 ani, elaborate de operatorul de sistemul de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, precum și de alte părți privind construcția și punerea în funcțiune a noilor interconexiuni;
- e) măsurile adoptate, în temeiul prezentei legi, privind îndeplinirea serviciului universal și a furnizării de ultima opțiune, precum și efectul posibil al acestora asupra concurenței pieței de energie electrică naționale și regionale;

(4) La întocmirea raportului indicat în alineatul (3) al prezentului articol, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei utilizează informația prezentată de operatorul sistemului de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, de Agenție, de alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, precum și de alte autorități publice și asigură nedivulgarea informațiilor care constituie secret comercial.

(5) Anual, până la 1 martie, Guvernul aprobă componența Comisiei de supraveghere a situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, care se convoacă de către președintele ei. Criteriile de selecție a membrilor acestei comisii, rolul și funcțiile ei se stabilesc printr-un regulament aprobat de Guvern.

(6) Guvernul va asigura cooperarea la diferite niveluri, în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul electroenergetic și pentru promovarea cooperării regionale.

Articolul 5. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale acordă, la solicitare, autorizații de construire a obiectelor sistemului electroenergetic, inclusiv a centralelor electrice, în conformitate cu legea.

(2) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor electrice de distribuție cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuție.

(3) Terenurile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor de rețea pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și pentru exploatarea rețelelor electrice.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (denumită în continuare Agenție).

Agenția este o autoritate publică centrală de reglementare, are statut de persoană juridică și este independentă în raport cu alte autorități publice sau private.

(2) Agenția este instituită, administrată și își exercită activitatea în conformitate cu Legea cu privire la energetică și cu prezenta lege.

(3) Directorii Consiliului de administrație și personalul Agenției la îndeplinirea atribuțiilor de reglementare acționează în mod independent de orice interes de piață, precum și nu solicită și nu acceptă instrucțiuni directe din partea Guvernului, a organelor centrale de specialitate ale administrației publice sau din partea altor autorități.

(4) Anual, pînă la 1 martie, Agenția pregătește un raport financiar, pentru anul precedent, despre plățile regulatorii efectuate pe contul său curent, precum și despre cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont. În raportul financiar indică, de asemenea, împrumuturile bancare contractate, alte mijloace pe care le-a utilizat. Raportul financiar se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției.

(5) Anual, pînă la 31 martie, Agenția pregătește, prezintă Parlamentului și plasează pe pagina sa electronică raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, precum și despre monitorizarea activității participanților la piața energiei electrice.

(6) Regulamentul Agenției se aprobă de Parlament.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul electroenergetic supuse licențierii, Agenția:

a) eliberează, în conformitate cu procedura și cu cerințele stabilite de lege, licențe pentru activitățile reglementate indicate în articolul 10, alineat (1) din prezenta Lege;

b) în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, modifică, prelungește, suspendă sau retrage licențele eliberate;

c) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului de licență pentru transportul pentru distribuția sau pentru furnizarea energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;

d) monitorizează și controlează, în modul și în limitele stabilite de lege, respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite prin prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și privind performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate în condițiile licenței, în prezenta Lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

e) certifică operatorul sistemului de transport și monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;

f) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul sistemului de distribuție, de către operatorul depozitului de stocare a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;

g) aprobă, pune în aplicare și monitorizează respectarea de către operatorii de rețea a prevederilor privind accesul echitabil și nediscriminatoriu la rețelele electrice de transport și de distribuție, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

h) aprobă normele tehnice ale rețelelor electrice, monitorizează și asigură aplicarea de către operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție a acestor norme și monitorizează respectarea de către operatorii de rețea a normelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor electrice la un nivel adecvat al securității operaționale;

i) aprobă Regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice care stabilește termenele și condițiile de racordare, de deconectare și de reconectare la rețelele electrice, inclusiv a centralelor electrice pentru a garanta că acestea sînt obiective, transparente și

nediscriminatorii, în special prin prisma costurilor și a beneficiilor diverselor tehnologii de producere a energiei electrice de centralele electrice cu termoficare, de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie și de producere distribuită și monitorizează respectarea acestora de către operatorii de rețea;

j) aprobă regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, monitorizează respectarea de către operatorii de rețea a indicatorilor de calitate;

k) eliberează, modifică, prelungește, suspendă sau retrage autorizațiile pentru construcția și exploatarea liniilor electrice directe în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege, în legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și într-un regulament aprobat de Agenție și monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru construcția și exploatarea liniilor electrice directe;

l) eliberează, modifică, prelungește, suspendă sau retrage autorizațiile pentru sisteme de distribuție închis în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege, în legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și într-un regulament aprobat de Agenție și monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru sisteme de distribuție închis;

m) aprobă clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a energiei electrice, stabilește termenele și condițiile de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, inclusiv termenele și condițiile de prestare a serviciului universal și de realizare a furnizării de ultimă opțiune și monitorizează respectarea acestora de către furnizori;

n) aprobă regulamentul privind procedurile de achiziție, de către titularii de licențe, a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea lor, pentru a asigura respectarea de către aceștia a principiului desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență maximă pe piața necompetitivă;

o) aprobă regulamentul privind principiile de planificare, de aprobare și de efectuare a investițiilor în sectorul electroenergetic și modul de recuperare a acestora prin tarif;

p) aprobă, în condițiile stabilite prin prezenta Lege, planurile de dezvoltare a rețelelor electrice și planurile de investiții ale operatorilor de rețea, monitorizează realizarea acestora și prezintă în raportul său anual o evaluare a acestor planuri de investiții;

r) aprobă metoda de determinare, în scopul calculării tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și în rețelele electrice de distribuție;

s) stabilește, cu respectarea confidențialității, informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului electroenergetic, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe;

t) stabilește sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției și monitorizează modul de respectare de către titularii de licențe a obligațiilor privind prezentarea informațiilor necesare participanților la piața energiei electrice, stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție;

(2) În domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția:

a) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice cu termoficare, pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice și pentru serviciul de echilibrare, a tarifelor și a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, precum și pentru energia electrică furnizată de furnizorul serviciului

universal și de furnizorul de ultimă opțiune, inclusiv a tarifelor binome și a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice și în funcție de orele de consum;

b) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate utilizatorilor de sistem de către operatorul de sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție, inclusiv a tarifelor de racordare și a tarifelor de deconectare;

c) aprobă procedurile privind determinarea, prezentarea, examinarea, aprobarea și transparența tarifelor și a prețurilor reglementate;

d) aprobă prețurile și tarifele reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice cu termoficare, pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice și pentru serviciul de echilibrare, precum și pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, de furnizorul serviciului universal și de furnizorul de ultimă opțiune, inclusiv tarifele binome și tarifele diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice și în funcție de orele de consum, calculate în conformitate cu metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție, calculate în conformitate cu metodologia de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

f) asigură că prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate cu suficient timp înainte de intrarea acestora în vigoare, precum și că aceste tarife sînt justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, că acestea reflectă costurile și permit efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor electrice și că oferă stimulente necesare pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licențe a metodologiilor de calculare a tarifelor și a prețurilor reglementate aprobate;

h) stabilește, în vederea evitării discriminărilor, a subvențiilor încrucișate și a denaturării concurenței, cerințe privind separarea evidenței contabile pentru fiecare tip de activitate desfășurată de întreprinderile electroenergetice și pentru fiecare categorie de consumatori și monitorizează respectarea acestor cerințe;

i) asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare, precum și între categoriile de consumatori, supraveghează și monitorizează respectarea de către titularii de licențe a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate, inclusiv la calcularea și la aprobarea tarifelor pentru activitățile reglementate, desfășurate pe piața energiei electrice. Cheltuielile stabilite ca fiind necesare și justificate, nu se iau în calcul la aprobarea tarifelor pentru activitățile reglementate

(3) În domeniul reglementării pieței energiei electrice și a schimburilor transfrontaliere de energie electrică Agenția:

a) aprobă regulile pieței energiei electrice care reglementează termenele și condițiile de organizare și de operare a pieței energiei electrice, inclusiv a pieței pentru ziua următoare, pieței energiei electrice pe parcursul zilei, a pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem, funcțiile și obligațiile operatorului pieței energiei electrice și ale operatorului sistemului de transport în legătură cu gestionarea piețelor menționate, precum și drepturile și obligațiile altor participanților la piața energiei electrice;

;

b) monitorizează piața energiei electrice și modul în care participanții la piața energiei electrice își îndeplinesc obligațiile stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

c) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața energiei electrice;

d) monitorizează importul de energie electrică sub aspectul fluxurilor de energie electrică ce au avut loc pe parcursul a 3 luni anterioare, stabilește condițiile de export al energiei electrice în cazul în care este necesar să se asigure securitatea aprovizionării cu energie electrică;

e) aplică principiul procurării și al dispecerizării prioritare la comercializare pe piața internă a energiei electrice produse de centralele electrice din surse regenerabile de energie, a energiei electrice produse în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a energiei electrice produse de centralele electrice cu termoficare, care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare;

f) stabilește modalitatea de repartizare între participanții la piața energiei electrice a energiei electrice achiziționate de furnizorul central de energie electrică, în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice;

g) monitorizează nivelul și eficacitate a deschiderii pieței energiei electrice, evaluează nivelul de eficiență, de concurență și de transparență pe piața energiei electrice;

h) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv a prețurilor cu ridicata și cu amănuntul, respectarea libertății contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariția unor practici contractuale restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulți furnizori și sesizează Consiliul Concurenței în cazul în care constată cazuri de distorsionare sau de restricționare a concurenței;

i) inițiază investigații pe piața energiei electrice în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege;

j) aprobă regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, care stabilește normele privind condițiile de acces la interconexiuni, normele privind gestionarea și atribuirea capacității interconexiunilor, precum și mecanismele de gestionare a congestiilor;

k) monitorizează modul de aplicare de către operatorul sistemului de transport, de către utilizatorii de sistem a regulamentului privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere;

l) monitorizează disponibilitatea și calitatea datelor tehnice și comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiții nediscriminatorii la piața energiei electrice;

m) colaborează cu autoritățile de reglementare din statele care sunt Parte la Comunitatea Energetică, cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor state privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de energie electrică și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială.

(4) În domeniul protecției consumatorilor finali, Agenția:

a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licențe a serviciilor de calitate, prin promovarea și asigurarea tratamentului echitabil și nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, prin prevenirea măsurilor anti-concurențiale și precum și prin asigurarea accesului la datele de consum, în condițiile stabilite în prezenta Lege;

b) elaborează, aprobă și implementează regulamente, norme, ghiduri și aprobă hotărâri, decizii menite să asigure protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali în conformitate cu prevederile prezentei Legi

c) aprobă termenele și condițiile de schimbare, de către consumatorii eligibili, a furnizorului și monitorizează respectarea acestora de către titularii de licențe;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

d) examinează și soluționează petițiile consumatorilor finali, în conformitate cu prezenta Lege și cu respectarea prevederilor Legii cu privire la petiționare;

e) colaborează cu organizațiile care apără interesele consumatorilor;

f) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

g) examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile survenite între consumatorii finali și furnizori, producători, operatori de rețea, survenite inclusiv în legătură cu racordarea la rețelele electrice, precum și cele referitoare la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice;

g) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali sau privind reconectarea pe parcursul examinării petiției consumatorilor finali.

(5) Agenția exercită alte funcții stabilite în prezenta Lege.

(6) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, pentru executarea prezentei Legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu autoritățile publice, cu autoritățile de reglementare, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piața energiei electrice. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenței Agenției.

(7) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenția colaborează cu Consiliul Concurenței, cu organul central de specialitate ale administrației publice în domeniul finanțelor și cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin stabilirea de comun acord a platformei necesare pentru un schimb de informații reciproc și continuu, precum și pentru inițierea și desfășurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce țin de reglementarea sectorului electroenergetic. Principiul enunțat în prezentul alineat nu împiedică autoritățile care au participat la controalele comune cu Agenția să își exercite drepturile și funcțiile stabilite în legile speciale.

Articolul 8. Drepturile Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția este în drept:

a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de lege, dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei Legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

b) să controleze dacă participanții la piața energiei electrice aplică în mod corect prețurile și tarifele reglementate la energia electrică;

c) să solicite și să aibă acces la informația din conturile contabile ale participanților la piața energiei electrice, la informația și la documentele aferente activităților practice conform licenței, la informația și documentele ce țin de conturile financiare, la informația și la documentele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte

informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, de la organele fiscale, vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piața energiei electrice;

d) să obțină de la participanții la piața energiei electrice copii, extrase din documentele menționate la lit. c), precum și informații suplimentare necesare;

e) să pună în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la producerea, la transportul, la distribuția, la furnizarea energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, precum și la operarea pieței energiei electrice;

f) să stabilească modul în care furnizorii și consumatorii eligibili urmează să achiziționeze, la tariful aprobat de Agenție, energie electrică de la furnizorul central de energie electrică;

g) să elaboreze și să aprobe, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, norme privind reglementarea relațiilor dintre participanții la piața energiei electrice, inclusiv producători, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizori și consumatori;

h) să aprobe hotărâri și să emită decizii obligatorii, în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) să inițieze și să desfășoare consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și pentru aprobarea de hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare;

j) să inițieze investigații privind funcționarea pieței energiei electrice și să efectueze controale la participanții pieței energiei electrice în acest sens, să ia decizii și să pună în aplicare măsuri necesare pentru organizarea și pentru funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice și pentru promovarea concurenței loiale și efective;

k) să inițieze investigații în contextul sesizărilor parvenite inclusiv pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața energiei electrice;

l) să înainteze prescripții și să aprobe hotărâri și decizii privind lichidarea încălcărilor depistate;

l) să sesizeze Guvernul, în cazurile prevăzute la art. 15 alineatele (7) și (8) din prezenta Lege, în vederea realizării de către acesta a funcțiilor prevăzute la art. 4 alineat (1), litera e) din prezenta Lege;

m) să constate contravenții în domeniul energiei electrice și să depună în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor;

n) să participe la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu.

o) să colaboreze cu organele administrației publice centrale și locale, cu alte autorități publice, cu autoritățile de reglementare din țările care sunt Parte a Comunității Energetice, cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.

(2) Agenția stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor la participanții la piața energiei electrice, conform competenței, în funcție de complexitatea controlului, care nu poate depăși 90 de zile calendaristice. Perioada de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia participantului la piața energiei electrice, supus controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenția poate avea și alte drepturi prevăzute de lege.

Articolul 9. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop:

a) face publice ședințele sale;

b) anunță părțile interesate, cu cel puțin cinci zile calendaristice înainte, despre ordinea de zi a ședinței preconizate și asigură persoanelor interesate, precum și publicului, acces liber la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în cadrul cărora urmează să fie discutate informații confidențiale sînt invitate numai persoanele vizate.

(2) În cazul în care Consiliul de administrație intenționează să aprobe acte normative de reglementare, tarife sau prețuri reglementate ori dacă urmează să aprobe alte hotărîri ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, Agenția trebuie să respecte procedura de consultare publică, plasînd pe pagina sa electronică proiectul actului ce urmează a fi aprobat prin hotărîre în termenele și condițiile stabilite în legea privind transparența în procesul decizional. .

(3) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor publice, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate, cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege. Propunerile parvenite precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției.

(4) Persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poștă electronică pe lista de corespondență a Agenției urmează să fie informate referitor la începerea consultărilor.

(5) Neînțelegerile dintre participanții la piața energiei electrice în probleme care țin de competența Agenției și care nu pot fi soluționate de aceștia de sine stătător se examinează de Agenție. La sesizarea oricăreia dintre părți, Agenția emite, în termen de 30 de zile calendaristice de la data sesizării, o decizie în vederea soluționării neînțelegerii. Agenția poate prelungi, după caz, termenul cu cel mult o lună, comunicînd acest fapt părților interesate.

(6) În termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act. Decizia Agenției este obligatorie spre executare părților implicate.

(7) Neînțelegerile dintre consumatorii finali și ceilalți participanți la piața energiei electrice se examinează de Agenție în conformitate cu prezenta Lege și cu Legea cu privire la petiționare.

(8) Cu excepția situațiilor stabilite prin prezenta Lege, hotărîrile de reglementare a sectorului electroenergetic, inclusiv privind aprobarea prețurilor sau a tarifelor reglementate, trebuie să fie aprobate de Agenție în termen de cel mult 60 de zile calendaristice, de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și a informației confirmative prevăzute de lege și/sau de actele normative de reglementare aprobate de Agenție. Agenția este în drept să prelungească, prin hotărîre motivată, termenul respectiv cu cel mult 30 de zile calendaristice.

(9) Dacă în termenul stabilit în alineatul (8) din prezentul articol, Agenția nu se expune prin hotărîre pe marginea cerințelor din solicitarea depusă de întreprinderea electroenergetică, cerințele formulate în solicitare se consideră aprobate de Agenție în mod tacit. În acest caz Agenția este obligată, în termen de 5 zile calendaristice, să aprobe o hotărîre referitor la constatarea aprobării tacite a cerințelor formulate în solicitarea întreprinderii electroenergetice și să publice hotărîrea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(10) Pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație aprobă, în numele Agenției, hotărîri. Hotărîrile Agenției care prezintă interes public, precum și mențiunile cu privire la licențele eliberate, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(11) Pentru organizarea executării reglementărilor în sectorul electroenergetic, un singur director emite, în numele Agenției, decizii care vizează destinatari individuali.

(12) Agenția asigură că hotărârile și deciziile luate sînt pe deplin întemeiate, motivate și disponibile publicului, păstrîndu-se confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

(13) Hotărârile și deciziile Agenției pot fi contestate în instanța de contencios administrativ în conformitate cu Legea contenciosului administrativ.

(14) La cererea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, Agenția furnizează informația solicitată, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată. Informația din registrele de licențiere poate fi furnizată la cerere.

Capitolul III

ORGANIZAREA ȘI LICENȚIEREA ACTIVITĂȚILOR ELECTOENERGETICE

Articolul 10. Activitățile electroenergetice.

(1) În sectorul electroenergetic se desfășoară și se reglementează următoarele activități:

- a) producerea energiei electrice;
- b) transportul energiei electrice;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice;
- e) operarea pieței energiei electrice

(2) Întreprinderile din sectorul electroenergetic, care desfășoară activitățile indicate în alin. (1) din prezentului articol, sînt organizate și reglementate în conformitate cu legea și își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile stabilite în prezenta Lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Guvernul și Agenția asigură, în limitele competențelor stabilite prin lege, ca întreprinderile electroenergetice să își desfășoare activitatea în condiții nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei piețe electroenergetice competitive, sigure și durabile.

(4) Întreprinderile electroenergetice funcționează într-un sistem unic. Producătorii, operatorul pieței energiei electrice, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii colaborează în conformitate cu principiul economiei de piață și al dirijării operative-tehnologice unice a sistemului electroenergetic.

(5) Dirijarea operativ-tehnologică unică, echilibrarea sistemului electroenergetic și asigurarea livrării energiei electrice prin rețelele electrice de transport constituie principalele funcții ale operatorului sistemului de transport.

(6) Raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licențele de activitate, în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(7) Nu este supusă reglementării activitatea de producere a energiei electrice de către o centrală electrică cu o putere mai mică de 20 MW, în cazul în care energia electrică produsă de această centrală în totalitate este destinată uzului intern al producătorului, precum și producerea de energie electrică de o centrală cu o putere mai mică de 5 MW.

(8) Producătorul, proprietar de centrală electrică publică cu o putere mai mică de 5 MW sau proprietar de centrală electrică destinată uzului intern cu o putere mai mică de 20 MW, este obligat doar să comunice Agenției data punerii în funcțiune a centralei electrice.

Articolul 11. Obligațiile de serviciu public

(1) În interesul economic general, pentru a asigura securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu energie electrică, regularitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și protecția mediului întreprinderile electroenergetice pot fi obligate să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public pot fi impuse de Guvern sau de Agenție în calitate de măsură limitată în timp și care pot fi revizuite regulat, în scopul determinării necesității menținerii a astfel de obligațiuni.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor electroenergetice care desfășoară următoarele activități reglementate:

- a) transportul energiei electrice;
- b) distribuția energiei electrice;
- c) furnizarea energiei electrice.

(3) Întreprinderile electroenergetice care desfășoară activitățile menționate la alineatul (2) din prezentul articol, pot fi impuse să îndeplinească obligațiile de serviciu public aferente:

- a) a securității aprovizionării cu energie electrică;
- b) parametrilor de calitate stabiliți prin prezenta Lege;
- c) aplicării prețurilor și a tarifelor stabilite în condiții reglementate în conformitate cu prezenta Lege;
- d) protecției mediului și creșterii eficienței energetice, precum și promovării utilizării tehnologiilor inteligente și ecologice;
- e) protecției sănătății, vieții și proprietății cetățenilor;
- f) măsurilor stabilite pentru protecția consumatorilor finali, inclusiv a consumatorilor finali.

(4) Obligațiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu și ușor de verificat și trebuie să garanteze accesul egal al întreprinderilor electroenergetice din țările Parte a Comunității Energetice la consumatorii finali din Republica Moldova. Orice forme de compensare financiară sau de alt gen, precum și drepturile exclusive, care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se impun și se îndeplinesc în mod transparent și nediscriminatoriu.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în colaborare cu Agenția, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice, rapoarte de monitorizare a modului de îndeplinire de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta Lege, care vor include informații inclusiv cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei Legi referitor la condițiile de prestare a serviciului universal și a altor obligații de serviciu public, inclusiv a obligațiilor aferente protecției consumatorilor și protecției mediului, precum și referitor la impactul lor posibil asupra concurenței pe piața energiei electrice naționale sau pe piața energiei electrice regionale.

Articolul 12. Principiile generale de licențiere a activităților electroenergetice.

(1) Activitățile indicate în articolul 10, alineat (1) din prezenta lege sînt activități reglementate și se desfășoară doar în baza licențelor eliberate de Agenție, în conformitate cu legea.

(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

- a) licență pentru producerea energiei electrice;

- b) licență pentru transportul energiei electrice;
- c) licență pentru distribuția energiei electrice;
- d) licență pentru furnizarea energiei;
- e) licență pentru operarea pieței energiei electrice:

(3) Activitatea de producere a energiei electrice se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea energiei electrice. Licența pentru activitatea de producere a energiei electrice se eliberează doar producătorului care dispune de o centrală electrică cu o putere de 5 MW și mai mult și dacă această putere este folosită pentru consum public. În cazul când puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum intern, licența se eliberează numai în cazul în care această putere este de cel puțin 20 MW.

(4) Activitatea de transport al energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice.

Dirijarea operativ-tehnologică unică și echilibrarea sistemului electroenergetic se efectuează de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice.

(5) Activitatea de distribuție a energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția energiei electrice.

(6) Furnizorul de serviciu universal, furnizorul de ultima opțiune și furnizorul central de energie electrică își desfășoară activitatea de furnizare a energiei electrice în baza licenței pentru furnizarea energiei electrice, la prețurile și la tarifele stabilite de Agenție.

(7) Activitatea de operare a pieței energiei electrice se desfășoară de către operatorul pieței energiei electrice, în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice.

(8) Licențele pentru producerea energiei electrice, pentru transportul energiei electrice, pentru distribuția energiei electrice se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licența pentru furnizarea energiei electrice și licența pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licență, Agenția poate prelungi termenul de valabilitate a licențelor eliberate.

(9) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt în conformitate cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

Articolul 13. Sfera de acțiune a licențelor.

(1) Licența pentru transportul energiei electrice și licența pentru distribuția energiei electrice, eliberate operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de distribuție acordă operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de distribuție dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licență.

(2) Licențele pentru producerea și pentru furnizarea energiei electrice sînt valabile pe întreg teritoriul al Republicii Moldova, în condițiile specificate în licență. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe energiei electrice de noi furnizori nu poate fi restricționată.

(3) Pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează o singură licență care este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

(4) Furnizorii pot fi obligați prin Hotărîrea Agenției să îndeplinească obligația de serviciu public de a asigura serviciul universal și/sau furnizarea de ultimă opțiune în limitele teritoriului specificat de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta Lege.

Articolul 14. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2), literele a) și d) din prezenta lege se acordă persoanelor fizice, întreprinzători individuali, sau persoanelor juridice, iar licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2), literele b), c) și e) din prezenta lege se acordă exclusiv persoanelor juridice.

(2) Pentru a obține licența pentru transportul, pentru distribuția sau pentru producerea energiei electrice, persoanele prevăzute la alineatul (1) din prezentul Articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;
- b) să demonstreze că nu se află în procedură de insolabilitate, că dispune de resurse financiare necesare pentru desfășurarea activității, prin prezentarea în acest sens a raportului financiar audiat pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii, precum și a documentelor confirmative că poate obține resurse financiare necesare, în cazul lipsei acestora;
- c) să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dispună de centrală electrică, de rețele electrice de transport sau de distribuție, după caz și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că centrala electrică sau rețelele electrice sînt conforme cerințelor tehnice stabilite prin lege;
- d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(3) Pentru a obține licență pentru furnizarea energiei electrice, persoanele stabilite în alineatul (1) din prezentul Articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova sau în altă țară parte a Comunității Energetice și să prezinte document confirmativ în acest sens;
- b) să demonstreze că nu se află în procedură de insolabilitate, că dispune de resurse financiare necesare pentru desfășurarea activității, prin prezentarea în acest sens a raportului financiar audiat pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii, precum și a documentelor confirmative că poate obține resurse financiare necesare, în cazul lipsei acestora;
- c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(4) Furnizorul central de energie electrică și furnizorii care furnizează energie electrică pentru consumatorii finali trebuie să fie înregistrați în Republica Moldova.

(5) Pentru a obține licență pentru operarea pieței energiei electrice persoanele stabilite în alineatul (1) din prezentul Articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;
- b) să demonstreze că nu se află în procedură de insolabilitate, că dispune de resurse financiare necesare pentru desfășurarea activității, prin prezentarea în acest sens a raportului financiar audiat pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii, precum și a documentelor confirmative că poate obține resurse financiare necesare, în cazul lipsei acestora;
- c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(6) Administratorul întreprinderii care solicită licență pentru activitățile specificate în alineatele (2) – (5) din prezentul Articol trebuie să corespundă următoarelor criterii:

- a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale legate de activitățile desfășurate în domeniul electroenergetic sau antecedente penale de comitere a infracțiunilor din intenție, prevăzute de Codul penal.

(5) Eliberarea licenței, prelungirea termenului de valabilitate a licenței, eliberarea duplicatului licențelor și reperfectarea licențelor, suspendarea temporară și reluarea valabilității licențelor, precum și retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2) din prezenta lege, se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

(6) Termenul de examinare a declarației privind eliberarea licenței pentru desfășurarea activităților pe piața energiei electrice și a declarației privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice.

(7) Agenția este în drept să refuze înregistrarea declarației privind eliberarea licenței sau să refuze eliberarea licenței, în mod obiectiv, transparent și nediscriminatoriu și doar în cazurile stabilite în prezenta lege și în legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Decizia referitor la refuzul de înregistrare a declarației privind eliberarea licenței și hotărârea privind refuzul de eliberare a licenței trebuie să conțină temeiurile în fapt și în drept ce justifică refuzul.

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență, precum și să întrunească, pe toată perioada de desfășurare a activității licențiate, condițiile stabilite pentru eliberarea licenței și pentru prelungirea valabilității acesteia; b) să nu admită discriminarea participanților la piața energiei electrice;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea energiei electrice, cu excepția cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în licență, în contracte, în prezenta lege și actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

d) să respecte obligațiile referitoare la securitate, calitate, eficiență, precum și referitor la continuitatea aprovizionării cu energie electrică, respectând normele de securitate și de sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii;

e) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de actele normative și să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea conturilor contabile, separarea funcțională (organizațională și decizională) și separarea legală pe gen de activitate desfășurată;

f) să publice informații cu privire la sursele de energie electrică utilizate pentru acoperirea cererii în anul precedent, la cantitățile de combustibil utilizat de centralele electrice în producerea energiei electrice, la cantitățile de bioxid de carbon emise de centralele electrice;

g) să prezinte Agenției, în termenele și condițiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața energiei electrice, altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor, conform legii;

h) să nu transmită unor alte persoane fizice sau juridice drepturi și obligații aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență;

i) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice ale trimestrului următor, plățile regulatorii.

(2) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea energiei electrice persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile, aprobate, de prestare a acestor servicii, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali

privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale acestora de la rețeaua electrică.

(3) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumatorul final sau de la terți și informațiile referitoare la consumul și la achitarea facturilor emise numai după ce a obținut acordul scris al consumatorului final sau al terțului, cu excepțiile prevăzute în articolele 7 și 8 din prezenta Lege.

(4) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor pe care le-a suportat.

(5) Furnizorul central de energie electrică este obligat să respecte principiul procurării și al dispunerii prioritare a energiei electrice produsă în regim de cogenerare de centralele electrice cu termoficare și a energiei electrice produsă de centralele electrice din surse regenerabile de energie

(6) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să publice pe pagina electronică informația necesară pentru asigurarea accesului eficient la rețelele electrice, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

(7) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenței cantității de energie electrică consumată, în conformitate cu regulamentele aprobate de Agenție.

(8) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția sa de a solicita suspendarea temporară ori retragerea licenței sau cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței, în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Dacă titularii de licență menționați anunță în termen despre intenția de suspendare sau de retragere a licenței, Agenția va da curs cererii lui la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile prezentului alineat este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărîrea Consiliului de administrație al Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni. În cazul în care Agenția nu poate desemna alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat, din motivul inexistenței acestuia, aceasta sesizează Guvernul pentru a întreprinde măsurile necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(9) Titularii de licență pentru furnizarea energiei electrice care nu sunt specificați în alineatul (8) din prezentul Articol sînt obligați să anunțe consumatorii cărora le furnizează energie electrică și Agenția, cu cel puțin 3 luni înainte, despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței sau, cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței, despre intenția de a nu prelungi licența.

(10) Pe durata situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, titularii de licență ce desfășoară activități în sectorul electroenergetic au următoarele obligații:

a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere;

b) în cazul operatorului sistemului de transport, să preia cantitățile suplimentare de energie electrică puse la dispoziție de producători și să asigure serviciile de transport al energiei

electrice, în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice;

c) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să întreprindă măsurile de limitare și/sau sistare a furnizării energiei electrice, conform Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice.

Articolul 16. Modificarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței

(1) Licența poate fi modificată:

a) la inițiativa titularului de licență;

b) la inițiativa Agenției în cazul intervenirii unor circumstanțe prevăzute de lege.

(2) Suspendarea licenței poate fi efectuată prin hotărârea Agenției, la cererea titularului de licență. În celelalte cazuri, licența poate fi suspendată la cererea Agenției, prin hotărâre judecătorească, adoptată în temeiul legii.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei electrice către consumatori pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanță de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărârii privind suspendarea. În cazul nerespectării acestui termen, suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărârea Agenției privind suspendarea licenței se aplică până la aprobarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

(4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind suspendarea a licenței;

b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;

c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;

e) neefectuarea plății regulatorii în termenele stabilite de prezenta lege.

(5) În situațiile menționate la alineatul (4), literele b) - e) din prezentul articol, hotărârea privind suspendarea licenței se aprobă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării. În hotărârea Agenției privind suspendarea licenței se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 6 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul, pentru distribuția, pentru operarea pieței energiei electrice sau pentru furnizarea energiei electrice, Agenția desemnează un nou titular de licență pentru transportul, pentru distribuția, pentru operarea pieței energiei electrice sau pentru furnizarea energiei electrice, care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului de licență căruia i s-a suspendat licența. Întreprinderea căreia i s-a suspendat licența, nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație necesare pentru desfășurarea activității respective.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre lichidarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilității licenței se efectuează în temeiul hotărârii Agenției, după remedierea circumstanțelor care au condus la suspendare, sau în temeiul hotărârii instanței de judecată, în condițiile legii. Dacă suspendarea licenței a fost dispusă în temeiul alineatului (4), litera a) din prezentul articol, Agenția dispune reluarea valabilității licenței la expirarea termenului pentru care licența a fost suspendată .

(10) Hotărârea privind reluarea valabilității licenței se aprobă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înștiințării și a argumentelor corespunzătoare despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței sau de la data la care Agenției i s-a prezentat hotărârea judecătorească respectivă. Hotărârea Agenției se aduce la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării. Dacă suspendarea licenței a fost dispusă în temeiul alineatului (4), litera a) din prezentul articol, hotărârea privind reluarea valabilității licenței va fi aprobată cel târziu în ziua expirării termenului pentru care licența a fost suspendată.

Articolul 17. Retragerea licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărâre judecătorească, aprobată în temeiul legii, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alineatul (2) literele a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temei pentru retragerea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind retragerea;
- b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;
- c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției în calitate de autoritate de licențiere;
- d) constatarea faptului că titularul de licență nu întrunește condițiile stabilite pentru eliberarea/prelungirea licenței;
- e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;
- f) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea a licenței;
- g) nerespectarea repetată a prescripțiilor de lichidare a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;
- h) incapacitatea de a desfășura, în conformitate cu actele normative în domeniu, activitatea pentru care a obținut licența.

(3) Agenția aprobă hotărârea privind retragerea licenței în cel mult 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești și o aduce la cunoștință titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aprobării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenței pentru transportul, pentru distribuția, pentru operarea pieței energiei electrice sau pentru furnizarea energiei electrice, Agenția desemnează un nou titular de licență pentru desfășurarea activității în locul titularului de licență căruia i s-a retras licența pentru unul din genurile de activitate menționate. În acest caz, întreprinderea căreia i s-a retras licența nu va împiedica în nici un mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație, necesare pentru desfășurarea activității menționate.

(6) Titularul de licență căruia i s-a retras licența este obligat ca, în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării hotărârii de retragere a licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) Titularul de licență căruia anterior i s-a retras licența poate să depună o nouă declarație privind eliberarea unei noi licențe de activitate în sectorul electroenergetic doar după expirarea termenului de 1 an de la data retragerii licenței anterioare.

Articolul 18. Reorganizarea operatorului sistemului de transport și a operatorului sistemului de distribuție

(1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport și a operatorului sistemului de distribuție sau fuziunea acestuia cu alte societăți comerciale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să prezinte acordul, având dreptul să modifice condițiile stipulate în licență. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită până la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

(2) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență fără acordul scris al Agenției. Despre acordul respectiv, Agenția informează în scris titularul de licență în termen de o lună de la data depunerii cererii acestuia. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită până la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

(3) Prevederile stabilite în alineatele (1) și (2) din prezentul articol urmează a fi aplicate fără a aduce atingere funcțiilor Consiliului Concurenței stabilite în actele normative în domeniu.

CAPITOLUL IV

PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 19. Principiile generale de producere a energiei electrice

(1) Construcția, întreținerea, exploatarea, majorarea capacității centralelor electrice și racordarea acestora la rețelele electrice de transport sau la rețelele electrice de distribuție se efectuează în conformitate cu actele normative în domeniu, inclusiv cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și potrivit standardelor și normelor tehnice menite să asigure protecția mediului, securitatea publică și protecția proprietății.

(2) În cazurile stabilite de lege construcției unei centrale electrice se efectuează după aprobarea acesteia prin hotărâre de Guvern. Ulterior, beneficiarul este obligat să obțină autorizația de construire de la autoritățile administrației publice locale.

(3) Pentru desfășurarea activității de producere a energiei electrice producătorul, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este obligat să obțină de la Agenție licența pentru producerea energiei electrice.

(4) Producătorul participă la piața energiei electrice dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețeaua electrică, iar calitatea energiei electrice livrate corespunde parametrilor de calitate stabiliți.

(5) Producătorul este în drept să vândă energie electrică tuturor participanților la piața energiei electrice.

(6) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport sau de distribuție a energiei electrice. El nu poate deține licență pentru transportul energiei electrice sau pentru distribuția energiei electrice.

(7) Producătorul respectă Regulamentul cu privire la dirijarea prin dispecer a sistemului electroenergetic, elaborat de operatorul sistemului de transport și aprobat de Agenție.

Articolul 20. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice

(1) Guvernul aprobă construcția centralelor electrice noi, cu o putere instalată de 20 MW și mai mult și aprobă majorarea capacității centralelor electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este de 20 MW și mai mult.

(2) Obținerea a autorizației de construire de la autoritățile administrației publice locale este obligatorie pentru construcția tuturor centralelor electrice.

(3) Aprobarea construcției unei centrale electrice conform prevederilor alineatului (1) din prezentul Articol și eliberarea autorizației de construire a centralei electrice noi se efectuează în conformitate cu prezenta Lege, cu actele normative în domeniu, în baza unor criterii obiective, transparente, și nediscriminatorii, care vizează, în special, următoarele:

a) siguranța și securitatea centralei electrice, inclusiv impactul acesteia asupra siguranței și securității generale a sistemului electroenergetic;

b) protecția sănătății și a securității publice;

c) protecția mediului și reducerea emisiilor

d) utilizarea terenurilor și alegerea amplasamentelor;

e) utilizarea bunurilor domeniului public;

f) eficiența energetică;

g) natura surselor primare;

h) caracteristicile specifice producătorului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare ale acestuia;

i) conformitatea cu măsurile privind obligațiile de serviciu public, după caz;

j) crearea de capacități de producere pentru realizarea obiectivelor cu privire la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile de energie.

(4) La aprobarea de către Guvern a construcției centralelor electrice noi și la majorarea capacităților centralelor electrice existente trebuie să se țină cont de planurile de dezvoltare și de standardele tehnice.

(5) Aprobarea construcției centralelor electrice sau majorarea capacității centralelor electrice existente poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate. Motivele refuzului vor fi comunicate în mod obligatoriu solicitantului.

(6) Solicitantul, în conformitate cu legea, se poate adresa în instanță de contencios administrativ în cazul refuzului de a i se aproba construcția centralelor electrice cu o putere de 20 MW și mai mult sau majorarea capacității centralei electrice existente, în cazul în care capacitatea adițională este de 20 MW și mai mult.

(7) Acordarea de către autoritățile administrației publice locale a autorizației de construire se efectuează în conformitate cu legislația, cu planurile urbanistice generale, cu programele de dezvoltare social-economică a unității administrativ-teritoriale, precum și cu criteriile și procedurile aprobate de autoritățile administrației publice locale.

Articolul 21. Procedura de licitație

(1) În cazul în care centralele electrice existente sau cele ce urmează a fi construite și măsurile de reglementare existente pentru desfășurarea activităților din sectorul electroenergetic, precum și măsurile de management al eficienței energetice/gestionare a cererii care au fost luate nu sînt suficiente pentru a se asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică, pentru a proteja

interesele de protecție a mediului și/sau pentru a promova noile tehnologii de producere a energiei electrice, Guvernul este în drept să inițieze o procedură de licitație pentru construcția de noi capacități sau pentru creșterea capacităților existente de producere a energiei electrice.

(2) Procedura de licitație se va baza pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, iar etapele desfășurării trebuie descrise într-un regulament aprobat de Guvern.

(3) Procedura de licitație se organizează de către Guvern sau, la decizia lui, de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

(4) Detaliile privind fiecare licitație pentru construcția centralelor electrice sau pentru măsurile de management al eficienței energetice/gestionare a cererii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu cel puțin 6 luni înainte de data limită de prezentare a ofertei.

(5) Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate, astfel încât aceasta să dispună de timp suficient pentru a-și depune oferta. În vederea asigurării principiului transparenței și nediscriminării, caietul de sarcini trebuie să conțină descrierea detaliată a prevederilor contractului și a procedurii care trebuie urmată de către toți participanții la licitație, lista completă a criteriilor în baza cărora va fi efectuată selecția ofertanților și vor fi atribuite contractul, inclusive stimulentele și /sau măsurile de sprijin, care urmează să fie acoperite de ofertă.

(6) În cazul în care licitația este inițiată pentru capacitățile de producere necesare, trebuie luate în considerare și ofertele de furnizare a energiei electrice cu garanții pe termen lung, provenite de la producătorii existenți, cu condiția ca acestea să permită acoperirea necesităților suplimentare, în conformitate cu prevederile prezentei Legi.

(7) Informațiile detaliate cu privire la fiecare procedură de licitație, stabilite de Guvern, se anunță și se publică pe pagina electronică a Guvernului, precum și pe pagina electronică a Comunității Energetice. Informația cu privire la condițiile pentru participare la licitație trebuie să fie făcute publicate astfel încât toate întreprinderile înregistrate în țările Parte a Comunității Energetice să dispună de suficient timp pentru a depune ofertele.

(8) Organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de licitație ține de competența Guvernului, care este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura confidențialitatea informațiilor din oferte.

Articolul 22. Producerea promovată a energiei electrice

(1) În scopul asigurării realizării politicii energetice a statului și pentru sporirea eficienței energetice, producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie și producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare se realizează de către centralele electrice în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative în domeniu.

(2) Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență, în special, va include scheme de sprijin, stabilite în legile speciale în mod transparent și nediscriminatoriu.

(3) Producerea promovată a energiei electrice se va reglementa luând în considerare criteriile de fezabilitate economică, costul minim pentru consumatorii finali și efectul general asupra balanței energiei electrice și exploatarea sistemului electroenergetic .

Articolul 23. Obligațiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să-și desfășoare activitatea în conformitate cu prezenta Lege, cu respectarea condițiilor licenței și a actelor normative în domeniu, inclusiv a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

b) să instaleze și să utilizeze de echipamente de măsurare care să permită măsurarea energiei electrice livrate în rețelele electrice în conformitate cu prevederile prezentei legi și potrivit actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

c) să întrețină și să exploateze centrala electrică cu menținerea stării tehnice adecvate astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora, cu respectarea documentelor normativ-tehnice cu privire la securitate;

d) să respecte cerințele privind protecția mediului și să promoveze eficiența energetică;

e) să respecte Regulile pieței energiei electrice și să nu distorsioneze concurența pe piața energiei electrice;

f) să echipeze, să întrețină, să exploateze, să modernizeze și să întrețină centralele electrice, precum și instalațiile conexe utilizate pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice, precum și să majoreze capacitatea centralelor electrice, în condițiile stabilite în prezenta lege;

g) să pună la dispoziția operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuție datele necesare pentru exploatarea rețelelor electrice și pentru gestionarea sistemului electroenergetic;

h) să instaleze echipamente de măsurare care permit măsurarea orară a cantităților de energie electrică consumate și/sau livrate în rețelele electrice;

i) să acorde acces reprezentanților operatorului sistemului de transport și reprezentanților operatorului sistemului de distribuție la echipamentele și la instalațiile sale de producere, care sunt utilizate pentru măsurarea și pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice;

j) să mențină rezerve de combustibil la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică;

k) să se conformeze indicațiilor operatorului sistemului de transport sau, după caz, ale operatorului sistemului de distribuție în legătură cu dirijarea operativ-tehnică a sistemului electroenergetic;

l) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, precum și orice informație solicitată în conformitate cu prezenta lege, potrivit condițiilor licenței și conform actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

(2) Producătorii care exploatează centrale electrice, cu capacitatea instalată de 250 MW și mai mult, sunt obligați să păstreze, timp de 5 ani, pentru a prezenta la cerere, Agenției sau Consiliului Concurenței, datele orare necesare pentru a verifica corectitudinea deciziilor privind exploatarea și dispacherizarea, precum și comportamentul acestora pe piața energiei electrice și în legătură cu alocarea capacităților. De asemenea, producătorii sunt obligați să păstreze informația orară cu privire la capacitatea de producere disponibilă și rezervele alocate, precum și cu privire la activarea acestor rezerve.

(3) Producătorul îndeplinește și alte obligații stabilite în prezenta lege și în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 24. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

a) să producă, în baza licenței eliberate de Agenție, energie electrică cu respectarea parametrilor de calitate, a cerințelor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate;

- b) să aibă acces la rețelele electrice, în mod nediscriminatoriu, în condițiile prezentei legi;
  - c) să vândă energia electrică și serviciile de sistem pe piețele reglementate și concurențiale;
  - d) să vândă energia termică produsă în cogenerare;
  - e) să acceseze schemele de sprijin, instituite la nivel național;
- (2) Producătorul poate avea și alte drepturi stabilite în prezenta lege și în actele normative în domeniu, inclusiv în actele de reglementare aprobate de Agenție.

CAPITOLUL V

TRANSPORTUL ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 25. Operatorul sistemului de transport

- (1) Transportul energiei electrice, precum și dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată de Agenție în condițiile legii.
- (2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere electroenergetică de stat, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică constituită în conformitate cu actele normative în domeniu și certificată potrivit prevederilor articolului 27 din prezenta lege.
- (3) Operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi, cu condițiile prevăzute în licența pentru transportul energiei electrice, cu actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv potrivit actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și în conformitate cu documentele normativ-tehnice stabilite prin lege.
- (4) La executarea obligațiilor și a funcțiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licența pentru producerea, pentru distribuția sau pentru furnizarea energiei electrice.
- (5) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin punerea în aplicare și prin respectarea condițiilor și termenelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stipulate în articolul 26 din prezenta lege.

Articolul 26. Separarea operatorului sistemului de transport

- (1) Întreprinderea electroenergetică care deține în proprietate și exploatează rețele electrice de transport își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport. În acest scop operatorul sistemului de transport este obligat să obțină licența pentru transportul energiei electrice în condițiile stabilite în prezenta lege, precum și în conformitate cu alte acte normative în domeniu.
- (2) Operatorul sistemului de transport trebuie să fie independent de întreprinderile care desfășoară alte activități decât activitatea de transport al energiei electrice. În scopul asigurării independenței operatorului sistemului de transport, aceeași persoană sau aceleași persoane nu are/au dreptul:
- a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului de transport sau în cazul rețelei electrice de transport și, de asemenea, să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare;

d) să fie membru în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atât în cazul unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare, precum și în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei rețele electrice de transport.

(3) Drepturile menționate în alineatul (2) din prezentul articol cuprind, în special:

a) competența de a exercita drepturi de vot;

b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deținerea unei cote majoritare.

(4) Obligația prevăzută la alineatul (2) din prezentul articol se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi care dețin rețele electrice de transport au creat o asociație în participațiune care exercită în două sau mai multe țări, care sunt Parte a Comunității Energetice, rolul de operator de transport în raport cu rețelele electrice de transport în cauză. Nici o altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decât dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerințelor corespunzătoare privind separarea și dacă a fost certificată în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menționate în alineatul (2) din prezentul Articol reprezintă un organ central de specialitate al administrației publice sau o autoritate publică, două organe centrale de specialitate ale administrației publice separate, care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport, pe de o parte, și asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeași persoană sau aceleași persoane.

(6) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderilor electroenergetice integrate nu pot anula aceste măsuri.

(7) Se interzice operatorului sistemului de transport, care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală, să transmită informația ce constituie secret comercial și/sau personalul său întreprinderii care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare.

(8) În sensul prezentului articol, noțiunea de “întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” include noțiunea de “întreprindere care îndeplinește una din activitățile de producere sau de furnizare” în sensul prevăzut de Legea cu privire la gazele naturale, iar termenii “operatorul sistemului de transport” și “rețea de transport” vizează și noțiunea de “operator al sistemului de transport ” și de “rețea de transport” în semnificația prevăzută în legea menționată.

(9) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor stabilite prin prezenta lege în vederea asigurării independenței și a separării acestuia.

Articolul 27. Desemnarea și certificarea operatorului sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței pentru transportul energiei electrice în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, întreprinderea electroenergetică urmează să fie certificată în conformitate cu procedura de certificare prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stabilite în articolul 26 din prezenta Lege, întreprinderea este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

(3) În termen de cel mult patru luni din data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării și după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare Agenția aprobă o hotărâre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care Agenția, după expirarea termenului indicat în alineatul (3) din prezentul Articol, nu aprobă hotărârea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile calendaristice, să aprobe o hotărâre referitor la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice despre hotărârea privind certificarea provizorie, a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de patru luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut nici un fel de obiecții împotriva hotărârii Agenției privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport .

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția aprobă hotărârea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luând în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.

(7) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției, precum și a Comunității Energetice. În cazul în care hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, Agenția indică în hotărâre și publică împreună cu hotărârea motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, precum și informează în mod corespunzător Secretariatul Comunității Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenția și Secretariatul Comunității Energetice pot solicita operatorului sistemului de transport, producătorilor și furnizorilor să prezinte orice informații necesare privind certificarea operatorului sistemului de transport. Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt obligate să nu divulge informațiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai în cazul obținerii hotărârii finale a Agenției cu privire la certificare, după finalizarea procedurii specificate în prezentul Articol.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind modificarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

Articolul 28. Monitorizarea principiilor aferente separării operatorului sistemului de transport

(1) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind independența și separarea acestuia, stipulate în prezenta lege. În acest scop, Agenția este în drept să inițieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerințelor privind independența și separarea operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alineatul (2) din prezentul articol;

b) din oficiu, atunci cînd a luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra operatorului sistemului de transport poate duce la încălcarea condițiilor privind independența și privind realizarea separării operatorului sistemului de transport sau atunci cînd are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condițiilor privind independența și separarea operatorului sistemului de transport.

(3) Agenția aprobă Hotărîrea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult patru luni din data apariției cazurilor indicate în alineatul (1) din prezentului articol.

(4) În sensul prezentului Articol, Agenția urmează să efectueze repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu prevederile Articolului 27 din prezenta Lege.

(5) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind independența și/sau separarea operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlătore aceste încălcări în termenele stabilite în Hotărîrea Agenției cu privire la evaluarea respectării de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind independența și separarea, cu prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor care atestă și justifică înlăturarea încălcărilor.

(6) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenția este în drept să inițieze procedura de suspendare a licenței pentru transportul energiei electrice, în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 29. Certificarea în raport cu terții

(1) În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare privind certificarea din partea unui operator al sistemului de transport, care este sub controlul unei persoane sau a unor persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice Secretariatul Comunității Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în urma cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar obține controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu țările terțe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite în articolul 27 din prezenta Lege, ținându-se cont de cerințele specifice menționate în prezentul articol.

(4) Agenția este în drept să refuze certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-o țară terță sau din țări terțe, în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplinește condițiile privind independența și privind separarea, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova și a Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de:

i) drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu energie electrică;

ii) drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză în conformitate cu acordurile încheiate cu aceasta, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

iii) drepturile și obligațiile care rezultă din acordul de asociere sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

iv) alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și/sau alte autorități ale administrației publice centrale sînt obligate să ofere Agenției, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menționate la alineatul (4) din prezentul articol.

(6) Agenția, luînd în considerație avizul Secretariatului Comunității Energetice, este în drept să refuze certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică sau a oricărei alte Părți a Comunității Energetice, sau dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

Articolul 30. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport are următoarele funcții și obligații:

a) să efectueze dirijarea operativ tehnologică unică a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova în conformitate cu condițiile licenței pentru transportul energiei electrice, cu respectarea prevederilor stabilite în prezenta lege, în Regulile pieței energiei electrice și în alte acte normative aprobate de Agenție și;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de transport pentru a acoperi cererile rezonabile de transporta energia electrică, elaborînd și executînd planuri de dezvoltare a rețelelor electrice de transport, ținînd cont de prognoza producerii și a consumului de energie electrică

c) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de transport în condiții de securitate, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului înconjurător. La exploatarea, la întreținerea, la modernizarea și la dezvoltarea rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii, cu

respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;

d) să contribuie la securitatea aprovizionării cu energie electrică prin rețele electrice de transport întreținute în mod corespunzător și la fiabilitatea sistemului electroenergetic și să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informațiile aferente în conformitate cu prezenta Lege;

e) să gestioneze fluxurile de energie electrică în rețelele electrice de transport, ținând cont de schimburile cu alte sisteme interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor electrice de transport, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată rețeaua sa;

f) să îndeplinească funcția de management al congestiilor în rețelele electrice de transport, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, cu alte acte normative de reglementare, aprobate de către Agenție, precum și să asigure utilizarea eficientă a capacităților rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;

g) să furnizeze altui operator al sistemului de transport sau unui operator al sistemului de distribuție informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatarei, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;

h) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, evitând în special discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

i) să furnizeze, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport, precum și referitor la serviciile pe care le prestează și referitor la condițiile relevante aplicate, inclusiv informațiile despre capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informații de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca având caracter confidențial;

j) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în lege și în actele normative de reglementare, aprobate de Agenție.;

k) să efectueze racordarea, deconectarea, reconectarea la rețelele electrice de transport sau modernizarea acestora în condițiile și în termenele stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție;

l) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea sistemului electroenergetic;

m) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile prezentei Legi, cu respectarea principiilor de accesibilitate, de disponibilitate, de eficiență, de continuitate, de fiabilitate, de calitate și de transparență;

n) să prezinte Agenției, cel puțin odată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la volumul energiei electrice importate, exportate și schimburile de energie electrică pe parcursul lunii/lunilor anterioare;

o) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice, conform actelor normative prevăzute de lege.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să organizeze dirijarea operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic și managementul fluxurilor de energie electrică din sistemele

electroenergetice ale țării vecine în mod echitabil, transparent și nediscriminatoriu, potrivit clauzelor contractelor de procurare, de furnizare a energiei și a puterii electrice, încheiate de furnizori și consumatorii, în conformitate cu cererile lunare depuse de părțile care au încheiat contracte în acest sens. Dirijarea operativ-tehnologică a fluxurilor de energie electrică de la centralele electrice cu termoficare se efectuează luându-se în considerare regimul de producere a energiei termice.

(3) Dispecerizarea centralelor electrice și utilizarea capacității interconexiunilor se efectuează pe criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care asigură funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice, ținându-se cont de ordinea de merit economică a energiei electrice provenită de la centralele electrice, de contractele dintre participanții la piața energiei electrice sau de fluxurile de energie electrică din interconexiuni și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei electrice de transport, acordându-se prioritate energiei electrice produsă de centralele electrice cu termoficare în regim de cogenerare și energiei electrice produsă de centralele electrice din surse regenerabile de energie.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitate transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul electroenergetic de transport din Republica Moldova cu sistemul electroenergetic din alte Părți ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic referitor la capacitate și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică. (5) Operatorul sistemului de transport asigură prestarea energiei electrice de echilibrare, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind taxarea utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua electrică de transport. Termenele și condițiile, inclusiv regulile și tarifele pentru prestarea serviciilor de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc, în mod nediscriminatoriu. Ele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate după aprobarea lor de către Agenție.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să achiziționeze energia electrică necesară pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în mod transparent și nediscriminatoriu și cu utilizarea mecanismelor de piață. Costurile aferente procurării energiei electrice în conformitate cu prezentul alineat se iau în considerare de Agenție la aprobarea tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(8) Operatorul sistemului de transport este în drept să colecteze venituri rezultate din managementul congestiilor, precum și plăți efectuate în temeiul mecanismului de compensare între operatorii de transport, în conformitate cu prezenta lege, acordând și gestionând accesul terților și oferind explicații motivate dacă refuză accesul.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să presteze serviciul de transport al energiei electrice în conformitate cu un contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, încheiat cu orice solicitant care a îndeplinit condițiile stabilite în prezenta lege precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să se abțină, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, de la divulgarea informației confidențiale obținută la desfășurarea activității licențiate și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă din punct de vedere comercial utilizatorilor de sistem.

(12) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de transport, după caz, în situația în care procurarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(13) Operatorul sistemului de transport îndeplinește și alte obligații și funcții, în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării

sistemului electroenergetic. La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezentul articol și în prezenta lege, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării integrării pieței energiei electrice la nivel regional.

Articolul 31. Funcțiile specifice ale operatorului sistemului de transport în legătură cu securitatea aprovizionării cu energie electrică

(1) Operatorul sistemului de transport decide privind construcția și investițiile în interconexiuni în strânsă cooperare cu operatorii de sistem din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova. La luarea deciziilor cu privire la construcția de noi interconexiuni trebuie să se țină cont de necesitatea menținerii unui echilibru rezonabil între costurile pentru construcția noilor interconexiuni și avantajele pentru consumatorii finali. Operatorul sistemului de transport este obligat să ofere informații neconfidențiale cu privire la proiectele sale de investiții în interconexiuni, cu privire la proiectele de investiții în interconexiuni ale altor părți, pe care le cunoaște, sau cu privire la investițiile legate de construcția liniilor electrice de transport interne care ar afecta substanțial capacitatea de interconexiune.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte normele și cerințele de exploatare menite să garanteze securitatea rețelelor electrice de transport, aprobate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei. Normele și cerințele de exploatare menite să garanteze securitatea rețelei electrice de transport trebuie să fie transparente, nediscriminatorii și obiective și trebuie făcute publice. Înainte de a aproba normele și cerințele menționate, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei este obligat să consulte organele interesate, inclusiv autoritățile din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova, după caz.

(3) Pentru asigurarea nivelului stabilit de securitate la exploatarea rețelei electrice de transport, operatorul sistemului de transport menține un nivel suficient de capacitate de rezervă în rețeaua electrică de transport și cooperează cu operatorii de transport din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova. Circumstanțele previzibile la care trebuie menținută siguranța se definesc în normele de securitate a exploatării rețelei electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte indicatorii de calitate, stabiliți în regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(5) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatării rețelei, se interzice operatorului sistemului de transport să discrimineze între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) În cazul apariției de situații excepționale, operatorul sistemului de transport este obligat să întreprindă acțiunile prevăzute prin prezenta lege, precum și în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, aprobat de Guvern.

Articolul 32. Prezentarea datelor și informațiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații detaliate cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa

electronică informația relevantă și suficient de detaliată cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și referitor la metodologia de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la calculul capacității totale de transport, a marjei de siguranță, în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport. Metodele de determinare a capacității totale de transport și a marjei de siguranță se aprobă în prealabil de Agenție.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la valoarea estimativă a capacităților disponibile și referitor la capacitatea deja alocată. Informația respectivă se publică la intervale de timp prestabilite în conformitate cu regulamentul aprobat de Agenție.

(5) Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor electrice de transport în contextul managementului congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii de transport ai statelor vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb de informații continuu. Operatorul sistemului de transport face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare și de alte informații necesare pentru reglarea frecvenței, tensiunii și a schimbului de energie electrică cu operatorii de transport care exploatează sistemele electroenergetice interconectate.

(6) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la cererea prognozată și cea reală, referitor la disponibilitatea și utilizarea centralelor electrice, cu privire la capacitatea și utilizarea capacității rețelelor electrice de transport, precum și referitor la energia de echilibrare și rezerve. În vederea reflectării informației cu privire la centralele electrice mici pot fi utilizate date agregate.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații cu privire la realizarea funcțiilor și obligațiilor în anul precedent, precum și referitor la: echilibrul între ofertă și cerere pe piața energiei electrice, prognoza cererii și a capacităților de producție (centralelor electrice) planificate sau aflate în construcție, calitatea serviciului de transport al energiei electrice și nivelul de întreținere a rețelei electrice de transport, măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf, punerea în aplicare a normelor tehnice și codurilor rețelelor, la nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport, precum și cu privire la securitatea aprovizionării cu energie electrică, inclusiv privind acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a cantităților furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 33. Prezentarea de informații operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de transport prezintă operatorului sistemului de transport informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de transport, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică și alte informații necesare pentru reglementarea frecvenței, tensiunii și a schimbului de energie electrică;

c) acordarea accesului la rețele electrice de transport și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport;

d) prognozarea cererii de energie electrică, precum și a abaterilor de la planurile de dezvoltare a producției și de la planurile anuale de investiții;

e) planificarea exploatării rețelelor electrice de transport pe termen scurt, inclusiv planul orar pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie;

f) prestarea serviciilor de sistem;

g) monitorizarea calității serviciului de transport al energiei electrice;

h) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

(2) Participanții la piața energiei electrice prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a responsabilităților stabilite prin prezenta lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

Articolul 34. Dezvoltarea rețelelor electrice de transport și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de transport efectuează dezvoltarea rețelelor electrice de transport în legătură cu creșterea cererii de energie electrică, astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice, aprobat de Agenție. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport le suportă operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, în metodologia de calculare a tarifelor, în regulamentul privind principiile de planificare, aprobare și efectuare a investițiilor în sectorul electroenergetic și modul de recuperare a acestora prin tarif (în continuare regulamentul privind investițiile), aprobate de Agenție.

(2) În contextul obligației stabilite în Articolul 30, alineat (1), litera b) din prezenta Lege, operatorul sistemului de transport este obligat, ținând cont de strategia energetică aprobată de Guvern și de datele statistice privind balanța energetică, de oferta și de cererea actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții la piață interesați, să prezinte Agenției un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru zece ani (în continuare planul de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului electroenergetic și securitatea aprovizionării cu energie electrică și să indice participanților la piața energiei electrice principalele rețele electrice de transport care se preconizează a fi reconstruite sau reabilite în următorii zece ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite și să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în trei ani și să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita:

a) descrierea detaliată a infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor electrice și privind instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor electrice de transport și a obiectivelor aferente, necesare de a fi construite, modernizate, reconstruite în următorii zece ani, inclusiv a celor prioritare pentru racordarea centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie și energie electrică prin cogenerare;

c) calendarul pentru proiectele de investiții planificate de a fi efectuate în următorii zece ani;

d) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției producerii, inclusiv a producerii din surse regenerabile de energie, măsuri de eficiență energetică, prognoza consumului și estimări privind importurile;

e) descrierea detaliată a mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea estimată de energie electrică,

f) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii trei ani, precum și calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele planificate de a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special, în ceea ce privește durata întreruperilor și tensiunea în rețelele electrice de transport;

h) descrierea politicii de întreținere care trebuie respectată pentru a garanta eficiența, securitatea și disponibilitatea continuă a rețelelor electrice de transport existente și a instalațiilor aferente;

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția producerii, a furnizării, a consumului de energie electrică și a schimburilor transfrontaliere cu alte țări, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii de transport ai țărilor vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică planul de dezvoltare și consultă utilizatorii de sistem, actuali sau potențiali, în legătură cu planul respectiv, în mod deschis și transparent. După efectuarea consultărilor publice, operatorul sistemului de transport publică pe pagina electronică sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare publică, în special în privința unor posibile necesități de investiții.

(5) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenției pentru examinare și aprobare planul de dezvoltare, precum și sinteza consultărilor cu utilizatorii de sistem. Agenția examinează planul de dezvoltare și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare publică, prezentate de operatorul sistemului de transport și, în caz de necesitate, consultă, în mod deschis și transparent, utilizatorii de sistem care nu au fost consultați în legătură cu planul de dezvoltare în cauză. Agenția publică pe pagina sa electronică planul de dezvoltare și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare, inițiat de operatorul sistemului de transport și de Agenție. Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să își modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică. După examinarea recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare publică, precum și a planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(6) Planul de dezvoltare, aprobat de Agenție, se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina electronică a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. Odată la doi ani sau în funcție de necesitate, la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(7) În situațiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu execută o investiție, care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia executată în următorii trei ani, și care este necesară conform planului de dezvoltare, cu ultimele modificări, Agenția, pentru a garanta executarea investiției în cauză, are obligația de a lua cel puțin una dintre următoarele măsuri:

a) să solicite operatorului sistemului de transport să execute investiția în cauză;

b) să organizeze licitație pentru executarea investiției în cauză, deschisă tuturor investitorilor care prezintă interes pentru investiție;

c) să oblige operatorul sistemului de transport să finanțeze investițiile necesare, inclusiv prin majorarea de capital, și să permită unor investitori independenți să participe la majorarea capitalului.

(8) În cazul în care Agenția a recurs la dreptul său stabilit în alineatul (7), litera b) din prezentul articol, aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să realizeze una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) finanțarea de către o parte terță;

b) construcția de către o parte terță;

c) construcția rețelei electrice de transport de către operatorul sistemului de transport;

d) exploatarea rețelei electrice de transport noi de către operatorul sistemului de transport.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziția investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, să racordeze rețeaua electrică de transport nouă la rețelele electrice de transport existente și să depună toate eforturile necesare pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiții. Contractele cu privire la punerea în aplicare a unui astfel de proiect de investiții, inclusiv cu privire la finanțare, se supun spre aprobare Agenției.

(10) În cazul în care Agenția a recurs la drepturile sale prevăzute la alineatul (7) și alineatul (8) din prezentul articol, costurile respectivelor investiții intră sub incidența reglementărilor relevante a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(11) În baza planului de dezvoltare, aprobat de Agenție, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de până la 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor (în continuare planul anual de investiții). Planurile anuale de investiții se elaborează de operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stipulate în Regulamentul privind investițiile și se supun consultărilor publice.

(12) În termen de până la 31 decembrie Agenția examinează și aprobă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport. În acest scop, Agenția examinează și evaluează planul anual de investiții și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare publică, prezentate de operatorul sistemului de transport și, în caz de necesitate, consultă, în mod deschis și transparent, utilizatorii de sistem care nu au fost consultați în legătură cu planul de investiții în cauză. Agenția publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare, inițiat de operatorul sistemului de transport și de Agenție. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerințelor stipulate în regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să facă modificările de rigoare. Planurile anuale de investiții aprobate de Agenție se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina electronică a Agenției.

(13) Anual, până la 31 martie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, cu respectarea cerințelor stipulate în Regulamentul privind investițiile. Agenția este în drept să nu aprobe, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

CAPITOLUL VI

SCHIMBURI TRANSFRONTALIERE DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 35. Schimburile transfrontaliere de energie electrică și alocarea capacității

(1) În conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, operatorul sistemului de transport gestionează transportul transfrontalier de energie electrică prin intermediul rețelelor electrice de transport, reieșind din capacitățile tehnice ale rețelelor electrice utilizate pentru fluxurile transfrontaliere de energie electrică, precum și ale celorlalte rețele electrice de transport.

(2) Normele și condițiile de acces la interconexiuni și rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, metodele de determinare și condițiile de alocare a capacităților de transport, precum și referitor la gestionarea congestiilor se stabilesc într-un regulament elaborat de operatorul sistemului de transport și aprobat de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să calculeze, în conformitate cu principiile stabilite în regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, capacitatea totală, capacitatea netă, capacitatea disponibilă, capacitatea deja alocată și marja de siguranță a rețelelor electrice și să le coordoneze cu operatorii de transport din țările vecine. Metodele de determinare a capacității totale de transport și a marjei de siguranță se elaborează de operatorul de rețea și se supun spre aprobare în prealabil prin hotărârea Agenției. Operatorul sistemului de transport este obligat să publice, săptămînal și lunar, pe pagina sa electronică informații cu privire la calculul capacității totale de transport și a marjei de siguranță, în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport oferă participanților la piața energiei electrice capacitatea maximă a interconexiunilor și a rețelelor electrice de transport utilizate pentru schimburile transfrontaliere pentru participanții la piața energiei electrice, asigurând respectarea standardelor privind securitatea exploatării sistemului electroenergetic al Republicii Moldova și a sistemelor vecine.

(5) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să informeze operatorul sistemului de transport în termenele și modul stabilite în regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere dacă intenționează să utilizeze capacitățile de transport alocate. Orice capacități de transport alocate, care nu sunt utilizate, se realocă de operatorul sistemului de transport pe piața energiei electrice în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu.

(6) Operatorul sistemului de transport este în drept să limiteze tranzacțiile de energie electrică numai în situații de urgență în care operatorul sistemului de transport trebuie să acționeze rapid și în care nu este posibilă livrarea din altă sursă sau schimburile în contrapartidă. Orice procedură de acest tip se aplică în mod nediscriminatoriu. Cu excepția cazurilor de forță majoră, participanții la piața energiei electrice cărora le-a fost alocată capacitatea de transport primesc compensații pentru orice limitare.

(7) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatării rețelei, se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(8) În cazul schimburilor transfrontaliere de energie electrică, operatorul sistemului de transport prestează serviciul de transport al energiei electrice la tarifele aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi. Valorile fluxurilor transfrontaliere de energie electrică se stabilesc în baza indicațiilor înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la interconexiuni.

(9) Se interzice aplicarea de către operatorul sistemului de transport a unei taxe speciale de rețea la tranzacțiile individuale pentru tranzitul declarat de energie electrică.

(10) Informațiile aferente gestionării fluxurilor transfrontaliere se prezintă de operatorul sistemului de transport Agenției și se publică pe pagina sa electronică în modul și condițiile prevăzute în prezenta lege și în regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere.

Articolul 36. Mecanismul de compensare între operatorii de transport

(1) Operatorii de transport primesc compensații pentru costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere de energie electrică în rețelele electrice de transport pe care le exploatează.

(2) Compensațiile prevăzute la alineatul (1) din prezentul articol se achită de către operatorii de transport care gestionează sistemul de transport al statului de unde provin fluxurile transfrontaliere și de către operatorii de transport care gestionează sistemul de transport al statului unde aceste fluxuri se termină.

(3) Achitarea compensațiilor se face periodic, pentru o perioadă anumită în trecut. Ajustările ex-post ale compensațiilor se fac la necesitate, pentru a reflecta costurile efectiv suportate.

(4) Cantitatea fluxurilor transfrontaliere găzduite și cantitatea fluxurilor transfrontaliere desemnate ca provenind și/sau terminându-se în sistemele naționale de transport se stabilesc în baza fluxurilor fizice efective de energie electrică măsurate într-o anumită perioadă de timp.

(5) Costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se stabilesc în baza costurilor marginale, medii anticipative, pe termen lung, luând în considerare pierderile, investițiile în infrastructuri noi și un procent corespunzător din costul infrastructurii existente, în măsura în care această infrastructură este utilizată pentru transportul fluxurilor transfrontaliere, în special, ținând cont de necesitatea de a garanta securitatea aprovizionării cu energie electrică.

(6) La stabilirea costurilor suportate în conformitate cu alineatul (5) din prezentul articol operatorii de transport utilizează metodologii de calcul standard recunoscute. Beneficiile pe care le prezintă o rețea electrică de transport ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se iau în considerare pentru a reduce compensațiile primite.

Articolul 37. Gestionarea congestiilor

(1) Problemele legate de congestii în rețelele electrice trebuie să fie abordate prin soluții nediscriminatorii, bazate pe mecanismele pieței, care să ofere semnale economice eficiente participanților la piața energiei electrice și operatorilor de transport implicați. Problemele legate de congestii în rețelele electrice se soluționează de preferință prin modalități care nu au legătură cu tranzacțiile de energie electrică, adică modalități care nu implică o selectare între contractele participanților individuali la piața energiei electrice.

(2) Operatorul sistemului de transport, în măsura posibilităților tehnice, compensează solicitările de capacitate ale oricărui flux de energie electrică în direcții opuse pe linia de interconexiune congestionată, pentru a utiliza această linie la capacitatea maximă.

(3) Ținând cont de necesitatea asigurării siguranței exploatării sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport acordă prioritate tranzacțiilor care înlătură congestiile.

(4) În legătură cu alocarea capacității interconexiunilor, în cazul survenirii congestiilor, operatorul sistemului de transport organizează licitații privind alocarea capacității interconexiunilor și percepe plăți pentru capacitatea alocată, în conformitate cu prevederile

regulamentului privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere.

(5) Veniturile obținute în legătură cu alocarea capacității interconexiunilor se utilizează de operatorul sistemului de transport în următoarele scopuri:

a) garantarea disponibilității reale a capacităților alocate;

b) menținerea sau majorarea capacităților de interconexiune prin investiții în rețeaua electrică de transport, în special în interconexiuni noi.

(6) Dacă veniturile obținute de operatorul sistemului de transport nu pot fi utilizate în mod eficient în scopurile prevăzute la alineatul (5) din prezentul articol, Agenția va lua în considerație aceste venituri neutilizate în calculul tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice sau aceste venituri vor fi plasate într-un cont intern separat al operatorului sistemului de transport pînă atunci când pot fi cheltuite în scopurile prevăzute la alineatul (5) din prezentul articol.

(7) În cazul în care capacitatea solicitată a rețelei electrice de transport de către toți participanții la piața energiei electrice este mai mică decât capacitatea totală disponibilă a interconexiunii și nu există congestii, operatorul sistemului de transport oferă capacitate tuturor participanților la piața energiei electrice, fără a impune taxe suplimentare pentru gestionarea congestiilor.

(8) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția cu privire la utilizarea de facto a rețelelor electrice de transport și referitor la destinația veniturilor încasate în legătură cu utilizarea rețelelor electrice de transport pentru tranzacțiile transfrontaliere, inclusiv în cazul gestionării congestiilor.

(9) Operatorul sistemului de transport întocmește și prezintă un raport cu privire la îndeplinirea funcțiilor stabilite în sarcina lui, prin prezentul capitol, precum și orice altă informație necesară Agenției pentru îndeplinirea funcțiilor sale, precum și pentru prezentarea acestora Secretariatului Comunității Energetice. Raportul privind fluxurile transfrontaliere, alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în anul precedent se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 38. Derogări pentru interconexiuni noi

(1) Pentru capacitatea integrală sau parțială a interconexiunilor noi, direcți, la solicitare, poate fi acordată, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la articolul 7, alineatul (2), de la articolul 26 și de la articolul 37, alineatul (5) și alineatul (6) din prezenta lege, precum și de la prevederile care reglementează accesul terților la rețelele electrice de transport, dacă sînt îndeplinite următoarele condiții:

a) investiția contribuie la dezvoltarea concurenței la furnizarea energiei electrice;

b) reieșind din gradul de risc, investiția nu ar avea loc dacă nu se acordă o derogare;

c) interconexiunea este în proprietatea unei persoane fizice sau juridice care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorul sistemului de transport cu care va fi construită interconexiunea;

d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii interconexiunii respective;

e) nici o parte a capitalului sau a costurilor de exploatare a interconexiunii nu a fost recuperată prin intermediul vreunei componente a tarifelor aplicate pentru utilizarea rețelelor electrice de transport sau de distribuție legate prin interconexiunea respectivă;

f) derogarea nu trebuie să fie în detrimentul concurenței sau în detrimentul funcționării eficiente a pieței energiei electrice din Republica Moldova, în una sau mai multe

regiuni, sau în detrimentul funcționării eficiente a rețelei electrice reglementate la care este racordată interconexiunea respectivă.

(2) Alineatul (1) din prezentul articol se aplică, de asemenea și în cazul majorărilor semnificative de capacitate a interconexiunilor existente, precum și în cazuri excepționale, pentru interconexiunile de curent alternativ, cu condiția ca costurile și riscurile investiționale în cauză să fie suficient de mari comparativ cu costurile și riscurile suportate în mod normal la conectarea a două sisteme de transport vecine prin interconexiunea de curent alternativ.

(3) Derogarea prevăzută la alineatele (1) și (2) din prezentul articol se acordă în fiecare caz în parte, prin hotărârea Agenției și urmare a deciziei autorității de reglementare a țării vecine în cauză. Hotărârea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parțială a interconectorului nou sau pe cea a interconexiunii existente cu o capacitate majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice cu privire la solicitarea primită și transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, în termen de două luni, poate prezenta un aviz consultativ Agenției, care poate servi drept bază pentru aprobarea hotărârii Agenției.

(5) La aprobarea hotărârii privind acordarea unei derogări, Agenția trebuie să examineze în fiecare caz în parte necesitatea impunerii unor condiții cu privire la durata derogării și a accesului nediscriminatoriu la interconexiune. La stabilirea acestor condiții, Agenția urmează să țină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului și de specificul sistemului electroenergetic.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenția urmează să decidă referitor la regulile și mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea și pentru alocarea capacităților. Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligația de a oferi capacitatea neutilizată pe piața energiei electrice, precum și dreptul utilizatorilor interconexiunii respective de a comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la literele a), b) și f) ale alineatului (1) din prezentul Articol, Agenția trebuie să țină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

(7) Agenția este în drept să consulte, în caz de necesitate, alte organe centrale de specialitate ale administrației publice sau alte autorități publice în legătură cu aprobarea hotărârii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenție se publică pe pagina electronică a Agenției.

(8) Agenția aprobă hotărârea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de șase luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a țării vecine. Hotărârea cu privire la acordarea derogării urmează să fie motivată, inclusiv în privința condițiilor stabilite în conformitate cu alineatul (6) din prezentul articol, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției.

(9) Agenția informează despre aprobarea hotărârii privind acordarea derogării Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și expediază Secretariatului Comunității Energetice copia hotărârii sale cu privire la acordarea derogării, copia cererii privind acordarea derogării, precum și alte informații pertinente, care să conțină date cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată cu privire la efectul derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței energiei electrice;

c) motivele pentru perioada de timp și cota din capacitatea totală a interconexiunii respective pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autoritățile de reglementare implicate.

(10) În termen de două luni din data primirii notificării în conformitate cu alineatul (9) din prezentul articol, Secretariatul Comunității Energetice poate lua o decizie prin care să solicite Agenției să modifice sau să retragă hotărârea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu un termen suplimentar de două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției sau în cazul în care Secretariatul Comunității Energetice solicită informații suplimentare.

(11) În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice a solicitat prezentarea de informații suplimentare, iar Agenția, în termenul stabilit, nu prezintă informația solicitată, notificarea Agenției se consideră retrasă, excepție fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului respectiv, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției;

b) printr-o declarație temeinic motivată, Agenția a informat Secretariatul Comunității Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(12) În funcție de decizia și de recomandările Secretariatului Comunității Energetice, Agenția este obligată să revoce sau să modifice hotărârea cu privire la acordarea derogării și să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunității Energetice, în termen de o lună de la primirea hotărârii respective.

(13) Secretariatul Comunității Energiei este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

(14) Hotărârea Agenției și decizia Secretariatului Comunității Energetice cu privire la acordarea derogării expira după doi ani din data aprobării, în cazul în care construcția interconexiunii încă nu a început către acea dată, și după cinci ani din data aprobării, în cazul în care interconexiunea nu a devenit operațională către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

(15) Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice este în drept să aprobe hotărârea privind acordarea derogării în următoarele cazuri:

a) dacă Agenția și autoritățile de reglementare respective nu au ajuns la un acord comun în termen de 6 luni de la primirea solicitării de către ultima din autoritățile de reglementare respective;

b) la solicitarea Agenției sau a unei din autoritățile de reglementare respective.

(16) Înainte de aprobarea hotărârii în conformitate cu alineatul (15) din prezentul Articol Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice este obligat să consulte autoritățile de reglementare respective și solicitantul.

CAPITOLUL VII

DISTRIBUȚIA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 39. Operatorul sistemului de distribuție

(1) Întreprinderea electroenergetică care deține cu titlu de proprietate sau de folosință și care exploatează rețelele electrice de distribuție își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuție, în temeiul licenței pentru distribuția energiei electrice, eliberată de Agenție în conformitate cu legea.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este organizat ca întreprindere electroenergetică, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică, constituită în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(3) Operatorul sistemului de distribuție își desfășoară activitatea în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute în prezenta lege, în licența pentru distribuția energiei electrice, în actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și cu respectarea documentelor normativ-tehnice stabilite prin lege .

(4) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de distribuție este independent de orice întreprindere care desfășoară activitate de producere, de transport sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licență pentru producerea, transportul sau furnizarea energiei electrice.

Articolul 40. Separarea operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată, trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere organizațional, decizional și al formei juridice, în raport cu alte activități care nu țin de activitatea de distribuție a energiei electrice.

(2) Principiul independenței operatorului de distribuție stabilit în alineatul (1) din prezentul articol nu implică obligația de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuție de întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală.

(3) În scopul asigurării independenței operatorului sistemului de distribuție în activitatea acestuia urmează a fi respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție nu pot să facă parte din conducerea întreprinderilor electroenergetice integrate, responsabile, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice;

b) urmează a fi întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție sunt luate în considerare astfel încât aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de distribuție trebuie să aibă drepturi decizionale depline și efective, independent de întreprinderile electroenergetice integrate, în ceea ce privește utilizarea activelor necesare în scopul exploatarei, întreținerii și dezvoltării rețelelor electrice de distribuție. Pentru a îndeplini aceste funcții, operatorul sistemului de distribuție trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice și financiare.

(4) Independența operatorului sistemului de distribuție nu împiedică întreprinderea dominantă să aprobe planul financiar anual sau oricare alt instrument echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare al operatorului de distribuție întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului sistemului de distribuție, întreprindere dependentă, cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente dezvoltării și modernizării, rețelelor electrice de distribuție, care nu depășesc condițiile stabilite în planul financiar aprobat sau în oricare alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuție să profite de faptul că face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală pentru a denatura concurența pe piața energiei electrice. În special, la desfășurarea activităților sale de comunicare și de publicitate, operatorul sistemului de distribuție, care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală, nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a furnizorului din cadrul întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală.

(7) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderilor electroenergetice integrate nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuție.

(8) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuție a condițiilor stabilite prin prezentul articol și prin prezenta lege în vederea asigurării independenței și a separării acestuia.

(9) Condițiile privind separarea operatorului sistemului de distribuție, stabilite prezentul articol, nu împiedică funcționarea unui operator combinat de transport și de distribuție, cu condiția ca operatorul respectiv să respecte cerințele privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

Articolul 41. Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze un program de conformitate, care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta separarea, excluderea de comportament și practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de distribuție pentru realizarea obiectivului menționat în prezentul alineat.

(2) Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuție a programului de conformitate se asigură de un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să asigure agentului de conformitate toate condițiile și resursele necesare pentru a-și desfășura activitatea și pentru a-i garanta independența, inclusiv să-i asigure accesul la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea funcțiilor pe care le are operatorul sistemului de distribuție, precum și oricare întreprindere înrudită.

(3) Persoana, fizică sau juridică, ce urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de distribuție. Concomitent, operatorul sistemului de distribuție urmează să prezinte Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate, inclusiv prevederile referitoare la: începerea, durata și încetarea contractului, condițiile de salarizare, drepturile și obligațiile de bază și alte drepturi și obligații.

(4) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alineatul (3) din prezentul Articol, în termen de o (1) lună de la data primirii propunerii respective. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de distribuție și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să modifice prevederile din contractul respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de distribuție este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuție în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult 1 lună.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă obligație profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nici o parte a întreprinderii integrate pe verticală sau față de acționarii majoritari ai acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele atribuții:

a) să monitorizeze punerea în aplicare a programului de conformitate;

b) să elaboreze un raport anual, care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție și să prezinte raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în contextul planului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție;

c) să raporteze organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuție referitor la respectarea programului de conformitate și privind punerea în aplicare a acestuia și să formuleze recomandări în acest sens;

d) să notifice Agenția cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate;

e) să raporteze Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare ale operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală.

Articolul 42. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție are următoarele funcții și obligații de bază:

a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de distribuție pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a energiei electrice, elaborând și executând planuri de perspectivă privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, ținând cont de prognoza consumului de energie electrică;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de distribuție în condiții de securitate, fiabilitate și eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului înconjurător și eficiența energetică. La exploatarea, la întreținerea, la modernizarea și la dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție operatorul sistemului de distribuție aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii;

c) să gestioneze fluxurile de energie electrică din rețelele electrice de distribuție;

d) să acorde prioritate energiei electrice produsă de centralele electrice din surse regenerabile de energie, energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și energiei electrice produsă de centralele electrice cu termoficare, care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare;

e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, în special în favoarea întreprinderilor înrudite;

f) să furnizeze operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, care exploatează rețelele electrice interconectate cu rețeaua sa, informații suficiente pentru a asigura eficiența și securitatea exploatării rețelelor electrice, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;

g) să furnizeze informații suficiente utilizatorilor de sistem pentru a asigura accesul eficient la și pentru utilizarea rețelelor electrice de distribuție, precum și referitor la serviciul de distribuție al energiei electrice prestat, în baza prezentei legi și actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în lege și în actele normative de reglementare, aprobate de Agenție;

i) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele electrice de distribuție sau reparația acestora în condițiile și în termenele stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile prezentei Legi, cu respectarea principiilor de accesibilitate, de disponibilitate, de eficiență, de continuitate, de fiabilitate, de calitate și de transparență;

k) să respecte, în activitatea licențiată, normele de amenajare a rețelelor electrice, actele normative, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice aplicabile în domeniul protecției mediului, stabilite prin lege, în vederea reducerii/limitării/eliminării impactului rețelelor electrice de distribuție asupra mediului;

l) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice de distribuție, conform actelor normative stabilite prin lege.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să presteze serviciul de distribuție a energiei electrice, în conformitate cu un contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, încheiat cu orice solicitant care a îndeplinit condițiile stabilite în prezenta lege, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție procură energie electrică pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică din rețelele electrice de distribuție și pentru a menține o rezervă de capacitate în rețelele lor, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenție.

(4) Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, operatorul sistemului de distribuție este obligat să se abțină de la divulgarea informației confidențiale obținută la desfășurarea activității licențiate și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă din punct de vedere comercial utilizatorilor de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție, după caz, în situația în care procurarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuție îndeplinește și alte obligații și funcții, în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 43. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să publice pe pagina sa electronică informații detaliate cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de distribuție.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică informația relevantă și suficient de detaliată cu privire la: modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate, metodologia de calcul și structura tarifelor.

(3) Operatorul sistemului de distribuție face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare, precum și de alte informații necesare pentru reglarea frecvenței, tensiunii și a schimbului de energie electrică cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori care exploatează rețelele de distribuție.

(4) Anual, pînă la 31 martie, Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției și organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei un raport care să cuprindă informații privind activitatea desfășurată în anul precedent, privind calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice, privind nivelul de întreținere a rețelei electrice de distribuție, privind măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf, privind consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție. Raportul și se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție.

Articolul 43. Prezentarea de informații operatorului sistemului de distribuție

La cererea operatorului sistemului de distribuție, producătorii, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de distribuție prezintă operatorului sistemului de distribuție informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică, precum și alte informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de distribuție a funcțiilor sale;

c) acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție și pentru utilizarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru a elabora planul de investiții și planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție;

d) monitorizarea calității serviciului de distribuție a energiei electrice;

e) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

Articolul 44. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de distribuție este responsabil de dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție în legătură cu creșterea cererii de energie electrică, astfel încît să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice, aprobat de Agenție. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție le suportă operatorul sistemului de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, în metodologia de calculare a tarifelor și în regulamentul privind principiile de planificare, aprobare și efectuare a investițiilor în sectorul energetic și modul de recuperare a acestora prin tarif (în continuare regulamentul privind investițiile), aprobate de Agenție.

(2) La dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, operatorii sistemelor de distribuție trebuie să țină cont de interesele de mediu și de eficiența energetică, să aplice metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii sau de producerea distribuită care poate înlocui unele măsuri de modernizare sau de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat, ținînd cont de strategia energetică aprobată de Guvern și de datele statistice privind balanța energetică, de oferta și de cererea

energiei electrice actuale și prognozate să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții la piață interesați, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție pentru trei ani (în continuare planul de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului electroenergetic și securitatea aprovizionării cu energie electrică și să indice participanților la piața energiei electrice principalele linii electrice de distribuție care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în trei ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite și să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în trei ani, să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita:

a) descrierea detaliată a infrastructurii existente, a stării ei actuale, a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor și privind instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor electrice de distribuție și a obiectivelor aferente, necesare de a fi construite, modernizate, reconstruite în următorii ani, inclusiv a celor prioritare pentru racordarea centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie și energie electrică prin cogenerare;

c) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției producerii, inclusiv a producerii din surse regenerabile de energie, măsuri de eficiență energetică, prognoza consumului și estimări privind importurile;

d) descrierea detaliată a mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de energie electrică;

e) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii trei ani, precum și calendarul pentru aceste proiecte;

f) obiectivele planificate de a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special, în ceea ce privește durata întreruperilor și tensiunea în rețelele electrice de distribuție;

g) descrierea politicii de întreținere care trebuie respectată pentru a garanta eficiența, securitatea și disponibilitatea permanentă a rețelelor electrice de distribuție existente și a instalațiilor aferente;

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuție trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția producerii, a furnizării și a consumului de energie electrică, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuție colaborează cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție.

(5) Operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică planul de dezvoltare și consultă utilizatorii de sistem, actuali sau potențiali, în legătură cu planul respectiv, în mod deschis și transparent. După efectuarea consultărilor publice, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică sinteza recomandărilor parvenite în procesul de consultare publică, în special în privința unor posibile necesități de investiții identificate în procesul de consultare publică.

(6) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte Agenției pentru examinare și aprobare planul de dezvoltare, precum și sinteza recomandărilor parvenite în procesul de consultare publică. Agenția examinează și evaluează planul de dezvoltare și sinteza recomandărilor parvenite în procesul de consultare publică, prezentate de operatorul sistemului de distribuție și, în caz de necesitate, consultă, în mod deschis și transparent, utilizatorii de sistem care nu au fost consultați în legătură cu planul de dezvoltare. Agenția publică pe pagina sa electronică planul de dezvoltare și sinteza recomandărilor parvenite în procesul de consultare, inițiat de operatorul sistemului de distribuție și de Agenție.

(7) După examinarea și evaluarea a planului de dezvoltare și a recomandărilor parvenite în procesul de consultare publică, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv. Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să își modifice planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție pentru trei ani, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică.

(8) Planul de dezvoltare, aprobat de Agenție se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție și pe pagina electronică a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a acestui plan de dezvoltare. În funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(9) În baza planului de dezvoltare, aprobat de Agenție, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, operatorul sistemului de distribuție este obligat, să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen pînă la 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor. Planurile anuale de investiții se elaborează de operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stipulate în regulamentul privind investițiile și se supun consultărilor publice.

(10) Agenția examinează și evaluează planul de investiții și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare publică, prezentate de operatorul sistemului de distribuție și, în caz de necesitate, consultă, în mod deschis și transparent, utilizatorii de sistem care nu au fost consultați în legătură cu planul de investiții în cauză. Agenția publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții și sinteza recomandărilor parvenite în cadrul procesului de consultare, inițiat de operatorul sistemului de distribuție și de Agenție. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție nu corespunde cerințelor stipulate în regulamentul privind investițiile Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să facă modificările de rigoare.

(11) Planurile anuale de investiții se examinează și se aprobă de Agenție anual, în termen de pînă la 31 decembrie. Planurile anuale de investiții aprobate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție și pe pagina electronică a Agenției.

(12) Anual, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție urmează să le prezinte planul de dezvoltare și planurile de investiții pentru a contribui la elaborarea de către operatorii sistemelor de transport a planurilor de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru zece ani.

(13) Anual, pînă la 31 martie, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, care se examinează și se aprobă de Agenție în conformitate cu cerințele stipulate în regulamentul privind investițiile. Agenția este în drept să nu aprobe, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție care nu corespund planurilor investiționale, aprobate de Agenție.

CAPITOLUL VIII

ACCESUL LA ȘI UTILIZAREA REȚELELOR ELECTRICE DE TRANSPORT ȘI DE DISTRIBUȚIE

Articolul 45. Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție

- (1) Operatorul de rețea este obligat să acorde acces la rețelele electrice de transport și de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, în mod transparent, obiectiv și fără discriminare, ținând cont de prioritatea dispecerizării centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile, a energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a energiei electrice produsă de centralele electrice cu termoficare, care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare, în conformitate cu prezenta lege și cu actele normative de reglementare aprobate de Agenție.
- (2) Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție se acordă în baza tarifelor determinate și aprobate în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial și aplicate față de toți utilizatorii de sistem pe principii obiective și nediscriminatorii.
- (3) Operatorul de rețea poate refuza accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție, în cazul lipsei de capacitate pe motiv că nu există rețea electrică sau dacă rețeaua electrică existentă nu dispune de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului. Refuzul privind accesul la rețea trebuie formulat în scris de operatorul de rețea, cu prezentarea, motivelor și a argumentelor justificate din punct de vedere tehnic și economic și cu prezentarea informațiilor pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv a măsurilor aferente dezvoltării rețelelor electrice de transport și de distribuție și despre termenele concrete de dezvoltare a acestora.
- (4) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze accesul la rețelele electrice de transport centralelor electrice pe motiv că aceasta ar putea cauza în viitor posibile limitări de capacitate, precum congestiile din zonele îndepărtate ale rețelelor electrice de transport.
- (5) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele electrice de transport, precum și despre congestii, propunând modalități de soluționare a acestora.
- (6) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție, sunt în drept să adreseze o petiție Agenției în acest sens, în conformitate cu prezenta lege. La examinarea petiției, Agenția verifică dacă operatorii de rețea și-au executat obligațiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, inclusiv cu privire la prezentarea de informații pertinente despre măsurile necesare dezvoltării rețelelor electrice și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării rețelelor electrice respective.
- (7) Operatorul de rețea limitează accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție numai în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.
- (8) Pentru a gestiona accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție, operatorul de rețea are obligația să țină un registru electronic în care, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, vor preciza toate datele necesare gestionării accesului la rețea, inclusiv datele cu privire la: identitatea persoanei cu care este încheiat contractul pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, furnizorul existent, adresa locului de consum, puterea contractată, punctul de racordare, punctul de delimitare, tensiunea nominală în punctul de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum și mențiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.
- (9) Datele din registrul electronic pot fi accesate de consumatorii finali respectivi sau de furnizorii de energie electrică, în baza acceptului în scris al consumatorului final sau în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între consumatorul final și furnizorul de energie electrică care solicită acces la informația din registrul electronic.
- (10) Operatorul de rețea este obligat să publice pe pagina sa electronică informația necesară pentru asigurarea accesului eficient la și utilizarea rețelelor electrice de transport și de distribuție, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

Articolul 46. Racordarea la rețelele electrice de transport și de distribuție

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a centralei electrice ce îi aparține la rețeaua electrică a operatorului de rețea care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze acordarea unui nou punct de racordare pe motiv că aceasta generează costuri adiționale necesare pentru majorarea capacității în perimetrul imediat al punctului de racordare.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să elibereze solicitantului, avizul de racordare în termen de cel mult 15 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și de la prezentarea documentelor stabilite în regulamentul de racordare la și de utilizare a rețelelor electrice, iar operatorul sistemului de distribuție eliberează avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și, respectiv, de la prezentarea documentelor stabilite în regulamentul de racordare la și de utilizare a rețelelor electrice. Avizul de racordare pentru producătorii de energie electrică se eliberează de operatorul de rețea în termen de cel mult 30 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării.

(4) Operatorul de rețea este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și la realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare.

(5) În avizul de racordare operatorul de rețea indică, fără a se limita, condițiile tehnico-economice optime de racordare, cu respectarea cerințelor de siguranță, cerințe față de echipamentul de măsurare a energiei electrice, punctele de racordare, de măsurare a energiei electrice și de delimitare a instalațiilor electrice ale solicitantului față de rețelele electrice ale operatorului de rețea, cerințele față de lucrările necesare de a fi efectuate.

(6) Se interzice operatorului de rețea să condiționeze racordarea de transmiterea de către solicitant, cu titlu gratuit, a liniilor sau a stațiilor electrice pe care le deține cu titlu de proprietate.

(7) Se interzice operatorului de rețea să oblige solicitantul, prin avizul de racordare, să proiecteze și să execute instalația de racordare de o capacitate ce depășește puterea electrică solicitată sau să oblige solicitantul să achite tariful de racordare pentru o instalație de racordare de o capacitate ce depășește puterea electrică solicitată. Nerespectarea acestei cerințe are drept consecință rambursarea de către operatorul de rețea a diferenței dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant și cele ce urmau a fi suportate conform legii. Operatorul de rețea dispune de dreptul de a majora, din surse proprii, capacitatea instalației de racordare respective în cazul în care există perspectiva evidentă de apariție a altor utilizatori de sistem care pot fi conectați la instalație respectivă.

(8) Operatorul de rețea este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile și cu respectarea condițiilor prevăzute în articolul 45, alineatul (3) din prezenta Lege.

(9) Solicitantul, potențial consumator noncasnic este responsabil de proiectarea instalației de racordare. La cererea solicitantului, operatorul de rețea asigură proiectarea instalației de racordare. Lucrările de proiectare se efectuează după încheierea de către operatorul de rețea a contractului respectiv cu solicitantul și după achitarea de către acesta a costului de proiectare.

(10) Proiectarea, executarea instalației de racordare și racordarea instalației de utilizare a solicitantului, potențial consumator casnic, la rețeaua electrică de distribuție precum și a blocurilor de locuit, se efectuează de către operatorul de rețea după achitarea de către solicitant a tarifului de racordare, aprobat de Agenție în condițiile legii. Se interzice includerea în tariful de racordare a blocurilor de locuit costurile de proiectare și construcție

a liniilor electrice de medie tensiune, a posturilor de transformare sau creșterea capacităților celor existente.

(11) Executarea instalațiilor de racordare pentru solicitanții, potențiali consumatori noncasnici, se efectuează de operatorul de rețea în cazul în care instalațiile de racordare se situează pe teren public, după achitarea tarifului de racordare, aprobat de Agenție în condițiile legii. În celelalte cazuri instalațiile de racordare urmează a fi executată, la alegerea solicitantului, fie de către operatorul de rețea, fie de orice altă persoană autorizată, în condiții contractuale.

(12) În cazul în care instalația de racordare se executată de operatorul de rețea, termenul de executare a instalației de racordare și de racordare a instalației de utilizare la rețeaua electrică, după achitarea tarifului de racordare, nu va depăși:

a) 10 zile lucrătoare, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă, cu condiția că nu sunt necesare lucrări de terasament;

b) 40 zile calendaristice, pentru celelalte cazuri de racordare a instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă;

c) 60 zile calendaristice, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune medie și la rețele electrice de tensiune înaltă.

(13) Prin derogare de la prevederile alineatului (12) din prezentul articol, în cazul unor racordării specifice a instalațiilor de utilizare la stațiile electrice de 35 sau 110 kV, precum și la instalațiile de 6 sau 10 kV, operatorul de rețea și solicitantul sînt în drept să negocieze și să stabilească alte termene de racordare.

(14) Termenele indicate la alineatul (12) din prezentul articol se aplică și în cazul persoanelor autorizate. Totodată, în cazul în care instalația de racordare este executată de alte persoane autorizate, termenul de racordare a instalației de utilizare a solicitantului la rețeaua electrică, după admiterea instalației de racordare și în exploatare și achitarea tarifului de racordare, nu va depăși 2 zile lucrătoare.

(15) Instalațiile de racordare executate de operatorul sistemului de transport și de operatorul sistemului de distribuție, în condițiile stabilite în prezentul articol, aparțin operatorului de rețea respectiv, care este responsabil de modernizarea, de întreținerea și de exploatarea lor pînă la punctul de delimitare. Punctul de delimitare se stabilește evitîndu-se amplasarea instalațiilor operatorului de rețea pe terenul consumatorului noncasnic, excepție făcînd cazurile particulare prevăzute în regulamentul privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice aprobat de Agenție. Postul de transformare ce aparține unui consumator noncasnic este parte componentă a instalației lui de utilizare și se situează pe teritoriul acestuia.

(16) Instalația de racordare a solicitantului executată de alte persoane autorizate aparține solicitantului, care este responsabil de întreținerea, de exploatarea și de modernizarea instalației de racordare pînă la punctul de delimitare cu rețelele electrice ale operatorului de rețea.

(17) În cazul racordării locului de consum cu o putere contractată de cel mult 200 kW la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă și medie, darea în exploatare a instalației de utilizare și/sau a instalației de racordare se confirmă prin declarația electricianului autorizat sau de responsabilul tehnic de executare a lucrărilor de montare a instalației de racordare și/sau de utilizare.

(18) În cazul în care pentru realizarea instalației de racordare este necesar acordul proprietarului terenului sau al imobilului pe care urmează a fi amplasată instalația de racordare, solicitantul este obligat să obțină în prealabil acordul respectiv și să suporte costurile aferente.

(19) Recepționarea instalațiilor de racordare și punerea sub tensiune a instalațiilor de utilizare sau a centralelor electrice se efectuează cu respectarea documentelor normativ-tehnice stabilite prin lege.

(20) Persoanele fizice și juridice, indiferent de forma de proprietate și organizare juridică, care au în proprietate linii și stații electrice, situate pe teren public, sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, operatorului de rețea. Venitul obținut în urma transmiterii, cu titlu gratuit, a liniilor și a stațiilor electrice menționate se consideră venit neimpozabil.

(21) Procedura și condițiile de racordare la rețelele electrice de transport și de distribuție a instalațiilor de utilizare ale viitorilor consumatori finali, precum și a centralelor electrice se stabilesc în regulamentul privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice, elaborat de operatorul sistemului de transport în colaborare cu operatorii sistemelor de distribuție și aprobat de Agenție. La elaborarea regulamentului privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice, operatorul sistemului de transport urmează să aplice prevederile stabilite în Articolul 49 din prezenta Lege. Regulamentul privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice, aprobat de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe paginile electronice ale Agenției, ale operatorului sistemului de transport și ale operatorilor sistemelor de distribuție.

Articolul 47. Linii electrice directe

(1) Dacă un producător și un consumator eligibil intenționează să încheie un contract de furnizare a energiei electrice și nu au acces la rețelele electrice, aceștia sînt în drept să construiască linii electrice directe.

(2) Construcția liniilor electrice directe poate fi efectuată cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice directe, eliberate de Agenție și, ulterior, a autorizației de construire eliberată de autoritățile publice locale.

(3) Dreptul consumatorului eligibil de a i se furniza energie electrică prin intermediul liniei electrice directe nu exclude posibilitatea ca acesta să încheie contracte de furnizare a energiei electrice cu alți furnizori în termenii și condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) Agenția acordă autorizația pentru construcția și exploatarea liniei electrice directe, în conformitate cu criteriile obiective și nediscriminatorii. Eliberarea autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice directe poate fi condiționată de Agenție de imposibilitatea sau de refuzul de acces la rețeaua electrică sau de examinarea de către Agenție a disputelor privind accesul la rețea.

(5) Agenția este în drept să refuze eliberarea autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice directe, în cazul în care aceasta ar obstrucționa punerea în aplicare a prevederilor legii, menite să asigure executarea obligațiilor de serviciu public, a garanțiilor serviciului universal și protecția consumatorului. Refuzul trebuie să fie în scris, motivat și justificat în modul corespunzător.

(6) Eliberarea autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice, prelungirea termenului și reperfectarea autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice, suspendarea și reluarea valabilității autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice, precum și retragerea autorizației pentru construcția și exploatarea liniei electrice se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Articolul 48. Sisteme de distribuție închise

(1) Persoanele fizice sau juridice pot fi alimentate cu energie electrică fie prin racordare la rețelele electrice, fie prin conectare la instalațiile electrice ale unui operator al sistemului de distribuție închis.

(2) Alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis nu implică necesitatea obținerii licenței de distribuție a energiei electrice, a licenței de furnizare

a energiei electrice. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să obțină de la Agenție autorizație în acest sens.

(3) Agenția acordă autorizație pentru sistem de distribuție închis dacă:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis sunt integrate;

b) sistemul respectiv de distribuție alimentează cu energie electrică în principal persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obținerii autorizației pentru sistem de distribuție închis, solicitantul, persoană juridică, este obligat să prezinte Agenției copia deciziei de înregistrare a întreprinderii, schema electrică a instalațiilor electrice din sistemul de distribuție închis și informații cu privire la utilizatorii sistemului de distribuție închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuție închis poate fi alimentat cu energie electrică și un număr restrâns de consumatori mici ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis sau care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție respectiv este obligat să notifice Agenția.

(7) Agenția este în drept să exoneraze operatorul sistemului de distribuție închis de obligațiile impuse operatorilor sistemelor de distribuție privind procurarea energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în sistem, precum și referitor la metodologia de calculare a tarifelor și privind tarifele de racordare la rețea.

(8) Agenția elaborează și aprobă metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuție dintr-un sistem de distribuție închis, iar tarifele pentru serviciul de distribuție dintr-un sistem de distribuție închis se aprobă de Agenție doar la solicitarea în scris a unui utilizator al sistemului de distribuție închis. Metodologia de calculare a tarifelor să se bazeze pe următoarele principii:

a) costul energiei electrice furnizate se determină în baza tarifului sau a prețului de procurare a energiei electrice de la furnizor sau producător;

b) tariful pentru serviciul de distribuție prestat de operatorul sistemului de distribuție închis se determină reieșind din cheltuielile justificate ale operatorului respectiv necesare pentru întreținerea și exploatarea sistemului și desfășurarea activității sale de distribuție, cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în sistemul de distribuție închis și de aplicare a unei marje rezonabile de profit corespunzător nivelului aplicat operatorului sistemului de distribuție din zona de deservire respectivă.

(9) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor sau producător. În acest caz, utilizatorul respectiv este obligat să achite operatorului sistemului de distribuție închis tariful de distribuție aplicat de acesta sau aprobat de Agenție, în condițiile alineatului (8) din prezentul articol.

(10) În cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis nu-și execută obligațiile stabilite prin prezentul articol, utilizatorii sistemului de distribuție închis sînt în drept să adreseze o petiție Agenției în conformitate cu prezenta lege.

(11) Agenția este în drept să retragă autorizația în cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis își încalcă repetat obligațiile stabilite prin prezenta lege și refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenției.

(12) Eliberarea autorizației pentru sistem de distribuție închis, prelungirea termenului și reperfectarea autorizației pentru sistem de distribuție închis, suspendarea și reluarea valabilității autorizației pentru sistem de distribuție închis, precum și retragerea autorizației pentru sistem de distribuție închis se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Articolul 49. Normele tehnice ale rețelelor electrice

(1) În scopul asigurării funcționării sigure, inofensive și stabile a rețelelor electrice de transport și de distribuție, în vederea creării condițiilor necesare pentru prestarea utilizatorilor de sistem a serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de distribuție a energiei electrice în mod continuu, fiabil și eficient, operatorii de rețea planifică, dezvoltă, modernizează, exploatează și întrețin rețelele electrice de transport și de distribuție cu respectarea cerințelor minime de ordin tehnic și organizatoric stabilite în Normele tehnice ale rețelelor electrice aprobate de Agenție.

(2) Obiectivele de bază ale normelor tehnice ale rețelelor electrice de transport și de distribuție sînt:

- a) stabilirea unui set de reguli pentru dirijarea prin dispecer a rețelelor electrice;
- b) stabilirea procedurilor de dirijare prin dispecer a grupurilor generatoare;
- c) stabilirea cerințelor tehnice pentru grupurile dispecerizabile racordate la rețelele electrice;
- d) asigurarea interoperabilității sistemelor electroenergetice pe criterii obiective și nediscriminatorii;
- e) stabilirea unui set de reguli tehnice pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport și de distribuție;
- f) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorilor de rețea și ale utilizatorilor de sistem;
- g) specificarea parametrilor tehnici de calitate la funcționarea rețelelor electrice de transport și de distribuție;
- h) stabilirea principiilor de planificare, de dezvoltare, de interconectare, de exploatare, de întreținere și de modernizare a rețelelor electrice de transport și de distribuție;
- i) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale între operatorii de rețea, precum și între operatorii de rețea și utilizatorii de sistem;
- j) stabilirea procedurilor de exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție în regim normal, în condiții excepționale, de incidente, de evenimente de forță majoră și alte situații de exploatare.

(3) Schimbul de informații între operatorii de rețea, precum și între operatorii de rețea și utilizatorii de sistem se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața energiei electrice, cu respectarea altor norme în domeniu.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice și să le prezinte Agenției pentru examinare și aprobare. Operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport în vederea elaborării normelor tehnice ale rețelelor electrice.

(5) Agenția publică pe pagina sa electronică proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice, prezentat de operatorul sistemului de transport și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile de resort în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite precum și decizia

privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției. Normele tehnice ale rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției și a operatorilor de rețea.

Articolul 50. Codurile rețelelor electrice

(1) Pentru a asigura și gestiona un acces eficient și transparent la rețelele electrice, racordarea, exploatarea și dezvoltarea rețelelor electrice în legătură cu tranzacțiile transfrontaliere, exploatarea rețelelor electrice se efectuează în conformitate cu codurile rețelelor electrice.

(2) Codurile rețelelor electrice stabilesc procedurile aplicate de operatorul de rețea în scopul îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege, în special, în legătură cu:

- a) alocarea capacității și gestionarea congestiilor;
- b) cerințele tehnice pentru funcționarea centralelor electrice;
- c) asigurarea echilibrului în sistemul electroenergetic;
- d) accesul și racordarea la rețelele electrice;
- e) securitatea operațională;
- f) planificarea operațională și programarea;
- g) reglajul frecvenței și rezervele,
- h) gestionarea situațiilor de urgență și restabilirea livrării.

(4) În contextul obligațiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice, operatorul sistemului de transport, elaborează proiectul codurilor rețelelor electrice. Operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport în vederea elaborării codurilor rețelelor electrice.

(5) Agenția publică pe pagina sa electronică proiectul codurilor rețelelor electrice, prezentat de operatorul sistemului de transport și consultă participanții la piața energiei electrice, inclusiv utilizatorii de sistem și autoritățile de resort în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției. Codurile rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției și a operatorilor de rețea.

Articolul 51. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice se evaluează în baza indicatorilor de calitate stabiliți în regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție, care reflectă continuitatea livrării energiei electrice și calitatea relațiilor dintre operatorul de rețea și consumatorii finali. Agenția stabilește indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de rețea, și indicatori garantați, care vizează consumatorul final individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care vor fi actualizate în funcție de situația obiectivă din sectorul electroenergetic și de cerințele consumatorilor finali.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul și pentru distribuția energiei electrice în mărime de pînă la 5% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de rețea consumatorilor finali, în conformitate cu regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(3) Operatorul de rețea este obliga să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de indicatorii de calitate a serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(4) Operatorul de rețea este obligat să înființeze și să asigure activitatea serviciului telefonic 24/24 pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor electrice.

Articolul 52. Evidența și măsurarea energiei electrice

(1) Energia electrică produsă, importată, transportată, distribuită și furnizată urmează a fi măsurată prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea fluxurilor de energie electrică, la determinarea și la decontarea consumurilor de energie electrică între părțile contractante se verifică metrologic, conform Legii metrologiei, iar operatorii de rețea sînt responsabili de instalarea și de sigilarea acestora.

(2) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, aprobat de Agenție, care se aplică în mod obligatoriu și nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de rețea, furnizorilor și consumatorilor de energie electrică și care reglementează, în special:

a) stabilirea punctelor de măsurare;

b) măsurarea cantităților de energie electrică produsă, importată, exportată, transportată, distribuită, furnizată sau consumată, precum și a fluxurilor transfrontaliere;

c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, ale operatorilor de rețea, ale furnizorilor și ale consumatorilor de energie electrică în legătură cu măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;

d) colectarea și prezentarea de către operatorii de rețea a datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și al menținerii bazelor de date;

e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;

f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a energiei electrice în rețelele electrice de transport și de distribuție, în special în legătură cu modul de instalare, de verificare metrologică și de întreținere a echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, de procesare, de stocare și de prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de rețea, furnizorilor și consumatorilor finali.

(5) Operatorii de rețea țin evidența energiei electrice utilizînd doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare al Republicii Moldova, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(6) Operatorii de rețea sînt responsabili de instalarea, de exploatarea, de întreținerea și de verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor electrice.

(7) Pentru consumatorii casnici, cheltuielile legate de procurarea, de instalarea, de sigilarea, de verificarea metrologică, de întreținerea, de repararea și de înlocuirea echipamentelor de măsurare

se suportă de operatorul sistemului de distribuție din surse incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice.

(8) Cheltuielile privind: procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, înlocuirea, repararea și întreținerea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici se suportă de consumatorii noncasnici.

(9) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de rețea la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor, în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de rețea prin prezenta lege, precum și prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(10) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină în echipamentele de măsurare, instalate în limitele proprietății lor. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, de reparare, de verificare metrologică, de instalare sau de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

Articolul 53. Întreruperi, limitări și sistarea livrării energiei electrice

(1) Operatorul de rețea este în drept să întrerupă prestarea serviciilor pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una din următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă balanța de puteri în sistemul electroenergetic;
- d) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului electroenergetic;
- e) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;
- f) s-au produs incidente ori se lichidează consecințele lor.

(2) În condițiile și termenii stabilite în regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice aprobat de Agenție, operatorul de rețea avizează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul de rețea este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, operatorul de rețea este obligat să reia cît mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de rețea nu repară prejudiciile pe care le-a cauzat prin limitarea sau întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în condițiile prevăzute la alineatul (3) din prezentul articol dacă acțiunile lor sînt conforme prevederilor alineatelor (1) și (2) din prezentul articol.

(5) Operatorul de rețea este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în situațiile și condițiile stabilite în regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice aprobat de Agenție. Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, operatorul de rețea nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice utilizatorului de sistem care nu-și onorează obligațiile de plată sau care nu respectă condițiile de prestare a acestor servicii, stabilite în actele normative de reglementare aprobate de Agenție. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali

privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale acestora de la rețeaua electrică.

(6) La solicitarea furnizorului operatorul de rețea este obligat să deconecteze instalațiile ale utilizatorilor de sistem, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice și în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(7) Operatorul de rețea este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice și după achitarea tarifului pentru reconectare.

(8) Operatorul de rețea este în drept să deconecteze de la rețeaua electrică instalațiile utilizatorilor de sistem pentru încălcarea prevederilor regulamentulului cu privire la protecția rețelelor electrice care conduce la reducerea fiabilității furnizării de energie electrică și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(9) Operatorul de rețea este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea energiei electrice în cazul apariției de situații excepționale pe piața energiei electrice. Restricțiile în livrarea energiei electrice în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, aprobat de Guvern. Orice măsură de salvagardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultare cu alți operatori de transport din țările cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații, după caz.

(10) Existența unei situații excepționale se constată de operatorul de transport și se confirmă de Comisia de supraveghere a situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, în modul stabilit într-un regulament aprobat de Guvern. Pe perioada situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport, precum și de ceilalți participanți la piața energiei electrice, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, sînt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale pe piața energiei electrice, operatorii de rețea sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite.

CAPITOLUL IX

FOLOSIREA TERENURILOR ȘI DREPTURILE ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERT

Articolul 54. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a organelor administrației publice locale, necesare pentru construcția, pentru întreținerea, pentru exploatarea, pentru reabilitarea sau pentru modernizarea rețelelor electrice de transport și de distribuție, se transmit operatorilor de rețea în folosință, cu titlu gratuit.

(2) Asupra terenurilor și a altor bunuri proprietate privată, operatorii de rețea, cu acordul proprietarilor, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de construcție, de întreținere, de exploatare, de reabilitare, de modernizare, inclusiv de rețehnologizare a rețelelor electrice, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor electrice;

b) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare pentru întreținerea și pentru exploatarea rețelelor electrice;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor electrice cu ocazia intervenției pentru efectuarea modernizării și a reabilitării sau pentru desfășurarea lucrărilor de reparație, de revizie sau a altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor incidentelor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare;

d) dreptul de a obține restrângerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;

e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

(3) Operatorii de rețea sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al bunurilor, care poate fi afectat ca urmare a lucrărilor la rețelele electrice, cu excepția cazurilor de incidente, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

(4) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol, operatorii de rețea sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(5) Operatorii de rețea sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol și să plătească proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea convenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor incidentelor.

Articolul 55. Dreptul de uz (folosință) asupra proprietății unui tert

(1) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor electrice se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul terenului, și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de rețea, cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al imobilului, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații, necesare executării lucrărilor;

b) să îndepărteze materiale și să capteze apă, în condițiile legii;

c) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier;

d) să oprească ori să restrîngă activități ale proprietarului în măsura strict necesară executării lucrărilor menționate.

(2) Dreptul de uz (folosință) prevăzut la alineatul (1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen, la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată fără întârziere proprietarului.

(3) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor electrice, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul, și se întinde pe toată durata de funcționare a rețelelor electrice, iar exercitarea lui se face ori de cîte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice. În exercitarea dreptului menționat, operatorii de rețea, cu acordul prealabil al proprietarului, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și pentru alte intervenții, necesare asigurării funcționării normale a rețelelor electrice;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului în măsura și pe durata strict necesară în vederea executării activităților de întreținere, de revizii, de reparații sau de alte intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice.

Articolul 56. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului unui terț

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcția rețelelor electrice, precum și de acces la rețelele electrice pentru intervenții, pentru reparații, pentru revizii sau pentru desfășurarea altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării rețelelor electrice.

(2) Servitutea se acordă în conformitate cu condițiile stipulate în Codul civil al Republicii Moldova.

Articolul 57. Restrângerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul unde se află rețelele electrice

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, de reabilitare, de modernizare, de întreținere și de exploatare a rețelelor electrice, operatorii de rețea au dreptul de a obține restrângerea sau sistarea, pe durata desfășurării lucrărilor și a activităților în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate se înștiințează în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de rețea trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

Articolul 58. Exproprierea

(1) Terenurile necesare construirii, reabilitării, re tehnologizării, întreținerii și exploatării rețelelor electrice care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate de autoritatea competentă pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzută de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire a proprietarului de teren.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorii de rețea nu au reușit să obțină dreptul de uz sau de servitute asupra terenului și/sau dacă demonstrează că lucrările enumerate la articolul 54 din prezenta Lege vor împiedica substanțial folosirea ori chiar vor exclude posibilitatea folosirii de către proprietar a terenului său.

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a autorităților administrației publice locale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de rețea pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției sau exploatării rețelelor electrice.

Articolul 59. Zonele de protecție

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor electrice, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, aprobat de Guvern, se stabilesc zone de protecție a rețelelor electrice.

(2) În scopul protecției rețelelor electrice, persoanelor fizice și juridice li se interzice, fără acordul operatorului de rețea:

- a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor electrice ;

- b) să efectueze săpături de orice fel ori să înființeze plantații perene în zona de protecție a rețelelor electrice ;
- c) să depoziteze materiale pe căile de acces și în zonele de protecție a rețelelor electrice;
- (3) Persoanelor fizice și juridice li se interzice;
- a) să arunce obiecte de orice fel pe rețelele electrice;
- b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor electrice;
- c) să limiteze ori să îngreșească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua electrică;
- d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor electrice.
- (4) În cazul în care, în mod excepțional, în zona de protecție a rețelelor electrice este necesar de a executa o construcție, beneficiarul sau proprietarul acestei construcții este obligat să solicite acordul operatorului de rețea.
- (5) În cazul în care, în mod excepțional, cu acordul operatorului de rețea, o persoană a efectuat construcții în zona de protecție a rețelelor electrice, aceasta este obligată să acorde acces operatorului de rețea pentru executarea lucrărilor de exploatare, de întreținere sau de modernizare a rețelelor electrice.
- (6) În cazul în care, o persoană a efectuat, în mod excepțional, construcții în zona de protecție a rețelelor electrice, strămutarea rețelei electrice se va efectua cu condiția achitării prealabile a costurilor aferente strămutării rețelei electrice, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasate noile rețele electrice, precum și obținerii autorizației de construire și a avizelor corespunzătoare ale autorităților competente de către beneficiarul sau proprietarul construcției.

CAPITOLUL X

CONSUMATORUL FINAL

Articolul 60. Prevederi generale

- (1) Toți consumatorii finali sînt eligibili să li se furnizeze energie electrică de orice furnizor la alegere și au dreptul la furnizarea energiei electrice, în bază de contract, în condiții de accesibilitate, de continuitate și de fiabilitate.
- (2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de procurare a energiei electrice cu orice producător sau furnizor, inclusiv din import și să încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice. Durata contractului de procurare și prețul energiei electrice procurate se negociază de către producător, furnizor și consumatorul eligibil în condițiile de piață. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii sînt obligați să încheie în numele consumatorilor finali contracte pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice, pentru a asigura livrarea energiei electrice pînă la locul de consum al acestora.
- (3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, precum și dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de energie electrică. La schimbarea furnizorului, consumatorul eligibil nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii mici beneficiază de dreptul la serviciu universal, iar consumatorii finali care încă nu și-au ales furnizorul sau care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul de a beneficia, pe o perioadă limitată de timp, de furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultima opțiune.

(5) Consumatorul final este obligat să acorde, în baza unei înțelegeri exprese și în mod gratuit, acces oricărui furnizor la datele de evidență a consumului său de energie electrică. Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție este obligat, la adresarea consumatorului final, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condițiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor și procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori și pentru consumatorii finali se stabilesc în regulamentul de furnizare a energiei electrice. Consumatorul final nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(6) Consumatorii noncasnici mari au dreptul de a încheia în aceleași timp contracte de furnizare a energiei electrice cu mai mulți furnizori. Condițiile în care consumatorii noncasnici mari pot să exercite acest drept se stabilesc de Agenție în regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(7) Instalațiile electrice ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului electroenergetic și să afecteze furnizarea energiei electrice către alți consumatori finali.

(8) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea energiei electrice, care nu sunt cauzate de instalațiile sale, consumatorul final este în drept să solicite eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(9) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piața energiei electrice, nu sunt considerate perturbări în furnizarea energiei electrice conform alineatului (8) din prezentul articol.

Articolul 61. Obligațiile consumatorului final

(1) Consumatorul final are următoarele obligații:

a) să respecte condițiile contractuale, să instaleze doar aparate, utilaj și materiale electrice care corespund normelor tehnice și să utilizeze energia electrică doar prin receptoare omologate, în mod rațional, inofensiv, eficient și fără fraude;

b) să achite integral plata pentru energia electrică furnizată și penalitățile calculate, conform prevederilor contractuale și în termenele stabilite în factura de plată;

c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de rețea;

d) să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice și să achite integral furnizorului plata pentru energia electrică consumată și penalitățile facturate, în conformitate cu contractul de furnizare a energiei electrice;

e) să nu permită conectarea instalațiilor electrice ale altor persoane la instalațiile sale electrice, fără acordul prealabil în scris al operatorului de rețea;

f) să asigure, în conformitate cu condițiile stipulate în actele normative de reglementare, aprobate de Agenție, acces liber personalului operatorului de rețea pentru controlul și pentru

citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, pentru deservirea și pentru reparația instalațiilor electrice ce aparțin operatorului de rețea și sînt situate pe proprietatea consumatorului final;

g) să nu intervină și să nu permită altor persoane să intervină în utilajul rețelelor electrice ale operatorului de rețea, amplasat pe proprietatea consumatorului final;

h) să nu utilizeze receptoarele electrice în situația în care acestea provoacă deranjamente în funcționarea utilajului operatorului de rețea sau influențează negativ asupra calității energiei electrice furnizată altor consumatori finali.

Articolul 62. Drepturile consumatorului final

(1) Consumatorul final are următoarele drepturi:

a) să aibă acces la rețelele electrice de interes public și să consume energie electrică la parametri de calitate stabiliți în Normele de calitate a energiei electrice în sistemele electroenergetice publice (standardul național GOST 13109);

b) să aleagă și să încheie contract de procurare a energiei electrice cu orice consumator sau furnizor, inclusiv din străinătate;

c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice;

d) să schimbe furnizorul în condițiile stabilite în prezenta lege și în regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) să solicite înlăturarea de către operatorul de rețea a deranjamentelor din rețelele electrice și/sau a rețelele interne ale blocurilor de locuit;

f) să solicite prezentarea de către furnizor a informațiilor privind istoricul de consum, privind plățile și penalitățile calculate și achitate;

g) să solicite sistarea furnizării energiei electrice pentru o perioadă de timp determinată, conform regulamentului de furnizare a energiei electrice;

h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de rețea, să fie prezent la citirea indicațiilor, la controlul, la verificarea și la efectuarea constatării tehnico-științifice a echipamentului de măsurare;

i) să verifice și să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a energiei electrice;

j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de rețea în cazul livrării energiei electrice la parametri de calitate care nu corespund parametrilor de calitate stabiliți sau urmare a încălcării de către furnizor, de către operatorul de rețea a prevederilor prezentei legi, a contractului de furnizare a energiei electrice sau a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

k) la eliberarea de către operatorul de rețea a unui nou aviz de racordare, în cazul majorării puterii contractate, și a condițiilor necesare pentru separarea evidenței energiei electrice consumate pentru diferite scopuri, în condițiile prezentei legi și ale Regulamentului privind racordarea și utilizarea rețelelor electrice;

l) să aibă acces gratuit la serviciul telefonic 24 din 24 ore al operatorului de rețea și la serviciul telefonic al furnizorului serviciului universal, al furnizorului de ultimă opțiune;

Articolul 63. Răspunderea consumatorului final pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale și, în special:

a) pentru neachitarea consumului de energie electrică, a serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului repetat al consumatorului final de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de rețea, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de energie prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum al energiei electrice neînregistrat de echipamentul de măsurare.

d) alte cazuri în conformitate cu prevederile contractuale, potrivit regulamentului de furnizare a energiei electrice și regulamentului privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice.

(2) În cazul neachitării consumului de energie electrică, a serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice, în termenele indicate în factura de plată, furnizorul, operatorul de rețea este în drept să aplice penalități în conformitate cu prevederile prezentei legi, precum și să recurgă la deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică, în modul și condițiile stabilite în prezenta lege, în regulamentul de furnizare a energiei electrice și în regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice.

(3) Deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puțin 10 zile de la data expirării termenului limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de rețea este obligat, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să-l informeze despre posibilele consecințe în caz de neachitare.

(4) În cazul refuzului repetat al consumatorului final de a oferi operatorului de rețea acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de rețea, instalate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de rețea este în drept să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică.

(5) În cazul în care se constată documentar încălcarea de către consumatorul final a clauzelor contractuale care au condus la consumul de energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum al energiei electrice neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea energiei electrice consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal, în conformitate cu regulamentul de furnizare a energiei electrice și cu clauzele contractuale.

(6) Reconectarea la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea se va efectua în termeni cât mai restrânși, însă nu mai târziu de 2 zile după înlăturarea cauzei de deconectare și după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali în zilele de vineri, sâmbătă și duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum și în celelalte zile după ora 18:00, excepție fiind cazurile de depistare a conectării neautorizate la rețelele electrice când instalațiile electrice conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea și reconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la/la rețeaua electrică se efectuează de operatorul de rețea, la cererea furnizorului sau din proprie inițiativă, în cazurile și condițiile stabilite în prezenta lege, în regulamentul de furnizare a energiei electrice, precum și în regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice.

(9) Drepturile și obligațiile operatorului de rețea, ale furnizorului și ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la și reconectarea la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali se stabilesc în prezenta lege, în regulamentul de furnizare a energiei electrice, precum și în regulamentul privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice.

(10) Fiecare operator de rețea, anual, publică pe pagina sa electronică informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectați de la rețelele electrice, motivele deconectării, precum și alte date în conformitate cu exigențele stabilite de Agenție.

Articolul 64. Protecția consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii casnici declarați vulnerabili în conformitate cu prezentul Articol beneficiază de alocații sociale de stat și/sau de ajutor social garantat de stat și de alte facilități stabilite în programul privind ajutorul social de stat și de acordare a altor facilități consumatorilor vulnerabili, elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul protecției sociale și aprobat de Guvern.

(2) Programul privind ajutorul social de stat și de acordare a altor facilități consumatorilor vulnerabili va include cel puțin următoarele elemente:

a) definiția consumatorilor vulnerabili care urmează să beneficieze de ajutor în conformitate cu acest program. Noțiunea de consumator vulnerabil trebuie să definească minoritatea consumatorilor finali și să se limiteze la consumatorii finali, care utilizează energie electrică pentru locuința lor proprie și au cel mai mic venit. La determinarea veniturilor trebuie să se ia în calcul nu doar veniturile ca atare, dar și bunurile aflate în proprietate;

b) stabilirea limitei de consum al energiei electrice pentru o persoană luând în considerație consumul sezonier;

c) modalitatea de acordare consumatorilor vulnerabili a sprijinului în mod direct de către stat, fără a fi implicate întreprinderile electroenergetice;

d) fondurile pentru susținerea consumatorilor vulnerabili care trebuie să fie acordate în mod nediscriminatoriu și să nu fie finanțate din contul altor consumatori.

(3) Consumatorii vulnerabili se înregistrează într-o bază de date care se păstrează de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul protecției sociale. Registrele trebuie să conțină informații cu privire la: numele și prenumele consumatorului vulnerabil, numărul personal de identificare, adresa locului de consum, tipul de tratament special la care el are dreptul și ajutorul social garantat de stat și/sau alocațiile sociale de stat care îi sunt acordate. Datele din registru se consideră date cu caracter personal și se prezintă consumatorului vulnerabil la care se referă, iar, cu acordul acestuia, furnizorului său.

(4) Consumatorii casnici care sînt înregistrați în calitate de consumatori vulnerabili au dreptul să le fie furnizată energia electrică în contextul obligațiilor de serviciu public, precum și dreptul la protecție specială în conformitate cu prevederile stabilite în prezentul Articol.

(5) Statutul de consumatori vulnerabil se menține atîta timp cît sunt îndeplinite condițiile stabilite în prezentul Articol, condiții care se verifică anual de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul protecției sociale. În cazul în care, urmare a unei schimbări de circumstanțe, un consumator casnic își pierde statutul de consumator vulnerabil, acesta urmează să fie exclus din registru în cauză, iar datele sale rămân disponibile pentru o perioadă de cinci ani de la data radierii acestuia din registrul menționat.

(6) Consumatorii vulnerabili care beneficiază de alocații de stat pentru achitarea energiei electrice furnizate nu sînt în drept folosească sumele respective în alte scopuri.

(7) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării energiei electrice acestei categorii de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru energia electrică consumată.

(8) În conformitate cu actele normative în domeniu, autoritățile de resort urmează să întreprindă măsurile necesare pentru a oferi beneficiile securității sociale, precum elaborarea planurilor naționale în domeniul energiei, astfel încât să fie asigurată furnizarea energiei electrice consumatorilor vulnerabili sau pentru promovarea și îmbunătățirea eficienței energetice în vederea combaterii sărăciei energetice. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă și funcționarea pieței energiei electrice și funcționarea în conformitate cu principiile stabilite în prezenta Lege și urmează a fi notificate Secretariatului Comunității Energetice. Notificarea în conformitate cu prezentul Alineat nu se referă la măsurile întreprinse de autoritățile de resort în contextul sistemului general de asigurare a securității sociale.

CAPITOLUL XI

FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 65. Furnizarea energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice se efectuează de furnizorii care dețin licență pentru furnizarea energiei electrice.

(2) Furnizorii sînt obligați să furnizeze consumatorilor finali energie electrică în conformitate cu termenii și condițiile prevăzute în prezenta lege, în licență și în actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Furnizarea energiei electrice consumatorilor finali se efectuează la prețuri de piață, nereglementate, în bază de contract, negociat între furnizor și consumatorii finali în conformitate cu prezenta lege.

(4) Prin derogare de la prevederile alineatului (3) din prezentul articol, consumatorii mici au dreptul de a li se furniza energie electrică de către furnizorul serviciului universal, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, la tarife rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, în conformitate cu prevederile prezentei Legi și în condițiile prevăzute în regulamentul de furnizare a energiei electrice. Furnizorul serviciului universal furnizează energie electrică celorlalți consumatori pînă cînd aceștia nu vor încheia contracte de achiziționare a energiei electrice la prețuri negociate cu alt furnizor sau cu un producător.

(5) Consumatorii care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică), au dreptul de a li se furniza energia electrică de către furnizorul de ultima opțiune, la tarife rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, în conformitate cu prevederile prezentei Legi și în condițiile prevăzute în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(6) Furnizorii achiziționează energie electrică pe piața contractelor bilaterale sau pe piața organizată de energie electrică, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege, inclusiv ținînd cont de statutul prioritar al energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, al energiei electrice produsă de centralele electrice cu termoficare, care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare și al energiei electrice produsă de centralele electrice din surse regenerabile de energie.

(7) Furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public procură energie electrică la cel mai mic preț, în condiții transparente și nediscriminatorii, asigurând, totodată, fiabilitatea furnizării energiei electrice către consumatorii finali. Furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public sînt obligați să încheie, să prelungească contractele de procurare a energiei electrice în termene rezonabile și să le prezinte spre avizare Agenției cu cel puțin 15 zile înainte de expirarea contractelor precedente.

(8) Furnizorul are obligația de serviciu public să presteze serviciul universal sau furnizarea de ultima opțiune în limitele teritoriului stabilit de Agenție și să încheie, la solicitare, contracte de furnizare a energiei electrice cu orice consumator final, care are dreptul la acest serviciu, în conformitate cu prezenta lege, cu actele normative de reglementare și cu tarifele aprobate de Agenție. Condițiile și termenele care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public se stabilesc în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(9) Furnizorul central de energie electrică achiziționează și furnizează energie electrică la tarife reglementate, cu respectarea prevederilor prezentei Legi, în conformitate cu licența pentru furnizarea energiei electrice, precum și potrivit actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(10) Furnizorul este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport sau de distribuție a energiei electrice și nu poate deține licență pentru transportul sau pentru distribuția energiei electrice.

(11) Furnizorul care îndeplinește obligațiile de serviciu public este în drept să desfășoare activitatea de furnizare a energiei electrice la prețuri negociate cu condiția ținerii evidenței contabile separate pentru activitatea de furnizare a energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public și, respectiv, pentru activitatea de furnizare a energiei electrice la prețuri negociate.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului sînt reglementate în conformitate cu prezenta lege, actele normative de reglementare aprobate de Agenție și potrivit prevederilor contractului de furnizare a energiei electrice.

(13) Termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice se stabilesc în prezenta lege și în regulamentul privind furnizarea energiei electrice și se aplică în mod obligatoriu față de toți furnizorii.

(14) Furnizorii serviciului universal, furnizorii de ultimă opțiune sînt în drept să vîndă energie electrică și în condiții de piață, la prețuri negociate, cu condiția ținerii evidenței contabile separate pentru ambele tipuri de furnizare.

Articolul 66. Funcțiile și obligațiile furnizorului

(1) La desfășurarea activității sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi, condițiile stipulate în licență și actele normative ce reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și să asigure continuitatea furnizării energiei electrice la parametrii de calitate stabiliți și în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali astfel încît ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile consfințite prin lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv prin actele de reglementare aprobate de Agenție, în special:

a) informații privind prețurile și tarifele practicate, precum și privind clauzele contractuale standard, condițiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a energiei electrice și alte informații relevante;

b) informații privind modalitățile de plată, referitor la posibilele consecințe în cazul neachitării, în termen a facturilor pentru energia electrică consumată, precum și privind situațiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru energia electrică furnizată consumatorilor finali;

c) informații privind procedura de schimbare a furnizorului, despre dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiționat și fără perceperea unei taxe, precum și referitor la dreptul consumatorului final de a primi o factură finală de achitare a plății pentru energia electrică consumată, în termen de cel mult două săptămâni, după schimbarea furnizorului;

d) informații despre modalitățile de soluționare pe cale extrajudiciară a eventualelor neînțelegeri cu consumatorii finali, referitor la compensațiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali, precum și privind termenele de soluționare a petițiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informații despre modalitățile în care furnizorul urmează să comunice consumatorilor finali datele cu privire la consumul real de energie electrică și referitor la costurile reale;

f) informații cu privire la furnizarea lor a energiei electrice conform parametrilor de calitate stabiliți, precum și referitor la drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai serviciului universal, în cazul furnizorilor serviciului universal și informații despre drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai serviciului de ultima opțiune, în cazul furnizorului de ultima opțiune;

g) alte informații în conformitate cu prezenta lege și regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(3) Informațiile enumerate în alineatul (1) din prezentul articol urmează a fi publicate și pe pagina electronică a furnizorilor și ajustate periodic în cazul modificării legislației.

(4) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este obligat să înființeze și să asigure funcționarea unui serviciu telefonic, precum și să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămână, iar cel puțin o zi pe săptămână să fie deschise pînă la ora 20:00. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului și de posibilitatea de a conlucra cu operatorii de rețea pentru a soluționa problemele abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informațiilor solicitate, gestionarea cererilor și a petițiilor consumatorilor finali, fixarea întîlnirilor cu reprezentanții furnizorului trebuie să fie posibile inclusiv prin telefon și prin postă electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de energie electrică prin mai multe modalități de plată, aplicate față de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferență în ceea ce privește clauzele și condițiile privind plata urmează a fi argumentată din punct de vedere al costurilor furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, cu aplicarea de criterii echitabile, stabilite în regulamentul de furnizare a energiei electrice, conform estimărilor bazate pe consumul probabil.

(6) Fiecare furnizor facturează energia electrică în baza unei facturi de plată, emise cu respectarea prevederilor regulamentului de furnizare a energiei electrice. Dacă pentru asigurarea furnizării energiei electrice unui consumator final, furnizorul încheie contract de transport și/sau de distribuție a energiei electrice, acesta include în factura de furnizare a energiei electrice și costurile suportate în legătură cu livrarea energiei electrice prin rețelele electrice de transport și de distribuție. Furnizorul poate include în factura de furnizare a energiei electrice și alte taxe în conformitate cu legea și cu regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale, puse la dispoziția consumatorilor finali:

a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de energie în structura totală utilizată de furnizor la aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică;

b) cel puțin sursele de referință existente, de exemplu pagina electronică, care să conțină informații cu privire la impactul activității asupra mediului, inclusiv sub aspectul emisiilor de bioxid de carbon și al deșeurilor radioactive rezultate din structura generală a combustibilului folosit la producerea energiei electrice în anul precedent;

c) informații cu privire la dreptul consumatorilor de soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care este în drept să conteste decizia furnizorului.

(8) Furnizorul indică, periodic, în factura de plată sau în materiale promoționale informația cu privire la consumul de energie electrică a consumatorului final astfel încât acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de energie electrică, referitor la prețurile și tarifele aplicate, precum și cu privire la costul energiei electrice consumate. Informația respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, reieșind din capacitatea echipamentelor de măsurare instalate la consumatorii finali și ținând cont de periodicitatea de citire a indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăți suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este obligat să încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, al serviciului de distribuție a energiei electrice pentru a asigura livrarea energiei electrice până la locul de consum al acestuia. Ceilalți furnizori încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, al serviciului de distribuție a energiei electrice și asigură livrarea energiei electrice până la locurile de consum doar la solicitarea consumatorilor finali.

(10) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică un program de acțiuni referitor la acordarea asistenței consumatorilor finali privind realizarea obligațiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării energiei electrice, sprijinirea furnizării energiei electrice consumatorilor finali în locuri depărtate de centrele urbane, sprijinirea sistemului de stimulare a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii combinate de energie termică și electrică; precum și referitor la promovarea eficienței energetice.

(11) Anual, până la 31 ianuarie, fiecare furnizor întocmește și prezintă Agenției un raport privind activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică și pe pagina electronică a furnizorului.

(12) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare în vederea oferirii asistenței și a protejării intereselor consumatorilor finali, precum și în legătură cu examinarea plângerilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluționarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(13) Furnizorul este obligat să exercite și alte funcții, să îndeplinească alte obligații stabilite prin prezenta lege și prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 67. Contractul de furnizare a energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice consumatorilor finali se efectuează numai în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între furnizor și un consumator final, în conformitate cu prezenta lege și cu regulamentul de furnizare a energiei electrice

(2) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să conțină în mod obligatoriu următoarele:

a) denumirea și adresa furnizorului;

b) obiectul contractului, parametrii de calitate ai energiei electrice furnizate, termenul pentru racordarea inițială la rețea;

c) mijloacele prin care se pot obține informații actualizate despre prețurile și tarifele în vigoare;

d) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării energiei electrice, de deconectare sau de reconectare la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali;

e) durata contractului, cazurile și modalitatea de prelungire, de modificare, de suspendare și de reziliere a contractului de furnizare a energiei electrice, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorilor finali de a rezilia contractul, în mod unilateral și gratuit;

f) prevederi referitor la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului sau a tarifului de furnizare a energiei electrice înainte de aplicarea acestuia;

g) tipurile de servicii de întreținere oferite, în cazul în care sunt oferite;

h) termenii de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul energiei electrice, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;

i) eventualele compensații și modalități de rambursare care se aplică în cazul în care furnizorul nu-și îndeplinește obligațiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate sau realizate cu întârziere;

j) modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a neînțelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;

k) drepturile și obligațiile furnizorului și ale consumatorului final, inclusiv informații cu privire la gestionarea plîngerilor;

l) alte clauze stabilite în regulamentul de furnizare a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(3) Condițiile contractuale trebuie să fie echitabile și urmează să fie prezentate potențialului consumator final, în prealabil, înainte de încheierea contractului de furnizare a energiei electrice. În cazul în care contractul de furnizare a energiei electrice se încheie prin intermediari, consumatorul final urmează să fie notificat cu privire la condițiile contractuale înainte de încheierea contractului.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze și să publice pe pagina electronică și să comunice prin utilizarea altor metode transparente clauzele standard ale contractului de furnizare a energiei electrice, propus pentru negocieri consumatorilor finali. Clauzele contractuale standard urmează a fi elaborate în conformitate cu prezenta lege, cu actele normative în domeniu, precum și potrivit regulamentului de furnizare a energiei electrice. Clauzele contractuale pot fi detaliate și completate în anexe și în alte acte adiționale. Furnizorul și consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a energiei electrice reducerea sarcinii electrice în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ce urmează a fi introduse în contractul de furnizare a energiei electrice încheiat între furnizorul serviciului universal sau furnizorul de ultimă opțiune și consumatorii finali se aprobă de Agenție.

(5) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să fie elaborat cu utilizarea unui limbaj clar, inteligibil și neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentație contractuală excesivă, să instituie în sarcina consumatorilor finali obligații administrative excesive, precum și să recurgă la practici de vânzare incorecte sau înșelătoare. Se interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiționeze trecerea consumatorului final la alt furnizor, precum și să perceapă de la consumatorul final taxă pentru rezilierea contractului. Clauzele contractuale care conțin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a energiei electrice se încheie dacă instalațiile electrice ale consumatorului final sînt racordate la rețelele electrice, cu respectarea normelor de siguranță. și respectiv, dacă a fost încheiat contractul pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice între operatorul de rețea și consumatorul final sau între operatorul de rețea și furnizor, în numele consumatorului final. Instalațiile electrice ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului electroenergetic și să împiedice furnizarea către alți consumatori.

(7) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este obligat să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu potențialul consumator final care a îndeplinit sau care întrunește condițiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezenta lege și cu regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(8) Furnizorul poate include în contract clauza privind aplicarea penalității pentru achitarea cu întârziere a consumului de energie electrică. Quantumul penalității este negociabil. La negocierea quantumul penalității cu consumatorii finali, furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune, nu este în drept să depășească plafonul maxim al penalității calculat reieșind din rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. Furnizorul serviciului universal va renegocia quantumul penalității stabilite în contractele încheiate cu toți consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Pentru întovărășirile pomicole și cooperativele de construcție a garajelor, energia electrică se furnizează în baza unui contract unic de furnizare, încheiat între întovărășirea pomicolă sau cooperativa de construcție a garajelor și furnizor.

(10) Furnizorul poate solicita operatorului de rețea deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali doar în cazurile și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în prezenta lege și regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(11) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre intenția de a modifica contractul de furnizare a energiei electrice, cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte, precum și despre faptul că acesta din urmă este în drept să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice în caz de dezacord. Furnizorul este obligat, în mod direct, transparent și inteligibil, să notifice consumatorii finali despre orice majorare a prețurilor sau a tarifelor, nu mai târziu de sfîrșitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(12) Cu excepția cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru energia electrică, furnizorul poate rezilia în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice cu condiția expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte. Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este în drept să suspende sau să rezilieze în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice numai în cazurile și cu respectarea condițiilor stabilite în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(13) Furnizorul este obligat să depună toată diligența pentru soluționarea pe cale extrajudiciară a neînțelegerilor aferente executării contractului de furnizare a energiei electrice și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali.

Articolul 68. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Orice consumator final este eligibil și are dreptul să-și schimbe furnizorul. Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorii eligibili se stabilește într-un regulament aprobat de Agenție. Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului reglementează în special:

- a) etapele procedurii de schimbare a furnizorului;
- b) condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou, în special, cele legate de echilibrare;
- c) drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- d) drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezilierii contractului de furnizare a energiei electrice;
- e) drepturile și obligațiile operatorului de rețea care exploatează rețelele electrice la care sunt racordate instalațiile electrice ale consumatorului final;
- f) drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;
- g) modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorilor finali.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul eligibil. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou, în baza procurii de reprezentare a consumatorului eligibil, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de rețea este obligat, la solicitarea consumatorului final, să încheie, cu acesta sau cu furnizorul nou, contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice pentru locul (-urile) de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze energie electrică unui consumator final care a inițiat procedura de schimbare a furnizorului pînă la rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice. Se interzice furnizorului actual, precum și operatorului de rețea să perceapă de la consumatorii finali plăți pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice, a contractelor pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, a contractelor pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul (-urile) de consum al(e) consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de energie electrică și să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale. În situația în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic, pentru care se schimbă furnizorul, nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale sau dacă nu permite înregistrarea orară a consumului de energie electrică, echipamentul de măsurare se înlocuiește de către consumatorul noncasnic, din contul său, pînă la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului care a schimbat furnizorul o factură finală, de plată, în termen de cel mult două săptămîni de la realizarea schimbării furnizorului, în baza indicațiilor echipamentului de măsurare expediate lui de operatorul de rețea. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou și operatorul de rețea în legătură cu schimbarea furnizorului se soluționează pe cale amiabilă sau în instanța de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual și consumatorul final care nu ține de achitarea plății pentru furnizarea energiei electrice, nu amîină procedura de schimbare a furnizorului și punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a energiei electrice.

(7) Operatorul de rețea și furnizorii țin evidență separată a reclamațiilor referitoare la schimbarea furnizorului și raportează trimestrial Agenției în legătură cu aplicarea și respectarea regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la petițiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

Articolul 69. Serviciul universal

(1) Consumatorii mici au dreptul de a fi aprovizionați cu energie electrică de către furnizorul serviciului universal, la parametrii de calitate stabiliți, la tarife rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor comparabile, în conformitate cu termenii și condițiile stipulate în prezenta Lege și în regulamentul de furnizare a energiei electrice. Furnizorul serviciului universal furnizează energie electrică și altor categorii de consumatori, în conformitate cu prezenta lege și cu actele normative de reglementare ale Agenției.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licență pentru desfășurarea activității unui operator al sistemului de distribuție, Agenția poate investi unul sau mai mulți furnizori cu funcția de a presta serviciu universal consumatorilor finali specificați la alineatul (1) din prezentul articol.

(3) Furnizorul serviciului universal are următoarele obligații de bază:

a) asigură furnizarea energiei electrice tuturor consumatorilor finali, beneficiari ai serviciului universal în conformitate cu legea;

b) prestează serviciu universal în condiții reglementate, la tarife reglementate, justificate și transparente, în conformitate cu prezenta Lege și cu actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

c) întreprinde măsuri pentru a asigura furnizarea energiei electrice consumatorilor finali cărora le este prestat serviciu universal în condiții de siguranță și de fiabilitate și de la parametrii de calitate stabiliți.

(4) Drepturile și obligațiile furnizorului serviciului universal, precum și termenii și condițiile în care urmează să fie prestat serviciu universal se stabilesc în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(5) Anual, pînă la 1 martie, furnizorii serviciului universal elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în calitate de furnizor al serviciului universal. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului serviciului universal.

(6) Agenția stabilește o dată finală pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali, după efectuarea unei evaluări a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv în baza indicatorului Herfindhal-Hirshman.

Articolul 70. Furnizarea de ultimă opțiune

(1) Consumatorii eligibili care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică), au dreptul de a li se furniza energie electrică, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul, care are obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

(2) Anual, pînă la 1 martie, Agenția desemnează, prin hotărîrea aprobată în temeiul Articolului 11 din prezenta Lege, furnizorii care au obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune și care, în eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate în alineatul (1) din prezentul Articol, urmează să deservească consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul și aprobă tarifele pentru furnizarea energiei electrice de ultimă opțiune.

(3) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice Agenția în conformitate cu prevederile stabilite în Articolul 15, alineatele (8) - (9) din prezenta Lege.

(4) La primirea notificării, Agenția identifică furnizorul de ultimă opțiune care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi și aprobă hotărârea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică. Furnizorul de ultimă opțiune preia consumatorii finali, în baza hotărârii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte operatorul de rețea care deservește consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării energiei electrice, precum și despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opțiune desemnat de Agenție.

(6) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției și furnizorului de ultimă opțiune, în termen de 5 zile lucrătoare din data notificării primite în conformitate cu alineatul (5) din prezentul articol, informații despre consumatorii finali care urmează să fie preluați de furnizorul de ultimă opțiune.

(7) Procedura cu privire la ieșirea unui furnizor de pe piața energiei electrice, indiferent de forma sau de cauzele ieșirii, precum și referitor la transmiterea consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilește în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Furnizorul de ultimă opțiune poate aproviziona consumatorii finali pentru o perioadă de cel mult 90 de zile, cu excepția situației în care pe piața energiei electrice nu există nici un furnizor de alternativă. Dacă în perioada de timp menționată nu apar furnizori de alternativă, Agenția este în drept să prelungească perioada pentru care furnizorul de ultimă opțiune urmează să furnizeze energie electrică consumatorilor finali pînă cînd pe piața energiei electrice vor apărea furnizori noi. Dacă la expirarea perioadei pentru care a fost desemnat furnizorul de ultimă opțiune, consumatorul final nu trece la alt furnizor, operatorul de rețea este obligat să deconecteze la cererea furnizorului de ultimă opțiune instalațiile electrice ale consumatorului final în cauză, după notificarea prealabilă expediată consumatorului final cu 15 zile calendaristice înainte.

(9) În cazul furnizării de ultimă opțiune, contractul de furnizare a energiei electrice se consideră ca fiind încheiat începînd cu ziua în care furnizarea fizică este stabilită și asigurată către consumatorul final, indiferent dacă respectivul consumator final a depus sau nu cererea privind furnizarea energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(10) Furnizorul de ultimă opțiune pune la dispoziția consumatorului final contractul de furnizare a energiei electrice, în scris, în termen de cel mult 8 zile calendaristice din data începerii furnizării de ultimă opțiune.

(11) Furnizorul de ultimă opțiune este în drept să solicite operatorului de rețea să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru energia electrică furnizată.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opțiune se stabilesc în regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(13) Furnizorul de ultimă opțiune este obligat să țină evidență separată pe categorii de consumatori și să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opțiune.

(14) Anual, pînă la 1 martie, furnizorii de ultimă opțiune elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în calitate de furnizor de ultimă

opțiune. Raportul respectiv trebuie să conțină informații cu privire la: numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opțiune, cantitatea de energie electrică furnizată, precum și durata medie de furnizare a energiei electrice în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune și se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opțiune.

Articolul 71. Păstrarea și prezentarea informației de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puțin 5 ani și să prezinte, la solicitare Agenției, Consiliului Concurenței, organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și Secretariatului Comunității Energetice, informații și documente cu privire la contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii angro și cu operatorii de rețea.

(2) Aceste informații trebuie să conțină detalii privind caracteristicile tranzacțiilor corespunzătoare, precum normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea, datele și orele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro și ale operatorilor de rețea în cauză, precum și detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a energiei electrice.

(3) Agenția poate decide să prezinte participanților la piața energiei electrice o parte din aceste informații, cu condiția nedivulgării informațiilor sensibile din punct de vedere comercial cu privire la anumiți participanți la piața energiei electrice sau referitor la unele tranzacții de pe piața energiei electrice.

CAPITOLUL XII PIAȚA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 72. Principii generale

(1) Toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a serviciilor de sistem, a energiei electrice de echilibrare, a altor produse conexe se efectuează pe piața energiei electrice, care este compusă din piața energiei electrice cu ridicata și piața energiei electrice cu amănuntul.

(2) Dreptul de participare la piața energiei electrice aparține tuturor producătorilor, furnizorilor și consumatorilor, care își desfășoară activitatea pe piața energiei electrice din Republica Moldova.

(3) Funcționarea pieței energiei electrice, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața energiei electrice se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică și operatorul pieței energiei electrice sînt participanți specifici ai pieței energiei electrice și sînt în drept să participe pe piața energiei electrice numai în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 73. Deschiderea și reciprocitatea

(1) Toți consumatorii sînt eligibil și au dreptul la libera alegere a furnizorului de energie electrică și la schimbarea furnizorului, în condițiile și termenele stabilite în prezenta Lege.

(2) În scopul evitării dezechilibrelor la deschiderea piețelor energiei electrice, contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu un consumator eligibil al unui stat membru al

Comunității Energetice se consideră valabile în cazul în care consumatorul respectiv este declarat eligibil atât în statul din care provine, precum și în statul în care achiziționează energie electrică.

Articolul 74. Piața energiei electrice cu amănuntul

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice dintre producători și consumatorii finali, sau dintre furnizori și consumatorii finali, în vederea satisfacerii consumului propriu, se efectuează pe piața energiei electrice cu amănuntul, în conformitate cu contractele de procurare sau de furnizare a energiei electrice, încheiate între producători și consumatorii finali sau între furnizori și consumatorii finali.

(2) Piața energiei electrice cu amănuntul este compusă din piața reglementată cu amănuntul și piața concurențială cu amănuntul.

(3) Furnizarea energiei electrice pe piața reglementată cu amănuntul se realizează de către furnizorii care au obligația de serviciu public de a presta serviciu universal și/sau de a fi furnizor de ultimă opțiune, în vederea asigurării alimentării cu energie electrică a consumatorilor finali. Furnizarea energiei electrice pe piața reglementată se realizează la tarife reglementate, aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi.

(4) Pe piața concurențială cu amănuntul producătorii, furnizorii vând și, respectiv, furnizează energie electrică consumatorilor la prețuri negociate, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceștia. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe piața concurențială cu amănuntul se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

Articolul 75. Piața energiei electrice cu ridicata

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, inclusiv tranzacțiile de import sau de export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, a energiei electrice de echilibrare, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de sistem, a altor produse conexe la care participă producătorii, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizorul central de energie electrică și alți furnizori se efectuează pe piața energiei electrice cu ridicata.

(2) Piața energiei electrice cu ridicata este organizată și funcționează în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice.

(3) Piața energiei electrice cu ridicata este compusă din piața contractelor bilaterale de energie electrică și alte piețe organizate de energie electrică, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 76. Piața contractelor bilaterale de energie electrică

(1) Pe piața contractelor bilaterale de energie electrică operațiunile tranzacțiilor de vânzare-cumpărare se efectuează în baza contractelor bilaterale, încheiate între participanții la piața energiei electrice.

(2) Piața contractelor bilaterale de energie electrică este compusă din piața contractelor bilaterale reglementată și din piața contractelor bilaterale concurențiale.

(3) Pe piața contractelor bilaterale reglementată furnizorul central de energie electrică cumpără energia electrică produsă de centralele electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie, în condițiile legii care reglementează sectorul energiei regenerabile, și energia electrică produsă de centralele electrice cu termoficare, care livrează în sistemul

centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare, și vinde energia electrică furnizorilor în conformitate cu algoritmul stabilit de Agenție în Regulile pieței energiei electrice, la tarifele reglementate, aprobate de Agenție.

(4) Pe piața contractelor bilaterale concurențială tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează de către participanți la piața energiei electrice în bază de contractelor bilaterale, care se formează în baza cererii și ofertei, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale sau în baza negocierilor. Participanții la piața contractelor bilaterale concurențială sînt în drept să se angajeze în tranzacții bilaterale, inclusiv în tranzacții bilaterale de export al energiei electrice sau de import al energiei electrice, cu respectarea obligațiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(5) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare pe piața contractelor bilaterale concurențială se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

Articolul 77. Piețele organizate de energie electrică

(1) Pe piețele organizate de energie electrică participanții efectuează tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de sistem, a altor produse conexe, prin intermediul operatorului pieței energiei electrice sau prin intermediul operatorului sistemului de transport, în funcție de specificul pieței.

(2) Pentru a participa la piețele organizate de energie electrică, persoanele interesate trebuie să se înregistreze la operatorul pieței energiei electrice sau la operatorul sistemului de transport, după caz și să depună garanții financiare în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție.

(3) Participanții la piețele organizate de energie electrică, gestionate de operatorul pieței energiei electrice, sunt obligați să-i achite acestuia tariful pentru serviciul de operare a pieței.

(4) Un participant la piața organizată de energie electrică poate să se retragă din proprie inițiativă de pe piață cu condiția notificării scrise, expediate în prealabil operatorului pieței energiei electrice.

(5) Operatorul pieței energiei electrice sau operatorul sistemului de transport este în drept să suspende sau să revoce dreptul participantului de a lua parte la piața organizată de energie electrică în cazul în care:

- a) participantul a încălcat în mod repetat condițiile de participare la piața respectivă;
- b) participantul nu mai îndeplinește condițiile privind garanțiile financiare;
- c) în alte situații prevăzute în Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 78. Regulile pieței energiei electrice

(1) Principiile, modul de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice se definesc în regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție.

(2) Principiile de bază ale Regulilor pieței energiei electrice sînt următoarele:

a) stabilirea raporturilor juridice între participanții la piața energiei electrice și întreprinderile din zonele externe de dispecerizare pentru asigurarea funcționării stabile, fiabile și sigure a sistemului electroenergetic. În acest scop, toți participanții la piața energiei electrice vor respecta în activitatea lor principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului electroenergetic;

b) desfășurarea activităților pe piața energiei electrice cu respectarea principiului asigurării securității operaționale adecvate a sistemului electroenergetic, inclusiv prin echilibrarea consumului de energie electrică și decontarea conturilor, prin crearea de condiții optime pentru

efectuarea managementului congestiilor în rețelele electrice de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție;

c) organizarea unui sistem de evidență a energiei electrice prin măsurarea exactă a fluxurilor de energie electrică intrate la fiecare oră, zi și lună în rețeaua electrică de transport și de distribuție și, repartizarea orară, zilnică și lunară, în funcție de posibilitățile tehnice, corespunzător, a cantității totale de energie electrică între consumatori și furnizori conform contractelor de procurare, de furnizare a energiei și a puterii electrice, încheiate de furnizori și consumatori;

d) asigurarea de către operatorul sistemului de transport a accesului operatorilor sistemelor de distribuție, al furnizorilor, al consumatorilor eligibili și al producătorilor la toate echipamentele de măsurare, care înregistrează volumele de energie electrică intrate în rețeaua electrică de transport și ieșite din aceasta, în scopul citirii indicațiilor;

e) crearea cadrului legal adecvat pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparență, de publicitate și de nediscriminare;

f) asigurarea prestării serviciilor de sistem și a serviciului de echilibrare pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii;

g) prezentarea de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție a unor informații exacte, actuale tuturor participanților la piața energiei electrice, cu respectarea principiului transparenței și al imparțialității.

(3) Regulile pieței energiei electrice reglementează în special:

a) structura pieței energiei electrice;

b) procedurile, principiile și standardele de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice, în funcție de modelul pieței energiei electrice aplicat;

c) modalitățile de identificare și de înregistrare a participanților la piața energiei electrice;

d) tipurile de contracte încheiate pe piața energiei electrice și modelele de contracte încheiate pe piața contractelor bilaterale reglementată;

e) metodele de calcul a fluxurilor efective de energie electrică pe piața energiei electrice, al cantității de energie electrică procurate de participanții la piața energiei electrice în conformitate cu contractele încheiate, de evidență a cantității de energie electrică la hotarele externe și interne ale rețelelor electrice de transport.

f) procedurile și metodele de evidență a tranzacțiilor efectuate pe piața energiei electrice;

g) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanții la piața energiei electrice;

h) modul de procurare de către furnizorul central de energie electrică a energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, a energiei electrice produse de centralele electrice cu termoficare care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare și a energiei electrice produsă din surse regenerabile de energie a energiei electrice și algoritmul de furnizare a acesteia tuturor furnizorilor și consumatorilor eligibili;

i) procedurile și metodele aferente stabilirii și menținerii bazei de date pentru necesitățile pieței energiei electrice;

j) procedurile și metodele aferente achiziționării serviciilor de sistem și cele aferente achiziționării energiei electrice pentru acoperirea pierderilor în rețelele electrice de transport și de distribuție;

k) drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv obligațiile participanților la piața energiei electrice care provoacă dezechilibre în rețelele electrice;

l) metodele de calculare a dezechilibrelor cantitative provocate de părțile responsabile de echilibrare și a decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața energiei electrice de către părțile responsabile de echilibrare;

m) piața energiei electrice pentru ziua următoare;

n) piața energiei electrice pe parcursul zilei (intra-zilnică);

o) piața energiei electrice de echilibrare;

p) piața pentru alocarea capacității interconectorilor;

q) piața serviciilor de sistem;

r) alte aspecte necesare pentru organizarea și funcționarea pieței energiei electrice.

Articolul 79. Operatorul pieței energiei electrice

(1) Operatorul pieței energiei electrice este responsabil pentru funcționarea piețelor organizate de energie electrică. Operatorul pieței energiei electrice este întreprindere separată juridic de orice întreprindere electroenergetică și se desemnează de Guvern și își desfășoară activitatea în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice, eliberate de Agenție, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a Regulilor pieței energiei electrice aprobate de Agenție.

(2) Operatorul pieței energiei electrice are următoarele funcții:

a) asigurarea funcționării piețelor organizate de energie electrică, inclusiv a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și pieței energiei electrice pe parcursul zilei;

b) ținerea registrelor privind participanții la piețele organizate de energie electrică și a registrelor privind contractele încheiate între participanții la piața energiei electrice, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice;

c) întocmirea și prezentarea operatorului sistemului de transport a orarelor zilnice de procurare și de vânzare a energiei electrice în interiorul și în afara hotarelor Republicii Moldova în conformitate cu contractele încheiate pe piețele organizate de energie electrică;

d) publicarea informațiilor corespunzătoare organizării și desfășurării pieței energiei electrice pe pagina sa electronică;

e) alte funcții stabilite în Regulile pieței energiei electrice

(3) Pentru a nu distorsiona concurența pe piețele organizate de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice nu este în drept să participe la tranzacțiile de pe piețele organizate de energie electrică pe care le gestionează, pentru a favoriza un participant al pieței energiei electrice sau în scopul obținerii de profit.

(4) Participanții la piețele organizate de energie electrică sînt obligați să prezinte operatorului pieței energiei electrice în mod continuu toate informațiile necesare acestuia pentru a asigura organizarea și funcționarea piețelor organizate de energie electrică, precum și să-i acorde acces la documentele aferente, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice.

(5) Operatorul pieței energiei electrice își îndeplinește funcțiile și obligațiile respectând principiul transparenței, al obiectivității și al nediscriminării. Se interzice operatorului pieței energiei electrice să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) Se interzice operatorului pieței energiei electrice divulgarea informațiilor legate de tranzacțiile de energie electrică, pe care le obține pe parcursul activității sale, decît în condițiile legii. Prețurile stabilite pe piața organizată de energie electrică se fac publice în conformitate cu actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

- (7) Pentru serviciul prestat de operatorul pieței energiei electrice percepe de la participanții la piețele organizate de energie electrică tarif pentru organizarea pieței energiei electrice, aprobat de Agenție în conformitate cu prezenta lege.
- (8) Operatorul pieței energiei electrice ține un cont separat pentru tranzacțiile care implică procurările și vânzările de energie electrică.
- (9) Operatorul pieței energiei electrice cooperează cu operatorii piețelor energiei electrice din țările vecine în vederea asigurării condițiilor necesare pentru cuplarea piețelor.

Articolul 80. Participanții la piața energiei electrice

- (1) Întreprinderile electroenergetice, precum și alte persoane fizice sau juridice sunt în drept să participe pe piața energie electrice pentru a vinde sau pentru a cumpăra energie electrică în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.
- (2) Participanții la piața energiei electrice încheie și execută tranzacțiile pe piața energiei electrice cu respectarea drepturilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege, în regulile pieței energiei electrice, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.
- (3) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție procură pe piața energiei electrice cu ridicata energia electrică necesară pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și de distribuție. Operatorul sistemului de transport cumpără pe piața energiei electrice cu ridicata, precum și energia electrică de echilibrare, după caz.
- (4) Furnizorul central de energie electrică achiziționează pe piața energiei electrice, energia electrică necesară pentru a acoperi dezechilibrele ce pot fi generate în rețelele electrice în legătură cu livrarea energiei electrice din surse regenerabile, produsă de centralele electrice care fac parte din grupul său de echilibrare.
- (5) Participanții la piața energiei electrice, inclusiv participanții la piețele organizate de energie electrică, sînt obligați să se înregistreze la operatorul sistemului de transport și să îi prezinte pronosticul balanței de energie și putere electrică pentru următorul an calendaristic.
- (6) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să notifice operatorul sistemului de transport cu privire la cantitățile de energie electrică ce urmează să fie livrate în sistem urmare a tranzacțiilor încheiate pe piața energiei electrice, inclusiv a tranzacțiilor privind exportul declarat, importul declarat și tranzitul declarat, în termenele și în condițiile stabilite în regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție. Participanții la piața energiei electrice notifică operatorul sistemului de transport cu privire la importurile declarate, exporturile declarate și tranzitele declarate pe intervale de tranzacționare cu partenerii externi, la fiecare graniță.
- (7) Determinarea fluxurilor lunare efective de energie electrică de pe piața energiei electrice, a cantităților de energie electrică procurate în conformitate cu contractele încheiate, evidența cantității de energie electrică la hotarele externe și interne ale rețelei electrice de transport, se efectuează de către operatorul sistemului de transport conform metodei stabilite în Regulile pieței energiei electrice.
- (8) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să efectueze plățile pentru energia electrică și pentru serviciile de care beneficiază, rezultate din tranzacțiile efectuate pe piața energiei electrice, la termenele scadente, prevăzute în contractele încheiate dintre părți, precum și să depună garanții financiare în vederea evitării riscurilor de neplată pe piața energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.
- (9) Participanții la piața energiei electrice au obligația să transmită operatorului pieței energiei electrice informații privind cantitățile de energie electrică tranzacționate în baza contractelor încheiate pe piața energiei electrice, precum și să prezinte orice alte informații necesare

operatorului pieței energiei electrice pentru gestionarea și asigurarea funcționării pieței energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(10) Furnizorii și consumatorii eligibili care consumă energie electrică produsă exclusiv din surse tradiționale de energie sînt obligați să achiziționeze de la furnizorul central de energie electrică în cantitățile stabilite de Agenție în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, inclusiv în funcție de cota deținută pe piață și de consumul de energie electrică. Furnizorul central de energie electrică furnizează energia electrică, achiziționată de la centralele electrice cu termoficare care livrează în sistemul centralizat de încălzire energia termică produsă în regim de cogenerare și de la centralele electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie, la tariful aprobat de Agenție.

Articolul 81. Funcțiile și obligațiile participanților la piața energiei electrice în legătură cu echilibrarea

(1) În scopul asigurării echilibrului între producere, import și consum, pentru asigurarea efectuării de tranzacții neobstrucționate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, în vederea separării tranzacțiilor financiare de furnizarea fizică și pentru decontarea corectă a acestora, participanții la piața energiei electrice sînt obligați să-și asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează în rețelele electrice. În sensul prezentului Articol participanții la piața energiei electrice se consideră părți responsabile de echilibrare.

(2) Regulile menite să asigure echilibrarea, precum și să soluționeze problemele apărute în urma provocării dezechilibrelor în rețelele electrice, drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv ale operatorului sistemului de transport și ale operatorul pieței energiei electrice, după caz, se stabilesc în prezentul articol și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Participanții la piața energiei electrice sunt în drept să se organizeze în grupuri de echilibrare, reprezentate pe piața energiei electrice de responsabilul grupului de echilibrare. Condițiile de constituire și de funcționare a grupurilor de balansare, inclusiv drepturile și obligațiile responsabilului grupului de echilibrare în raport cu operatorul sistemului de transport, precum și în raport cu persoanele care fac parte din grupul de echilibrare se stabilesc prezentul articol, în normele tehnice ale rețelelor electrice și în regulile pieței energiei electrice.

(4) Furnizorul central de energie electrică este responsabilul grupului de echilibrare constituit din producătorii de energie electrică din surse regenerabile de energie de la care achiziționează energie electrică în condițiile legii care reglementează sectorul energiei regenerabile.

(5) Furnizorii sunt responsabili grupului de echilibrare constituit din consumatorii finali cărora le furnizează energie electrică, cu excepția situației în care un consumator final decide să facă parte din alt grup de echilibrare.

(6) Părțile responsabile de echilibrare sau responsabilii grupului de echilibrare, după caz sunt obligați să se înregistreze într-un registru, administrat de operatorul sistemului de transport și să semneze cu operatorul sistemului de transport un acord cu privire la echilibrare. La semnarea acordului cu privire la echilibrare părțile responsabile de echilibrare sau responsabilii grupului de echilibrare sunt obligați să depună garanție financiară care nu va fi mai mică decît consumul estimativ lunar al părții responsabile de echilibrare sau al grupului de echilibrare.

(7) În condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, operatorul sistemului de transport asigură echilibrul în rețelele electrice de transport. În acest scop, operatorul sistemului de transport achiziționează energie electrică pe piața contractelor bilaterale concurențială sau pe piața organizată.

(8) Operatorul sistemului de transport încheie cu părțile responsabile de echilibrare sau cu responsabilii grupurilor de echilibrare contracte de echilibrare, în condițiile stabilite în Regulile

pieței energiei electrice. În caz de provocare a dezechilibrului în rețelele electrice, partea responsabilă de echilibrare sau responsabilul grupului de echilibrare, după caz, este obligată să achite operatorului sistemului de transport contravaloarea serviciului de echilibrare, la tariful aprobat de Agenție în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor, prestabilită.

(9) Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru stabilirea și calcularea energiei de echilibrare necesare în vederea acoperirii dezechilibrelor provocate de participanții la piața energiei electrice.

(10) Operatorul sistemului de transport notifică Agenția, lunar, cu privire la contractele pe care acesta le-a încheiat cu producătorii și cu furnizorii în legătură cu prestarea serviciilor de echilibrare.

(11) Operatorul sistemului de transport este în drept, în colaborare cu operatorii de transport din alte țări, să elaboreze proceduri pentru a permite folosirea reciprocă a serviciilor procurate în legătură cu prestarea serviciului de echilibrare sau prin intermediul unor mecanisme asemănătoare existente în alte țări. Aceste proceduri se aprobă de Agenție.

Articolul 82. Concurența pe piața energiei electrice

(1) Agenția asigură stabilirea condițiilor pentru o concurență efectivă pe piața energiei electrice și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin elaborarea unui cadru de reglementare bazat pe principii de echitate, transparență și nediscriminare, și monitorizează piața energiei electrice, precum și efectuează controale pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piața energiei electrice.

(2) Pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite în alineatul (1) din prezentul articol, începând cu primul an de la intrare în vigoare a prezentei legi Agenția, efectuează, cel puțin la fiecare doi ani, studiu de piață, în baza rezultatelor căruia stabilește măsurile necesare și proporționale pentru promovarea unei concurențe eficiente pe piața energiei electrice și, pe cale de consecință, pentru crearea premiselor necesare funcționării unei piețe eficiente a energiei electrice.

(3) Studiul de piață se efectuează în baza hotărârii Agenției și cuprinde următoarele.

a) descrierea și obiectul pieței;

b) evaluarea nivelului de eficiență, de concurență și de transparență pe piața energiei electrice și evaluarea cantitativă a concentrației pe piață, inclusiv în conformitate cu indicele Herfindahl-Hirschman (IHH), utilizat ca măsură de evaluare a cotei deținută de fiecare întreprindere electroenergetică pe piața energiei electrice și a nivelului concurenței între întreprinderile electroenergetice;

c) indicii privind întreprinderile electroenergetice care dețin poziție dominantă pe piața energiei electrice;

d) concluziile studiului de piață, care vor include rezultatele investigațiilor privind măsurile de reglementare necesare de a fi luate pentru asigurarea unei concurențe loiale pe piața energiei electrice.

(4) În legătură cu efectuarea studiului de piață, Agenția inițiază consultări publice în conformitate cu termenii și condițiile stipulate în legea privind transparența în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenției.

(5) Orice studiu de piață inițiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de până la patru luni de la data aprobării hotărârii corespunzătoare de către Agenție. La necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenție, în mod rezonabil și justificat pentru o perioadă de cel mult patru luni.

(6) Studiul de piață se finalizează prin adoptarea hotărârii Consiliului de administrație al Agenției, în care se reflectă rezultatele obținute în rezultatul studiului efectuat și măsurile necesare de a fi luate pentru funcționarea normală a pieței și dezvoltarea concurenței loiale pe piața energiei electrice, inclusiv privind organizarea pieței centralitate a energiei electrice și crearea operatorului pieței energiei electrice

(7) Agenția este în drept să inițieze la cererea unui participant la piața energiei electrice, la sesizarea unui organ specializat al administrației publice centrale, a unei autorități publice sau la cererea unui participant la piața energiei electrice investigații pe piața energiei electrice.

(8) Investigația Agenției poate fi efectuată timp de 4 luni, termen care poate fi prelungit în baza hotărârii motivate a Agenției pentru cel mult 4 luni. Rezultatele investigației se reflectă într-o hotărâre a Agenției în care se reflectă circumstanțele constatate și decizia aprobată de Consiliul de Administrație, inclusiv privind suspendarea temporară sau retragerea licenței unui participant la piața energiei electrice sau privind suspendarea participării acestuia, temporar sau definitiv, pe piața energiei electrice, referitor la aplicarea de sancțiuni administrative în conformitate cu legea, propuneri pentru Consiliul Concurenței privind aplicarea măsurilor corespunzătoare, în conformitate cu atribuțiile stabilite prin lege.

(9) Raportul Agenției privind aprecierea nivelului de concurență pe piața energiei electrice, precum și hotărârile privind investigațiile efectuate pe piața energiei electrice se publică pe pagina electronică a Agenției.

Articolul 83. Monitorizarea și supravegherea pieței energiei electrice. Concurența pe piața energiei electrice

(1) Monitorizarea și supravegherea pieței energiei electrice se efectuează de Agenție în conformitate cu prezenta lege și cu prevederile Regulilor pieței energiei electrice.

(2) Anual, până la 31 martie, Agenția elaborează și publică raportul privind piața energiei electrice, care trebuie să conțină informații detaliate cu privire la organizarea și funcționarea pieței energiei electrice, referitor la activitatea participanților pieței energiei electrice, în special, în cazul instituirii, cu privire la activitatea operatorului pieței energiei electrice, precum și informații privind tendințele indicate ale tuturor evoluțiilor înregistrate pe piața energiei electrice.

(3) Anual, până la 31 ianuarie, operatorul pieței energiei electrice elaborează și prezintă Agenției un raport cu privire la piața energiei electrice care să reflecte analiza detaliată a organizării și funcționării pieței energiei electrice și propunerile de îmbunătățire, după caz. Raportul operatorului pieței energiei electrice se publică pe pagina sa electronică.

(4) Operatorul sistemului de transport și, după caz, operatorul pieței energiei electrice în limitele funcțiilor stabilite, prezintă Agenției informația necesară ce ține de activitatea pe piața energiei electrice și informează Agenția cu privire la orice încălcări depistate sau potențiale din partea participanților la piața energiei electrice.

(5) Raportul Agenției privind piața energiei electrice se publică pe pagina electronică a Agenției.

Capitolul XIII REGLEMENTAREA PEȚURILOR, A TARIFELOR ȘI SEPARAREA CONTURILOR CONTABILE

Articolul 84. Prețuri și tarife aplicate în sectorul electroenergetic

(1) În sectorul electroenergetic se aplică următoarele prețuri și tarife:

a) prețuri negociabile, rezultate din cerere și ofertă pe piețele concurențiale de energie electrică;

b) prețuri și tarife reglementate.

(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:

a) prețurile reglementate la energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice cu termoficare;

b) tarife reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice;

c) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarife diferențiate în funcție de nivelul de tensiune a rețelelor electrice de distribuție;

d) prețurile, tarifele reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul serviciului universal și de furnizorul de ultimă opțiune, inclusiv tarife binome și tarifele diferențiate în funcție de orele de consum;

e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție, inclusiv tarifele de racordare la rețea;

f) tariful pentru serviciul de echilibrare;

g) tarif reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice;

h) tariful reglementat pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică

(3) Prețurile și tarifele reglementate indicate în alineatul (2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare ale acestora, elaborate și aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(4) Furnizorii negociază cu consumatorii finali prețul la energia electrică furnizată în conformitate cu cererea și oferta pe piețele concurențiale de energie electrică, cu excepția situațiilor în care energia electrică se furnizează la prețuri și la tarife reglementate.

Articolul 85. Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

(1) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate indicate în articolul 84, alineatul (3) din prezenta lege se elaborează și se aprobă de către Agenție, în conformitate cu prezenta lege, pentru anumite perioade de timp prestabilite.

(2) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate se bazează pe următoarele principii:

a) funcționarea eficientă și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor electroenergetice în baza costurilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;

b) alimentarea în mod continuu și fiabil a consumatorilor cu energie electrică la parametrii de calitate stabiliți;

c) desfășurarea activităților reglementate în condiții de siguranță;

d) orientarea sistemului de determinare a prețurilor și a tarifelor astfel ca întreprinderile electroenergetice și consumatorii finali să fie motivați în creșterea eficienței energetice, prin stabilirea de stimulente corespunzătoare, atât pe termen scurt, precum și pe termen lung;

e) promovarea investițiilor eficiente în sectorul electroenergetic;

f) eliminarea subvențiilor încrucișate;

g) prețurile și tarifele trebuie să fie justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective, precum și să conțină o rată rezonabilă de rentabilitate.

(2) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:

a) componența și modul de calculare:

i) a cheltuielilor aferente procurării de resurse energetice primare și a energiei electrice, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de transport și de distribuție;

ii) a cheltuielilor materiale;

iii) a cheltuielilor cu personalul;

iv) a cheltuielilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, inclusiv în cazul reevaluării acestora pentru a asigura ca activele respective să nu fie depreciate mai mult de o dată și pentru a exclude activele care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;

v) a cheltuielilor aferente exploataării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului electroenergetic;

vi) a cheltuielilor de distribuție și administrative;

vii) a altor cheltuieli operaționale justificate și necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;

viii) a nivelului rentabilității;

b) determinarea costurilor necesare de a fi incluse în tarif, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderea electroenergetică;

c) condițiile de utilizare a cheltuielilor privind amortizare imobilizărilor corporale și necorporale, a cheltuielilor materiale, de întreținere și de exploatare și modul de reflectare a acestora în tarif în cazul utilizării lor în alte scopuri;

d) modul de recuperare prin tarif a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tip de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se ia în considerație valoarea ce a rezultat în urma reevaluării imobilizărilor corporale și necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum și activele care au fost obținute gratuit, prin donații și prin granturi;

e) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii și a rentabilității, pe tipuri de activități practicate de întreprindere, inclusiv la producerea combinată a energiei electrice și a energiei termice de centralele electrice cu termoficare și/sau în funcție de tipul rețelelor electrice;

f) modul de determinare și de aplicare a tarifelor binome, a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice și în funcție de orele de consum;

g) modul de ajustare a tarifelor pentru perioada de valabilitate a metodologiilor tarifare.

(3) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se aprobă de Agenție și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, precum și se plasează pe pagina electronică a Agenției și a întreprinderilor electroenergetice.

Articolul 86. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor și a tarifelor reglementate

(1) Prețurile și tarifele reglementate în sectorul electroenergetic se determină anual de către întreprinderile electroenergetice, în conformitate cu metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, precum și potrivit termenilor și condițiilor prevăzute în regulamentul privind procedurile de determinare, de prezentare, de examinare, de aprobare și de monitorizare a prețurilor și a tarifelor reglementate din sectorul electroenergetic, aprobate de Agenție.

(2) Prețurile și tarifele reglementate, determinate de întreprinderile electroenergetice conform prevederilor alineatului (1) din prezentul Articol, se prezintă Agenției spre examinare și aprobare.

(3) Agenția, în conformitate cu articolul 7, alineat (2), cu articolul 8 și cu articolul 9 din prezenta lege, examinează și aprobă hotărârea privind aprobarea prețurilor și a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să prezinte Agenției informațiile care îi sînt necesare pentru examinarea și justificarea cheltuielilor, precum și a corectitudinii calculării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(5) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina electronică a Agenției și a întreprinderilor electroenergetice.

(6) Agenția supraveghează și monitorizează aplicarea de către întreprinderile electroenergetice a metodologiilor de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor, precum și aplicarea corectă a prețurilor și tarifelor aprobate de Agenție.

Articolul 87. Separarea conturilor contabile

(1) Întreprinderile electroenergetice, indiferent de forma de proprietate și de forma juridică, întocmesc, supun spre auditare și publică situațiile lor financiare anuale în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în legislația Republicii Moldova și în conformitate cu standardele internaționale de contabilitate.

(2) Pentru a se evita discriminarea, subvenționările încrucișate și distorsionarea concurenței, întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate internă conturi separate pentru fiecare din activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi separate.

(3) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină conturi ce pot fi consolidate pentru alte activități ce țin de sectorul electroenergetic, însă care nu se referă la activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice așa cum ar fi în cazul în care aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile electroenergetice trebuie să țină conturi consolidate pentru alte activități, nereglementate de prezenta lege. Conturile interne trebuie să conțină bilanțul și un cont al profitului și al pierderilor pentru fiecare activitate în parte.

(4) Furnizorii care furnizează energie electrică la prețuri reglementate și/sau la tarife, la prețuri negociate sînt obligați să țină evidența contabilă separată pentru fiecare tip de activitate practică.

(5) În conformitate cu standardele de contabilitate și actele normative de reglementare, aprobate de Agenție, întreprinderile electroenergetice vor preciza în politica lor de contabilitate regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea evidenței contabile pe tipuri de activități practicate.

(6) Veniturile obținute urmare a utilizării cu titlu de proprietate a rețelelor electrice de transport și/sau de distribuție se specifică în evidența contabilă a întreprinderilor electroenergetice. Rapoartele situațiilor financiare anuale trebuie să cuprindă în note informații despre orice tranzacție efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul menționat la alineatul (1) din prezentul articol urmează să specifice, în special, dacă se respectă obligația de a evita discriminarea și subvențiile încrucișate între activitățile menționate la alineatele (3) și (4) din prezentul Articol și între categoriile de consumatori

Articolul 88. Accesul la evidențele contabile și prezentarea informațiilor

(1) Agenția și alte organe de specialitate ale administrației publice centrale sînt în drept, în baza solicitării în scris, să aibă acces la evidența contabilă a întreprinderilor electroenergetice, precum și să solicite întreprinderilor electroenergetice să prezinte datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin.

(2) Întreprinderile electroenergetice oferă accesul la evidența contabilă și prezintă datele și informațiile solicitate, în conformitate cu prevederile alineatului (1) din prezentul articol, în termenele și în condițiile stabilite în actele normative în domeniu, precum și în Regulamentul privind prezentarea rapoartelor și a informațiilor, aprobat de Agenție.

(3) Agenția și alte organe de specialitate ale administrației publice centrale sînt obligate să se abțină de la divulgarea informației care constituie secret comercial. Aceste informații pot fi dezvăluite doar în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute de legislația în domeniu.

(4) Informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe efective, pentru funcționarea eficientă a pieței energiei electrice și pentru reglementarea tarifelor și a prețurilor reglementate se fac publice. Această obligație este pusă în aplicare de Agenție fără a aduce atingere informației care constituie secret comercial.

CAPITOLUL XIV

SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR ȘI A LITIGIILOR. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCALCAREA LEGISLAȚIEI ÎN SECTORUL ELECTROENERGETIC

Articolul 89. Examinarea neînțelegerilor de către Agenție

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile electroenergetice în legătură cu aplicarea prezentei legi se examinează de Agenție. La sesizarea oricărei dintre părți, Agenția emite, în termen de 30 de zile lucrătoare de la data sesizării, o decizie în vederea soluționării neînțelegerii. Agenția este în drept să prelungească termenul cu cel 30 de zile lucrătoare, comunicînd acest fapt părților interesate.

(2) În termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act. Decizia Agenției este obligatorie spre executare părților implicate.

(3) În cazul unor dispute, inclusiv transfrontaliere, privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la rețeaua electrică de transport sau la utilizarea sistemului electroenergetic, Agenția este autoritatea de reglementare decisivă.

(4) Agenția examinează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumatorii finali și întreprinderile electroenergetice ce survin în contextul aplicării prezentei legi și emite decizii în legătură cu racordarea la rețelele electrice, precum și cele referitoare la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice. Agenția examinează petițiile depuse de consumatorii finali în conformitate cu Legea cu privire la petiționare.

(5) Pe perioada examinării petițiilor, Agenția este în drept să emită decizii privind interzicerea deconectării de la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora pe parcursul examinării petiției consumatorului final.

Articolul 90. Examinarea neînțelegerilor de către întreprinderile electroenergetice

(1) Întreprinderile electroenergetice examinează petițiile depuse de consumatorii finali în termenele și în condițiile stabilite în Legea cu privire la petiționare, precum și în alte acte normative, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție. Pe durata examinării petițiilor consumatorilor finali privind facturarea, se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale acestora de la rețeaua electrică.

(2) Petițiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea, facturarea, precum și referitor la încălcarea clauzelor contractuale care au condus la neînregistrarea sau la înregistrarea incompletă a consumului de energie electrică se examinează și se soluționează de furnizor, în termenele stabilite de lege. În cazul în care furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de a presta serviciu universal sau de a fi furnizor de ultimă opțiune încalcă obligațiile sale stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul de furnizare a energiei electrice, acesta este obligat să plătească consumatorului final compensații în mărimea și în termenele stabilite în regulamentul de furnizare a energiei electrice. Operatorul de rețea este obligat să colaboreze cu furnizorul, prin prezentarea informațiilor solicitate de acesta și necesare lui pentru soluționarea problemelor abordate în petițiile consumatorilor finali.

(3) În cazul în care contractul pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice a fost încheiat de furnizor în numele unui consumator final, petițiile consumatorului cu privire la deconectare se examinează și se soluționează de furnizor indiferent dacă deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din inițiativa operatorului de rețea.

(4) În cazul în care, la examinarea petițiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de rețea a încălcat termenul de reconectare stabilit, acesta achită consumatorului final prejudiciat compensația calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. Operatorul de rețea este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensației pentru prejudicierea consumatorului final din vina sa. Dacă operatorul de rețea refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensației, ultimul este în drept să-și recupereze cheltuielile prin intentarea acțiunii în regres în instanța de judecată.

(5) Operatorul de rețea este obligat să examineze petițiile și să soluționeze problemele consumatorilor finali parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea și limitarea livrării energiei electrice, referitor la calitatea serviciului prestat, precum și să achite consumatorilor finali compensații calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(6) Consumatorii finali sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de rețea, în conformitate cu prevederile Codului civil al Republicii Moldova.

(7) În cazul în care un consumator final a adresat furnizorului sau operatorului de rețea o petiție care urmează să fie examinată și soluționată de celălalt titular de licență, operatorul de rețea sau furnizorul, după caz, este obligat să transmită petiția celuilalt titular de licență (furnizor sau operator de rețea) în termen de cel mult 3 zile lucrătoare și să informeze despre acest fapt petiționarul.

(8) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să depună toată diligența pentru a soluționa pe cale extrajudiciară eventualele neînțelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, precum și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali, în cazul nerespectării de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor stabilite prin lege și prin alte acte normative, inclusiv prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție.

(9) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali care să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea petițiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii electroenergetice, pentru a soluționa problemele abordate de consumatorii finali, iar întîlnirile cu reprezentanții întreprinderilor electroenergetice urmează să fi stabilite inclusiv prin telefon sau prin postă electronică. Întreprinderile electroenergetice sunt obligate să țină evidența petițiilor parvenite din partea consumatorilor finali, și, la solicitare, să prezinte Agenției informații cu privire la data depunerii petiției; numele persoanei care a depus petiția; esența problemei abordate în petiție; acțiunile întreprinse pentru soluționarea problemelor abordate în petiție; decizia întreprinderii electroenergetice.

Articolul 91. Soluționarea litigiilor în instanța de judecată

(1) Cu excepțiile prevăzute de prezenta lege, litigiile dintre participanții la piața energiei electrice se soluționează în instanța de judecată.

(2) În caz de dezacord cu răspunsul întreprinderii electroenergetice ori dacă nu a primit în termenul stabilit răspuns la petiția adresată întreprinderii electroenergetice, consumatorul final este în drept să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului, în termenele stabilite în Legea cu privire la petiționare.

(3) În cazul în care consumatorul final nu este de acord cu răspunsul Agenției la petiția depusă, acesta este în drept să conteste acest răspuns în instanța de judecată în conformitate cu Legea cu privire la petiționare. Deciziile Agenției, de soluționare a problemelor invocate în petiție pot fi contestate în termenele prevăzute de Legea contenciosului administrativ.

Articolul 92. Răspunderea întreprinderilor electroenergetice

(1) Întreprinderile electroenergetice poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și obligațiilor stabilite prin prezenta lege, precum și prin alte acte normative, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile electroenergetice a prevederilor prezentei legi, precum și a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și în termenele stabilite în Codul contravențional.

CAPITOLUL XV

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 93. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) La intrarea în vigoare a prezentei legi piața energiei electrice se declară deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul să aleagă producătorul, furnizorul, precum și la schimbarea furnizorului.

(2) Agenția, în termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va identifica și desemnează furnizorii care urmează să presteze serviciul universal și furnizorii care urmează să asigure furnizarea de ultima opțiune, în caz de necesitate, cu specificarea zonelor de activitate ale acestor furnizori.

(3) Consumatorii noncasnici, care nu pot să-și aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a energiei electrice la preț negociabil, sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice cu furnizorii serviciului universal, desemnați de Agenție în conformitate cu alineatul (2) din prezentul articol.

(4) Contractele de furnizarea a energiei electrice încheiate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, rămân valabile pînă la semnarea de către consumatorii finali a contractelor noi de furnizare a energiei electrice, dar nu mai tîrziu de un an de la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

(5) Pînă la certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu prezenta lege, operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(6) În termen de cel mult o lună de la realizare de către Guvern a măsurilor stabilite în alineatul (14), litera a) din prezentul articol, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției cererea și documentele necesare pentru certificarea acestuia.

(7) Operatorul sistemului de transport, în termen de cel mult 4 luni de la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codurilor rețelelor electrice ale Uniunii Europene, este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției pentru aprobare Codurile rețelelor electrice, în conformitate cu exigențele stabilite în prezenta lege.

(8) În termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la intrarea în vigoare a prezentei legi, operatorii de rețea sunt obligați să încheie contracte de procurare a energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice. Agenția este obligată, în baza cererii operatorilor de rețea, să ajusteze tarifele pentru serviciul de transport și pentru serviciul de distribuție, în termen de cel mult 30 de zile de la înregistrarea cererii.

(9) Pentru ajustarea condițiilor din licențele eliberate la prevederile prezentei legi, în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția este în drept să elibereze, la solicitare sau să modifice, din oficiu, condițiile din licențele eliberate producătorilor, operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și furnizorilor.

(10) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați, în termen de cel mult 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, să încheie un acord cu privire la obligațiile reciproce aferente fiecărui obiectiv electroenergetic co-deținut și asociat activităților de transport și distribuție a energiei electrice.

(11) Furnizorii sînt obligați să solicite eliberarea de noi licențe pentru furnizarea energiei electrice, în conformitate cu prezenta Lege în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

(12) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) întreprinde măsurile necesare pentru realizarea separării și asigurarea independenței operatorului sistemului de transport, în conformitate cu principiul stabilit în articolul 26, alin. (5) din prezenta lege;

b) desemnează furnizorul central de energie electrică;

c) aprobă și prezintă Secretariatului Comunității Energetice primul raport privind monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică

d) prezintă Parlamentului propuneri referitor la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

e) aprobă Programul privind ajutorul social de stat și de acordare a altor facilități consumatorilor vulnerabili în conformitate cu Articolul 64 din prezenta Lege;

f) aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(13) Guvernul, în termen de 4 luni de la constatarea comună a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției privind existența condițiilor de procurare a energiei electrice de pe piața liberalizată a Comunității Energetice sau altor țări terțe, desemnează operatorul pieței energiei electrice și dispune crearea pieței organizate a energiei electrice. Funcțiile de operator al pieței energiei electrice și de furnizor central al energiei electrice și pot fi impuse uneia și aceiași întreprinderi.

(14) Normele și principiile de funcționare a piețelor organizate de energie electrică se stabilesc în regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(15) Persoanele care dețin rețele electrice la care sînt conectate instalațiile electrice ale altor consumatori finali sînt obligați să obțină de la Agenție autorizația pentru sistem de distribuție închis în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei Legi. În caz de nerespectare de către consumatorii finali a obligației stabilite în prezentul alineat, se consideră că activitatea de alimentare cu energie electrică de către consumatorii finali desfășurată după expirarea termenului de 3 luni este contravenție, iar consumatorii finali respectivi urmează să fie sancționați în conformitate cu prevederile Codului contravențional.

(16) Agenția, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, precum și elaborează, publică și pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege.

(17) În cazul discrepanțelor sau al contradicțiilor între prevederile prezentei legi și prevederile altor legi care reglementează activitățile din sectorul electroenergetic sau orice alte activități conexe, se aplică prevederile prezentei legi.

(18) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

Legea nr.124 din 23.decembrie 2009 cu privire la energia electrică cu modificările și completările ulterioare (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014 nr.127-133, art.311);

Articolul Art. XXVII din Legea nr. 66 din 7 aprilie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 110-112, art. 299);

Legea nr. 27 din 13 martie 2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 66-71, art. 144);

Articolul XIV din Legea nr. 38 din 27 martie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 92-98, art. 228).

